

Міністерство освіти і науки України
Український католицький університет
Факультет суспільних наук

Кафедра соціології

Бакалаврська робота на тему:

**ОСББ як середовище соціальних взаємодій:
турбота та благо vs байдужість та зловживання**

Виконав студент 4 курсу
бакалаврату за спеціальністю
“Соціологія”, групи - ССО-19/Б
Стрелецький Арсен Андрійович

Науковий керівник:
канд. соц. наук, доц.
проф. кафедри соціології
Сусак В.І.

Львів 2023

Зміст

Вступ.	С. 03
Розділ 1. Теоретична основа дослідження ОСББ як середовища соціальних взаємодій.	С. 07
1.1. ОСББ як середовище соціальних взаємодій.	С. 07
1.2. Теоретична основа дослідження: взаємодія теорії структурації Е. Гідденса, теорії інституціональної економіки А. Аузана, концепції соціальної взаємодії третього типу Дж. С. Коулмена, логіки колективних дій М. Олсона.	С. 14
Висновки з Розділу 1.	С. 28
Розділ 2. Методологічна основа дослідження взаємодії людей в рамках ОСББ. ...	С. 30
2.1. Моделювання ОСББ як середовища соціальних взаємодій. Робочі гіпотези та операціональна схема дослідження.	С. 30
2.2. Методи збору інформації та підходи щодо аналізу даних.	С. 42
Висновки з Розділу 2.	С. 45
Розділ 3. ОСББ як середовище структурації соціальних взаємодій: результати емпіричних досліджень.	С. 47
3.1. ОСББ як недоструктуроване середовище для соціальних взаємодій. ...	С. 47
3.2. Переважання турботи та блага над байдужістю та зловживанням. С. 52	
Висновки з Розділу 3.	С.54
Висновки.	С. 56
Список джерел і наукової літератури.	С. 58
Додатки.	С. 65

Вступ

Актуальність дослідження:

Із історичним розвитком соціальної структури людства, індивіди все частіше диференційовувалися на багато різноманітних критеріїв соціуму, утворюючи значно більше унікальних та різноманітних підгруп у ньому. В Україні після розпаду СРСР виникає необхідність формування незалежних від держави структур, якими керуватимуть самі учасники, яким у свій час є ОСББ. [24, с. 5-7] Із розвитком соціології як науки сучасні науковці отримали змогу порівнювати суспільство із організмом, де сукупністю є елементарні суспільні одиниці. Кожна із цих одиниць вважається унікальною соціальною структурою, яка діє як залежно від людей, так і стимулюючи людей до дії.

Розуміючи ці елементарні одиниці під дією сучасних обставин, варто наголосити на відповідності до конкретної мети і сенсу кожної такої організації. Це у свій час може розвивати якомога більше власну самоідентифікацію як члена великого макро інституту. Дані одиниці можна вважати сьогодні за будь-які суспільні об'єднання чи організації, внутрішній помисл яких є структуризувати індивідуальну дію у більш раціональний спосіб через розумну їхню залученість у рутинізовану суспільну взаємодію. Сьогодні кожен громадянин є членом принаймні однієї такої групи, яка в свою чергу є поняттям підпорядкування до інших більш великих інституцій як країна або область. Найбільш важливими для існування суспільства-держави є, звичайно, інституції, без яких вона взагалі не може існувати. Але об'єднання людей заради власного саморозвитку і спільного блага можуть покращити не лише їхнє особисте життя, але і, як результат, загальне суспільне становище на макро рівні. До одних із найкращих репрезентантів власної реалізації і усвідомлення цієї необхідності можна відносити і ОСББ. Це спричинено через те, що ЖКГ сфера є прямо пов'язана із добробутом населення та настроєм, в якій відбуваються людські стосунки. ОСББ таким чином є важливим інститутом для задоволення потреб, які забезпечують

життя громадян. Основною ціллю ЖКГ є досягнення рівноваги між інтересами держави і населення, яким займається ОСББ через взяття роботи на свої плечі. [28] Дане об'єднання є найбільш релевантним представником суспільних структур, де залученість вільних індивідів є виключно добровільним.

Незважаючи на те, що ОСББ поширюється надзвичайно масштабними темпами сьогодні, мало хто розглядав цю тему саме з точки зору взаємодії індивідів у ній як унікальній структурі. В основному аналіз даного інституту полягав через його завдання загалом, де є наявний вплив макро чинників, таких як закони, загальнодержавні зміни або інші суспільні феномени. Більшість досліджень розглядали ОСББ не як суспільний феномен, який реалізовується людськими діями, а як набір економіко-статистичних макро факторів в державі. Дослідження в цій темі обмежувалися кількістю ОСББ та його поширенням в Україні або через потенційно раціональну реформацію конкретних економічно-соціально налаштованих господарств ЖКГ, що мали би змінити ОСББ в кращу сторону дедуктивним способом

Але важливість сприйняття мікро складовою, тобто самим індивідом у ОСББ як унікальній структурі, має місце у особистому ставленні і баченні розвитку себе як складника організації взагалі. Важливість цієї теми ґрунтується в першу чергу через потенційний розвиток для подальшого хорошого функціонування будь-яких об'єднань, де ОСББ не є виключенням із цього правила. Завдяки розгляду взаємодії можна позбутися багатьох проблем, які виникають між індивідами у організаціях а також позбутися інших потенційних негативних чинників, які можуть виникнути завдяки зовнішнім факторам або особистим благам індивідів, які дану групу утворюють.

Мета дослідження: дослідити ОСББ як середовище структурації соціальних взаємодій суперечливого змісту: турбота та благо vs байдужість та зловживання.

Завдання дослідження:

- 1 Провести теоретичну інтерпретацію базових понять: “соціальна взаємодія”, “структурація”, “ОСББ як середовище соціальних взаємодій”.
- 2 Розробити методологічний підхід та інструментарій дослідження ОСББ як середовища соціальних взаємодій в рамках теорії структурації та інших допоміжних теорій.
- 3 Провести авторське дослідження ОСББ як середовища соціальних взаємодій.

Об'єкт дослідження

- 1 за критерієм носія проблеми:

співвласники багатоквартирних будинків, об'єднані в ОСББ, які беруть участь у його формуванні.

- 2 за критерієм загальної проблеми:

соціальні взаємодії в об'єднаннях співвласників багатоквартирних будинків.

Предмет дослідження:

Співвідношення турботи та блага vs байдужість та зловживання в ОСББ як середовищі структурації соціальних взаємодій суперечливого змісту.

Теоретико-методологічні засади дослідження:

Концептуальною основою дослідження ОСББ як середовища соціальних взаємодій є теорії структурації Е. Гідденса, інституціональної економіки А. Аузана та логіки колективної дії М. Олсона. Методи збору інформації є основним етапом реалізації дослідження ОСББ як середовища соціальних взаємодій і реалізовані якісним дослідженням, а саме глибинним напівструктурованим експертним інтерв'ю.

Гіпотези дослідження:

1. Припускаємо, що ОСББ є сформованим внаслідок соціальних взаємодій та відповідатиме критеріям структури.
2. Припускаємо, що в ОСББ як в структурі соціальних взаємодій більшість

членів відповідатиме норм та поділятиме цінності структури.

3. Припускаємо, що ОСББ зустрічатиметься із труднощами у вигляді невідданості та роз'єднаності окремих членів.

Емпірична база:

Було зібрано і проаналізовано 6 глибинних напівструктурованих експертних інтерв'ю.

Структура роботи:

Бакалаврська робота складається з: вступу, 3 розділів, висновків, списку джерел та наукової літератури, який налічує 64 позиції, 7 додатків. Основний текст складається з 57 сторінок.

Розділ 1. Теоретична основа дослідження ОСББ як середовища соціальних взаємодій.

1.1. ОСББ як середовище соціальних взаємодій.

Сьогодні все більше в суспільстві можна простежити дискурс широкого бажання відходу від централізованих державних організацій. Трендом стало викорінення з ланок приватного життя мікро одиниць суспільства тих спілок, які не надають їхнім членам самим вирішувати проблему, або хоча б мати найменшу можливість впливу на ту чи іншу ситуацію. Важливим моментом в даному випадку є економічна сфера діяльності. Особисте бажання людей виражатися на політично-соціальній сфері, тим самим демократично реалізуючи свої права та розвиваючи загальний суспільний простір, стали основними способами утвердження інституцій та організацій, в яких громадяни не дедуктивно, а індуктивно втілюють в реальність власну працю через залученість до різних чи то політичних партій і приватних корпорацій, чи то до громадянських організацій та професійних асоціацій і так далі. С. М. Ліпсет в своїй праці добре репрезентував, як досить висока експериментальна кореляція між людським усвідомленим демократичним залученням до будь-якої діяльності взаємопов'язана із економічно-суспільним стабільним розвитком у державі та суспільстві. [58] Спершу у філософії, у працях таких діячів як Г. В. Ф. Гегель та А. Токвіль, а згодом і у соціології, у М. Вебера, Е. Гідденса та Дж. Коулмена, локальна громадськість розглядається як важливий чинник громадянського розвитку через особистісну залученість у окремі мікро організації великої кількості маси, які признаються ординарним вдоволенням власних потреб у залученості і, більше того, у розвитку. [54, с. 481-482] В нашій країні стало надзвичайно популярним розповсюдження процесу створення організацій, які є автономними юридичними суб'єктами, адже вони мають право відстоювати важливі питання для групи її учасників і надавати останнім здатність залучитися до спільних дій у рамках її правничо-юридичного спектру можливостей.

Ці можливості є доступні людям від найменшого рівня їхньої взаємодії до найбільшої. В більшості політекономів сучасності, таких як М. Олсон, формується думка про формування усієї державної політики через колективну взаємодію спершу у малих групах, а потім вже і у великих. [11, с. 35] Найбільш базовим варіантом розвитку спільного життя для людей — це є їхніх спільний дім. Сьогодні організацією, яка відповідає за таку організацію є ОСББ, робота якої, більше того, не залежить від інших установ, а формується виключно через бажання людей заради їхнього спільного блага.

Станом на сьогодні в Україні ще й досі існує багато житлових будинків, управління якими здійснює держава. Зважаючи на те, що від моменту відновлення незалежності їх було збудовано досить багато, існують ще досі ті, які були сконструйовані у часи СРСР. Тоді люди могли володіти виключно окремими домами, коли держава мала власність над абсолютною більшістю одиниць житлової забудови. Більше того, навіть у перші часи вже незалежної України наша держава успадкувала деякі методи політики СРСР, тому не завжди окремі індивіди мали здатність на реалізацію власних ідей у автономних сферах від державної централізованої влади. Лише 19 червня 1992 року громадяни отримали змогу приватизувати свою частину житлового будинку. Це підкріплювалося законом «Про приватизацію державного житлового фонду» [2], що у свій час гарантувало приватизованим територіальним одиницям затвердження на державному рівні. [24, с. 5-7]

Але загальна політика будинку про забезпечення його благополуччя та про підтримку порядку була і надалі надана центральним апаратам. Цю роль все ще виконували ЖЕКи, які в СРСР були первинною ланкою в загальній системі управління спільним житловим господарством. Оскільки до отримання Україною незалежності, в країні більшістю спільного майна володіла держава, не можна було встановити конкретного власника спільної прибудинкової і будинкової території. Майно, яке в реальності мало належати одразу усім, офіційно не

належало нікому, тому держава продовжила функціонування ЖЕКів, які, не маючи зміщення впливу на будь-якого конкретного власника будинку, могли діяти від імені держави централізовано, що означало легший контроль над ситуацією для місцевої влади. [19, с. 3]

Але досвід утворення ОСББ в інших країнах, де Естонія є найбільш визначним прикладом, стимулював українських мешканців багатоквартирних будинків до змін. Історичний розвиток схожих організацій до ОСББ був ще у Росії за політики НЕПу, в США, Франції, Великобританії та навіть у часи Римської імперії, де лише громадяни могли легально об'єднуватися заради спільної справи. [25, с. 144-145] Вони нарешті хотіли досягти прогресу у тому, щоб керувати власністю від свого імені, а не від імені інших інституцій. На відміну від України, де всю відповідальність перекинули на простих жителів, естонці стали першими на території колишнього СРСР, які змогли провести повний демонтаж державної системи ЖКГ за допомогою масштабного залучення у цей процес міських рад. [24, с. 46-51] Але незважаючи на те, що люди переважно мали діяти самі, необхідність утворення даного об'єднання в Україні підтверджувалося все більшою розповсюдженістю проблематики власності спільної території після масштабної приватизації державного житлового фонду. [26]

Тому в нашій державі ОСББ отримало неабияку популярність саме серед народу через можливість кожним індивідом брати участь в спільній справі і не бути залежним від окремих суб'єктів, які не мають особистого заохочення займатися справою інших людей. Кожен мешканець квартири, після створення ОСББ на території будинку, повинен стати учасником залученості у побудові майна та території, які *de facto* належить відразу кожному членові. [1] Виходячи із цього, усвідомлюючи спільне благо кожного члена, ми можемо аналізувати ОСББ як абсолютно неприбуткову організацію, основною метою якої є контроль над приміщенням і територією задля використання їх для загального блага усіх

членів організації. Але найважливішим пунктом для дослідження ОСББ в рамках соціології є взаємодія індивідів. Абстрагуючись від правових та юридичних норм та правил, ОСББ є в першу чергу проявленням особистої волі кожного члена даної організації. Прояв себе міг відбуватися як через розподіл відповідальності, так і через розподіл матеріальних ресурсів.

ОСББ є організацією вольового наслідку кожного її члена. Статут та правила, так само як сама сутність визначається усіма членами. За суттю ОСББ розуміється як згуртований та колективний орган протягом усього терміну свого існування і підпорядковується загальним зборам, які одночасно вважаються як найвищий орган управління. [48, с. 40] Але навіть він існує лише через бажання жителів в його створенні, так само як і будь-який інститут, який утворений волею людей. Навіть держава у свій час була лише бажанням конкретної спільноти досягнути блага і позбутися анархічного стану, де не було ніякого контролю, як писав Т. Гоббс. [18, с. 87-88] Подальша диференціація суспільства в межах держави на окремі інститути та організації є лише більшим проявом колективного бачення реалізації блага, навіть зважаючи на те, що для кожного суспільства воно є релятивістським. [9, с. 426-429]

Станом на сьогодні, у часи постіндустріального суспільства, ми бачимо надзвичайно важливу проблему взаємодії індивідів різних класових рівнів в їхній одній спільній справі. Важливим на даному етапі є поняття соціальної взаємодії між індивідами, яка в соціології класифікується як чітка форма зв'язків особистостей задля обміну конкретними благами і досягненню чітко встановленої цілі. Вона спрямована не лише на те, щоб індивід здійснив дію ним же і заплановану, вона передбачає реакцію і коригування дій інших. Всі дії у соціальній взаємодії повинні бути зорієнтовані одна на одну, формуючи тим самим чітку послідовність та стратегію. [56, с. 81-84] Усі сучасні науковці по-різному інтерпретують цей соціальний феномен, розглядаючи його через призму особистого досвіду або наукової школи, до якої належать. В

інституціоналізованому світі, який є наслідком унікальної сформованої цивілізації, вирізняються різні культурні архетипи встановлення нормативних правил у суспільстві. Соціальні взаємодії, які є невід'ємною частиною для будь-якого суспільства, є по-різному структуровані, і сприймаються по-різному. Е. Голл вказує на різноманітність дистанції у мовленнєвих та фізичних контактах людей, виділяючи, що кожна людина на підсвідомому рівні по-різному сприйматимуть взаємодію, чи то формальну чи неформальну, якщо відстань між об'єктами взаємодії буде різною. Для інституціоналізованого формального рівня таких правил поведінки є безліч, але вони важливі для підсвідомого розуміння кожним актором ситуації, в якій він перебуває. [56, с. 85-89]

Сам процес соціальної взаємодії є чітко артикульований у суспільних науках як безпосередньо необхідний варіант для підтримки як статичного нормативного існування суспільства, так і для динамічного його розвитку. Тому досить велика кількість науковців розглядали соціальну взаємодію як фундаментальний субстрат для будь-якого суспільства. Так, наприклад, Е. Холландер розглядає соціальну взаємодію як спільні взаємини між двома або більшою кількістю суб'єктів, чия поведінка залежить один від одного. [57, с. 243] А. С. Міка, відомий польський соціальний психолог, вважає, що взаємодія — це взаємний вплив один на одного партнерів, заснована на тому, що на певному етапі поведінка однієї людини стає низкою викликів, звернених до іншої людини, яка на ці виклики реагує. [64, с. 154-155]

В основі ОСББ повинна існувати велика соціальна відповідальність, субстратом якої є взаємовідносини між окремими індивідами у власній мікро сфері. Взаємодії окремих людей в соціальному вимірі завжди вважалися базою для подальшого розвиткового процесу усього макро суспільства. Г. Зіммель був переконаний, що соціологія повинна в першу чергу розглядати постійні їхні взаємодії на індивідуальному рівні для можливого подальшого розуміння мотивів людей [23], а Ф. Тьонніс стверджував про необхідність концентрування

на соціальній взаємодії як на новому предметі для розгляду істинної сутнісної людської волі, що є основою для відокремлення двох, на його думку, бінарних людських форм консолідованої згуртованості “Gemeinschaft” та “Gesellschaft”. [51, с. 9-12]

ОСББ можна вважати як інститут суспільства, за допомогою якого люди не лише вкладають свою частину у *res publica*, працюючи на своїй професії, але й намагаються культурно та соціально розвинути своє особисте облаштування завдяки власному баченню “соціально-економічних” відносин. Це важливий момент для розуміння того, як дії окремих індивідів у взаємодіях один із одним формують увесь соціальний прогрес та добробут. Економічний розвиток усього суспільства як макро інституту реалізується впливом цінностей мікро рівня на макро. Перманентне удосконалення будинку, прибудинкової території є тим самим ідеальним, постійним процесом, де експлуатація робочої сили є повністю явною. ОСББ повинно вважатися інститутом, де залученість не лише вітається іншими, але й розуміється як необхідний чинник для розвитку як свого власного майна, так і майна усіх його членів. М. Вебер називає будь-яку діяльність конкретних індивідів “соціально-економічними” відносинами, які опираються на один із видів раціональної дії, де ціннісно-раціональна — найчастіше є макро репрезентована у суспільстві через “дух” ідеалізму. [52, с. 172] Детермінант цієї думки є тим, що Вебер розумів важливість соціального характеру для розвитку будь-яких структур. [13] Розглядаючи теоретичне моделювання ОСББ не через юридичну призму, а через його соціальну внутрішню ідею, є формою того культурного впливу на взаємодію, яку можна вважати економічно налаштованими як на мікро, так і на макро сферу. Г. Ріккерт писав про культуру, маючи на увазі будь-яку діяльність людей, що вона детермінована цінностями. [41, с. 59] М. Вебер і є, дане твердження вказувало на будь-яких діях, які володіють певною цінністю для людей, проте не мають прямої, на перший погляд, економічної розсудливості. [53] Згодом М. Вебер пояснить цей феномен

“культури” як раціонально налаштований вид дій, незалежно від того, на які інтенції людина посилається. [13]

ОСББ чітко можна вважати чітким прототипом реалізації ідей, де ідеальний тип господарства встановлюється у кожній особистості. Дії, які змушують людей заради власних цінностей мобілізувати власні сили, є стимулом до взаємної співпраці. Вони, переростаючи у соціальні взаємодії, відображають вплив будь-яких людських інтенцій (тобто як культурних, так і виключно економічних) на усю макро економічну структуру. Але це є неможливим без розгляду взаємодії людей на первинному, особистісному рівні. Коли ОСББ як сукупність індивідів проявляється людським бажанням відданості загальним ідеям добробуту дому, тоді це буде формувати раціоналізацію людських думок. Розвиток прибудинкової території людей або піклування про спільне майно дому є проявом інтенцій не виключно економічного але й культурного бачення.

ОСББ, як неомодерний інститут взаємодії людей, орієнтується як на ціннісно-раціональну, так і на ціле-раціональну дії окремих особистостей, проте врахування рутинізованої, не завжди повністю раціональної практики теж є наявне. Гура Н.О. аналізувала розвиток ОСББ як перспективу міжособистісної діяльності. [20] Комбінації їхньої діяльності є відображенням макро-мікро-макро економічної моделі. Реалізація для ОСББ відобразатиметься як у ціле-раціональній, так і у ціннісно-раціональній дії. Поставлена індивідами мета реалізується через людську взаємодію, визначником якої є лише розвиток. Це може бути як оновлення їхнього спільного майна, так і удосконалення території будинку. Але щоб взаємодія стимулювала прогрес та розвиток, члени ОСББ повинні комбінувати у собі як внутрішні особистісні бажання до самовіддачі, так і цілковито розумну раціональну дію, щоб отримувати та більш заощадливо витратити матеріальні ресурси для покращення власного ж спільного майна. Взаємодії матимуть на меті зменшити загальні витрати будинку та покращити його ціннісну характеристики. Наслідком цього можуть стати формування таких

соціальних критеріїв як добробут, економічний розвиток та відповідальність, яка у ідеальному плані мала би транслюватися у бюрократичних системах.

Субстратом соціального в ОСББ повинні бути взаємовідносини між індивідами, “для забезпечення поетапної модернізації житлового комплексу за умови співпраці із органами влади”. [45] Це автоматично позбавить суспільство проблем із непокращенням ЖКГ через систему КП. Найкраща система, на думку О. Освія — це автономна діяльність людей але з підтримкою їхній поглядів макро інститутом, тобто державою, якщо ситуація для громадян є непосильною. [37, с. 170-171]

Узагальнюючи, варто наголосити на унікальній специфіці розгляду ОСББ. ОСББ повинно вважатися як структура, яка відображає дані соціальні моменти наяву. Збільшення потенціалу людської взаємодії у таких організаціях як ОСББ повинна прослідковуватися позитивним фактором економічного зростання цієї організації та усього макро середовища загалом. Проте, оскільки дана структура є цілком вираженням самих людей без безпосередньої дедуктивної форми впливу на індивідів, можна припустити, що часто люди будуть порушувати первинне розуміння взаємодії і схилитися до небезпечних для організації дій. Такими можуть бути прояв корупції в ОСББ, несплати внесків чи навіть непотизму. Цінності, які за моделлю Дж.С. Коулмена, повинні формувати розвиток суспільства на макро рівні, часто можуть бути недотриманими індивідами на самому мікро рівні, що в деяких моментах або зовсім призупинятиме розвиток ОСББ як структури взаємодій людей, або погіршуватиме та зменшуватиме темпи росту її як економічно-культурної організації.

1.2. Теоретична основа дослідження: взаємодія теорії структуризації Е.Гідденса, теорії інституціональної економіки А. Аузана, концепції соціальної взаємодії третього типу Дж. С. Коулмена, логіки колективних дій М. Олсона.

Соціальні відносини є неодмінно важливим моментом у цьому випадку; Інституціоналізована форма людського життя можлива лише завдяки людським суспільним комбінаціям. Виключно в економічному житті ми можемо представити надлюдський спосіб впливу лише у XVIII столітті, коли людський категоріальний апарат зумів вивести поняття homo economicus [12, с. 3]; в соціології — відразу від її ознаменування О.Контом. Взаємодія людей пов'язані із більшістю розвиткових практик.

Інституціоналізована форма співпраці можлива лише завдяки даній здатності людей до об'єднання. Часто серед багатьох науковців панує думка про неіснування будь-якої структури через неможливість їхнього матеріального вираження. А. Аузан, один із провідних економістів сучасності, пише про інституції, як про неіснуючі структури, наступне: “Коли ми чуємо: “Цього потребують інтереси фірми”, — треба трішки пошкребти пальцем і зрозуміти, чий інтереси маються на увазі? ...Немає жодних абстрактних інтересів фірми — є конкретні інтереси людей.” [12, с. 2]

Підтримка даних слів вказує на реальність окремих персон, які через ряд схожих переконань та цінностей об'єднуються із іншими задля більшого доходу та розвитку. Інститутами для А. Аузана не є автономні від людей речі, адже вони є лише абстрактним позначенням даних взаємодій. [12, с. 6] В основному вони підтримуються різноманітними рутинізованими практиками, які найчастіше є формальними. Проте, часто існує домінації девіантних, неформальних форм життя, які теж необхідно вважати інститутом. Вони розглядаються надзвичайно широким спектром: від поняття інституту як зручності, так і до поняття інституту як змушення. В будь-якому випадку це є лише способом добровільних або примусових взаємодій із іншими людьми. [12, с. 6-11]

Проте, аналіз інституції лише через релятивістсько-індивідуальний підхід автоматично відкидає факт впливу колективу як структури на будь-який суспільний континуум, так само, як і позитивна концепція існування виключно

інституцій, а не індивідуальних складників, буде хибно навіювати думку про виключно дедуктивну форму людського мислення, що в суспільстві відобразатиметься у неможливості впливу особистостей на макро структури взагалі. Зміна людського бачення спричинена соціологічною поліпарадигмальністю, яка пов'язана із людською гносеологічністю. [46] Якщо ми все ж приймемо той факт, що структура не впливає на діяльність індивідів, то ми не можемо говорити про ОСББ як про окрему економічно-соціальну господарську одиницю в суспільстві. Е. Дюркгайм писав: “Але група влаштована інакше, ніж індивід, і об'єкти, що впливають на неї, — інші за своєю суттю. ... і суспільство уявляє собі самого себе і навколишній світ, необхідно розглядати сутність не окремих індивідів, а суспільства. Символи, в яких воно осмислює себе, змінюються в залежності від того, що воно собою являє.” [21] Якщо стверджувати, що існують лише взаємодії між окремими індивідами, то в реальності це твердження буде носити надзвичайно помилковий характер, бо результатом буде непотрібність та цілковита нерелевантність у класифікації суспільних інститутів та груп як таких, адже логічним звідси є висновок про умовне їхнє позначення, яких в матеріальній реальності не існує. Як наслідок, можна не враховувати вплив макро структури на окремих індивідів. Дане твердження виявиться більш ніж хибним, оскільки лише приналежність людини до якоїсь конкретної структури буде змінювати усю її діяльність у даній структурі докорінно, але якщо приймемо факт цілковитого визначення інституцією чи організацією людських дій, то припустимося ще більшої помилки, адже не враховуватимемо аспект особистісного, релятивістського способу трактування взаємодій через людські індивідуальні мотиви, що заперечуватиме концепції М. Вебера про успадкування макро цінностей.

П. Штомпка виділяв різні соціальні взаємодії людей, наголошуючи на змінній властивості їхнього сприйняття індивідом залежно від того, який статус в конкретній ситуації домінує. Дії працівника у соціологічній компанії по

відношенню до своїх дітей, які мають абсолютно аскриптивний статус один до одного, відрізнятимуться від статусу боса та цього робітника. Але функціональну значущість того, що працівник повинен підкорятися наказам керівника не є наслідком лише їхніх взаємодій, а є істинно наслідком структури, до якої вони обоє належать. [56, с. 105-122] Але, незважаючи на це, Штомпка наголошував на домінації у сучасному світі індуктивної, соціал номіналістичної форми соціології, яка наголошувала виключно на індивідуальному впливі через взаємодії на противагу дедуктивній, соціал реалістичній формі, ідея якої походила від існування великих організацій та систем. [56, с. 101-129]

Але все ж, спроба абстрагуватися від однієї із даних дихотомічних парадигм соціології є абсолютно нелогічним та необґрунтованим твердженням, адже відкидати існування індивіда, заперечуючи тим самим себе самого як суб'єкта, є абсолютно парадоксально; вказувати на неважливості розгляду структури як автономної частини впливу на суб'єкта теж не варто, адже вона надає рамки доцільної інтеракції у конкретному часопросторі. Рішення проблеми є у сучасного соціолога Е. Гідденса, який знищив бар'єри між макрорівнем, який представлений функціоналізмом, та мікрорівнем, де на перший план виходить лише повсякденність особистостей. Після методологічного обґрунтування даного підходу, теорія синтезу стала однією із найкращих в сучасній соціологічній думці, і більшість сучасних досліджень відбуваються саме при врахуванні як макро, так і мікро парадигм, що репрезентується у комбінації кількісних та якісних методик. [38, с. 113] Е. Гідденс пише: “На наш погляд, протистояння "мікро" і "макро" слід переосмислити з позицій того, яким чином взаємодія в умовах взаємодії "віч-на-віч" структурно вбудована в систему великих просторово-часових інституційних утворень — іншими словами, як подібні системи охоплюють великі сектори простору-часу. А це, своєю чергою, ефективніше досліджувати як проблему взаємозв'язку між соціальною та системною інтеграцією.” [17, с. 22-23] Звідси зрозумілим є те, що для Гідденса

важливим є гносео-епістемологічне знання індивідів у конкретному часопросторовому континуумі, яке впливатиме на їхнє розуміння подальшого вливання у конкретну структуру.

Критикуючи теорію Фрейда через її чистий суб'єктивізм, Гідденс виділяє два типи свідомості: дискурсивний, який надає здатність артикулювати феномени, і практичний, який є прагматично samozрозумілим у конкретному інституціоналізованому часопросторі. Обидва із даних свідомостей не є чіткими, вони можуть змінюватися, в чому і полягає основний сенс динамічного процесу. [17, с. 90-93] Аналіз зв'язку структури із дією індивіда у специфічному континуумі стало субстратом для центрального завдання Гідденса — відтворення соціальних систем завдяки перманентним практикам в просторі та часі. [22, с. 173-174] Повсякденність в даному плані відіграє неабияку роль, адже раціоналізація дії відбувається через інтроспекцію себе (інтенціональність, як це називає Гідденс) та через рефлексію над поведінкою інших. Актор не лише спостерігає за власними діями, які орієнтовані на суспільний континуум, вони ще й очікують тієї ж самої дії, або хоча б схожої, яка не буде суперечити її ідеям, від оточуючих. [17, с. 44]

“Повсякденне життя є потоком навмисної діяльності”. [17, с. 49] Умови дії стають безумовними при рутинізації і ефективно напрямляють потенцію людей на структуру, тим самим утворюють систему абсолютної раціоналізації людського мозку. Сприйняття даного слова не відбувається через його сучасне трактування дій в межах виключно економічно розумних операцій, а радше походить від слова *ratio*, що означає “розум”, наголошуючи тим самим в першу чергу на характеристиці розумного в будь-яких аспектах, які не є виключно економічно-прибуткові. Рутинізація не означає прилаштування до конкретно встановлених норм без можливості альтернативи; актор в ній лише відчуває безпеку і може ефективно діяти в соціальному житті. Це у свій час повинно

продукувати найкращу систему відстоювання раціональних мотивів у соціумі.
[42, с. 449]

Звідси походить те, що сама структура є динамічною, а не закостеніло-статичною. Її характеристикою стає відтворення цих безпечних повсякденних практик, що не обов'язково повинно означати явний для зовнішнього спостерігача наслідок. Структура, як така існує лише у рутинізованості індивідів, вона не матеріалізується у світ, а відображається як ідеалістичний стимул через постійну загальноприйнятту соціальну практику. [17, с. 60] Практика як основа для пояснення феноменів стала для представників малої (мікро) соціології за базис; науковці мікро соціології, успадкувавши інстанцію пізнання як інструмент подальшої діяльності індивідів у соціумі, відстоювали тим самим прагматичний поворот у практику, яка, як було ще у К. Маркса, вважалася спершу виключно як статус загальної філософської категорії, але стала абсолютно прагматичною чи рутинізованою, що тим самим надало змогу пристосувати її до здатності задовольнити базові потреби, співставити просте знання до життя як такого. [35, с. 185-186] Структура виникає як набір практик, як комплекс доцільних дій індивіда у конкретному часопросторі континуумі.

Взаємодії людей в межах однієї організації надто сильно нагадують демократичний процес у державі, де чітко визначена структурна більшість вказує на політично-суспільний дискурс та вектор розвитку. Можливо людською взаємодією у таких організаціях Арістотель і мав на меті пояснити наступну власну думку: “Тим часом усі співтовариства здаються частинами співтовариства державного: вони допомагають отримати потрібне, здобуваючи що-небудь з необхідного для життя. Адже державна спільнота з самого початку складалася, очевидно, задля взаємної вигоди і постійно їй служить”. [11, с. 353] А. Бенглі, засновник “теорії груп” в політологічній науці, наголошує, що “не існує не зацікавленої ні в чому групи”; [59, с. 211] Р. Кеттел притримувався тієї ж самої думки: “кожна група має свій інтерес” [60, с. 115]

Сам факт того, що хоч і будь-яка інституція є наслідком колективних практик, тобто як і структури, так і індивідів, останні у ній думають раціонально по відношенню до власних настанов, тим самим підтверджуючи важливість діалектичної складової: “Все розумне дійсне, все дійсне розумне”. [16, с. 53] Е. Гідденс наголошував на значенні ірраціональних функцій, які можуть здаватися такими лише на перший погляд, але іманентно вони такими не є, латентно продукуючи інші, не повністю відкриті феномени: “... ірраціональні на вигляд соціальні дії насправді можуть тільки здаватися такими... Так, наприклад, якийсь ритуал “може виконувати латентну функцію інтеграції групи, посилення групової ідентичності за допомогою періодично проведених заходів...”. [17, с. 53] Він тут тільки підтверджує економічно-соціальний вплив на економічно-раціональну структуру М. Вебера, про яку ми говорили у минулому розділі. Раціональність ставиться під сумнів в тому варіанті, який подається в його класичному розумінні.

Варто наголосити, що ключовим для структурації є поняття не дуалізму, а дуальності, що таким чином стимулює нас до розгляду суб’єктів діяльності та структури як абсолютно залежних один від одного речей. Індивід успадковує цінності структури, коли структура “структурується” через індивідів, залишаючи за собою тим самим статус не статичного організму. Але можливість поєднання існування як індивідів, так і структури є дотичним до розгляду Е. Гідденсом простору-часу, як єдиної істинно апіорної координати для людства. Він успадковує думку про здатність до пізнання у представників Баденської школи, а саме у В. Дільтея, припускаючи схожість у гуманітарних та соціальних науках саме через спосіб трактування будь-яких феноменів через мовленнєві інтенції в герменевтичному плані. [17, с. 39] Спадок трансцендентальної естетики у даному варіанті є колосальна. Простір та час є формами чистого розуму, які і надають змогу людині пізнавати об’єкти, притаманні зовнішньому світові. [27, с. 56-75] Особистість у світі протиставляється об’єктам, і дія як визначається та

висвітлюється особистістю, так і не визначається одночасно, адже іманентність об'єкта, на яку дія націлена, не може бути для суб'єкта зрозумілою. Тому структура та актор постійно формують ситуації, які постійно тримають у напрузі один одного в хорошому сенсі цього слова, і тому постійно існує мотивація надалі суб'єкту діяти по відношенню до структури і структурі по відношенню до суб'єкта. [43, с. 16] Феноменологія стає таким собі вирішальним фактором для індивіда, де для Гідденса це відображається у рутинізованих повсякденних практиках. Вони є феноменальною частиною, тобто абсолютно суб'єктивною через власну чуттєво-пізнавальну характеристику. Так, як індивіди накладають на зовнішні об'єкти власні персоналізовані значення, так вони і будуть реалізовувати ці значення у соціальних діях, прагнучи до єдності у розумінні між усіма членами структури.

Але вплив часопростору є притаманний лише акторам; структура, як “регулярний відтворювальний набір правил та ресурсів, існує поза межами простору та часу.” Таким чином вона є сукупністю дискурсивної та практичної свідомості всіх осіб, які є її членами, а отже набуває характеру цілковито об'єктивного, проте підвладним для його членів. Структура характеризується “відсутністю суб'єкта”, але одночасно є “внутрішньою” для кожного окремого актора, що підтверджує у свій час ідеї Е. Дюркгайма. [17, с. 69-70] Характеристики структури є “одночасно як способом, так і результатом контингентно здійсненої діяльності ситуаційних акторів”, оскільки динаміка формування структурації є ніколи не завершеним процесом, проте завжди взаємозалежним від двох дихотомічних складових — актора та структури, що додає структурації цілісності. [38] Якби в структурі індивіди не мали власної когнітивної здатності через гносеологічний процес в межах їхнього специфічного часопростору, то структура стала би постійною статикою, так, як у свій час описував сім'ю, як первинну одиницю суспільства, О. Конт. [29, с. 220] Хоч через постійну приналежність агентів до структур вони і не можуть повністю бути

повністю вільними, вони можуть впливати на чинники, які на них впливають, тому структурація є зв'язаною системою. Тому згідно із ідеєю Е. Гідденса варто розуміти, що відмова від часу і простору в плані зовнішніх структур не означає повну незалежність останніх від даного континууму. Структура просто самою собою не залежить від часопростору, проте залежить від індивідів, які оперують часом та простором заради підтримки динамічного процесу як у структурі, так і у собі особистості. Тому простір та час є важливими також для змоги операціоналізувати “структуру” та “систему” в соціологічній науці. [15] Час і простір є інтеграторами особистості у соціум, вони є соціетальними елементами індивідів у велику структуру. [38] Але характеристикою реальної соціальної інтеграції є фізична співприсутність індивідів.

Тому стає очевидною нерозривна переплетенність індивідуальної людської діяльності та структури, на яку ця діяльність орієнтована. Соціальні дії акторів надають структурі життя і тим самим реалізує її, будучи при тому абсолютно соціально-структурованими. Наприклад, якщо навіть зважати на той факт, то людина є повним девіантом до такої макро структури, як держава, то вона так чи інакше використовує її апарат управління через герменевтичну здатність “функціонувати” і діяти, опираючись на думку інших, через мову. Е. Гідденс зазначає, що ототожнення аспектів взаємодії та дій є вкорінене у людську герменевтичну здатність, адже в будь-якому випадку може бути пояснено, використовуючи тим самим дискурсивну свідомість. Таким чином відбувається переплітання багатьох структур, “нормативних” значень та сенсів та елементів влади. [17, с. 74] Саме остання інтерпретується Е. Гідденсом як та, яка може означати або здатність до перетворення вже встановлених законів, або навпаки реалізовувати вже досягнуту статичність, допоки структура в лицах окремих індивідуальностей не знайшла ще більш оптимальний варіант для потенційного розвитку структурації. Різниця лише в межах правил, якими керується індивід: нормативними, які є артикульовані, та латентними, які не можуть бути

артикульованими. Влада і дія — одне і теж, адже обидва можуть “впливати на світ”, обидва мають здатність до перетворень соціальної реальності. Прагматична практичність тут полягає у реалізації регіоналізації для розуміння індивідами їхньої допустимої зони впливу на взаємодію із іншими та на ситуацію в цілому; із часом та сама ситуація, яку Гідденс називає “часовою географією”. [17, с. 174-190]

Тому стає зрозумілим важливість кожної організації, де чітка структура, рутинність та почуття безпеки розвивають усю соціальну реальність, вважаючи дані дії абсолютно раціональними. Але коли саме структура та індивід стають ієрархічною інституцією, адже структура в першу чергу це лише набір практик, який може як мати нормативну владу, так і не мати. Наявність чітких правил є наслідком “формалізованої гри”, які задіяні у подальше виготовлення соціальної системи. Е. Гідденс згадує Л. Вітгенштайна, який наводив приклад дитячої гри як цілковито рутинізованої, загальноприйнятої щоденної практики. Але ми точно не можемо вважати гру, яка теж є рутинізованою практикою як інституціоналізовану структура, хоч у неї є власні правила та норми. Структура — це не лише реакція на конкретні дії під встановленими правилами; для неї характерні “пам’ятні сліди, основа людської обізнаності, яка проявляє себе у дії”. [17, с. 501] Тобто, люди у структурах не лише успадковують або погоджуються на загальноприйняті правила, вони ще й через власне бачення неусвідомленої раціональності своєї практики латентно усвідомлюють необхідність виникнення та дотримання даних практик. [35, с. 186-191] Тому, “пам’ятні сліди” — це патерни для поведінки наступних поколінь, які хоч і не повністю свідомо, але через власну практичну рутинізованість вони це сприймають як прагматично необхідну річ, які успадковуються проте не приймаються як незмінні речі, надаючи структурі динамічності через рефлексію себе у даній структурі. [17, с. 41]

Тому Е. Гідденс зазначає: «Найбільш глибокі структурні якості, які у відтворенні соцієтальних тотальностей, називаю структурними принципами. Практики, що мають найбільшу просторово-часову довжину в рамках таких тотальностей, можна назвати інститутами». [33, с. 54] Онтологічність інституту таким чином визначається наявністю структурних принципів, які є постійною, безвідмовною “тотальністю”, а практики переходять рамки “три” у момент широкого впливу у конкретному просторово-часовому континуумі. Інститути в сучасному світі є як і представлення особистості у суспільному вимірі через реалізацію його і, як результат, так і отримання макро перспективної діалектичної форми розвитку світу. Все мусить бути динамічним процесом, а інститути є способом репрезентації індивідів-структур у макро перспективі, здійснюючи чітку комбінацію їхніх цінностей. Ідеальний тип структурних у свій час — наслідок суспільно налаштованих практик та наративів, індивідуальний ідеальний тип — тотальне сповідування цінностей структури в межах визначеного часопросторового континууму.

Але, ця динамічність не повинна також зважати виключно на формальні якості структури. Важливим є процедури та норми динамічності, які є для суспільства культурними та символічними. Для Е. Гідденса, як результат його посилення на ідеографічний метод Дільтея, когнітивно-гносеологічного базису часопростору, що, автоматично переформатовує Е. Гідденса не лише на представника чисто економічно-раціонального, але й на культурно-символічного прихильника не цілком раціонального підходу трактування людських рутинізованостей. [63, с. 946-947] Тому, не завжди повсякденність повинна сприйматися як розвитковий раціональний процес. Навіть враховуючи той факт, що створення структур підтримується постійною комбінацією індивідів, не завжди дія, яка є орієнтована на структуру, істинно відображатиме ідеальну мету самої інституції. Навіть спроба піти проти структури вимагає від людей багато ресурсів; порушення правил у формальній функціональності — наводить людей

на ризику. Навіть між інститутами ведеться боротьба. Рутинізованість формує структуру, а отже негативні для загального розвитку повсякденності теж є неформальною але все ж структурою. Таким чином непотизм, корупція є розглянута як боротьба одних інституцій проти інших. [12, с. 9]

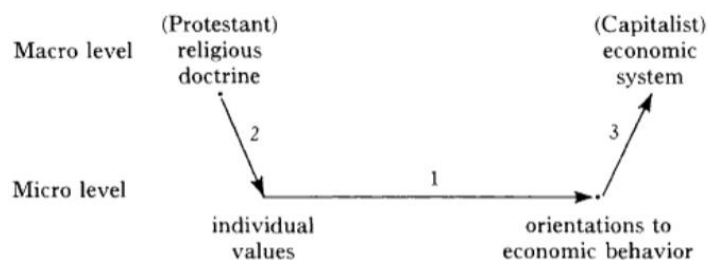
Проте, соціально налаштовані дії часто здійснюються таким чином, що індивіди не борються проти інституцій, проте не підпорядковуються їхній необхідності до повторювальності. М. Олсон, намагаючись побудувати логічну модель колективної дії із врахуванням усіх позитивних та негативних аспектів людського життя, відійшов виключно від альтруїстичного бачення економічно-соціальних відносин у інституціях. Поняття “безбілетника”, яке він використовує для позначення корисливої егоїстичності є прямим показником шкідливого індивідуального впливу на структуру. [36, с. 106] Люди комбінують свої дії для спільного блага. Моделюючи інституції як взаємозалежність впливу індивідів та структури, Е. Гідденс враховував їхню повсякденну практику; М. Олсон передбачив, що ця повсякденна практика може бути не практикою в прямому значенні цього слова, а лише статичною незалученістю. Це спричинено людським розумінням процесу залученості, де вибір чи вносити, чи не вносити свою частку вирішується виключно актором, і стосується кожної окремої особистості. [49, с. 33] Особа користується спільним благом структури, проте не віддає свою законну частку у дану структуру задля підтримки її функціонування. [36, с. 106-110] Люди, які стимулюють такий підхід, шкодять іншим, а тому проблема “безбілетника” повинна бути вирішена. Легше це зробити у малий суспільних групах, де простежити залученість кожного є простим завданням; у великих — це майже неможливо.

Проте, в будь-якому випадку, сукупність постійних дій формує єдині настанови у суспільстві. Загальна сукупність раціональних, позитивно налаштованих на спільне благо взаємодій, формувати розвиток не лише для даних індивідів, але й для усього суспільства в цілому. Одним із перших цю тему

розкрив М. Вебер під впливом Г. Ріккерта. Проте виключно в економічній соціології через рамки інституціоналізованої рутинізованої практики варто наголосити на Дж. Коулмені. Модель “Човна Коулмана” [62, с. 1322] найкраще ілюструє цінність поділу суспільства веберівським розумінням як методу найбільш раціонального підходу до кожного окремого індивідуального “господарства” візуально, адже чітко вказує на проблему макро-мікро-макро взаємовідносин. [61]

Це важливий момент для розуміння ОСББ як окремої структури у суспільстві, які в сукупності формують одне раціональне розуміння індивідів. ОСББ є прототипом взаємодій, де цінності людей в даній структурі успадковуються завдяки макро ідеям загального розвитку. ОСББ, як структура людської взаємодії, успадковуючи дані цінності макро рівня, перетрансльовує їх на мікро рівень, тим самим виконуючи перше правило переходу від макро рівня. Подальша реалізації настанов та практик є стимулом до всезагального розвитку, що і можемо бачити на наступній таблиці. Цей методологічний підхід підтверджує необхідність розгляду взаємодії як основоположну частину при розгляді ОСББ. Врахування макро інтенцій є необхідними для постійної відсилки до цінностей. [14]

Рис. 1.1 Модель “Човна Коулмена”. Макро-мікро-макро взаємодії: методологічний індивідуалізм.

Джерело: Coleman J. Social Theory, Social Research, and a Theory of Action / James Coleman. // American Journal of Sociology. – 1986. – С. 1309–1335. Авторська схема розроблена Дж. Коулменом.

“Історичний процес тому є безперервна відсилка до цінностей”. [10, с. 172] Цінності є апіорними принципами людської діяльності, які не те щоб латентно, але прямолінійно впливають на економічну модель суспільства. Навіть розвиток власної культурної ідеї через самообмеження себе є розвитком для людства в діалектичному сенсі; макро ідеї репрезентуються у мікро сфері і в подальшому мають вплив на саму макро сферу, виділяючись не лише через виключно економічні цінності, але й культурні. [63]

Теорія макро мікро макро відносин надає нам здатність чітко вирізнити вплив соціальної дії індивідів, які у макро сфері відображається кореляцією між розвитком мікро сфери із усім господарством. Це також підтверджується М. Олсоном: неоінституціональна практика забезпечує функціональну стійкість та розвиток для усього господарства. [49, с. 31] Але цей процес здійснюється виключно в межах соціальної дії, яка за своїм імперативом та іманентністю мусить співвідноситися із діями інших. Соціальні дії в господарському плані ні в якому разі не можуть бути конформістськими або масовими, адже в результаті перманентного впливу маси можуть повністю перетворити індивідуальне дійство у чітко масово обумовлене та, як результат, не усвідомлене. [32]

Отже, взаємодії є налаштовані на прогрес, а рутинізовані дії — на підтримку структури. Важливість комбінації представляється розумінням Е. Гідденсом структури і індивіда в сукупності. Постійне повторення даних практик, ініціативність людьми та творчість є, безсумнівно, проявом раціональності. Проте, спроба ведення боротьби за допомогою постійної репрезентації прагматичності в людських діях впливатиме латентно також на боротьбу із так званими “безбілетниками”. Наявність формальних правил підпорядковує собі латентну структурну рутинізованість, що в результаті інституціоналізує ефективність мікро структур в формальних рамках, відображаючи результат у макро сфері. Як результат, вихідні моделі інституцій

практично реалізуються за аналогічними правилами як макро структуру, проте детермінують макро результат. [49, с. 30]

Тому, концепт ОСББ як середовища соціальних взаємодій виключно внутрішнім способом успадковує взаємозалежність актора та структури від теорії Е. Гідденса, зважаючи на можливий прояв корисливої егоїстичності free riders, які є присутні у всіх структурах через людське небажання віддаватися спільному благу або через особисту халатність людей. В кінцевому випадку, ОСББ, яке, як ми вже виявили є інституцією згідно із теоретичним підходом теорії синтезу, впливає на макро сферу як економічно-соціальне об'єднання, згідно із різним підходом прояву себе у мікро сфері, що у сукупності формує інституціональну економічну ситуацію в державі.

Висновки з розділу 1.

Основним важливим моментом під час розгляду ОСББ є його розуміння індуктивним способом самих індивідів. Дане об'єднання є взаємозалежністю окремих особистостей, які консолідуються в одну структуру, яка впливає на цих людей автономно від окремих індивідів. Мобілізація людей заради їхнього спільного блага у загальній сукупності в суспільстві формує найбільш раціональний спосіб побудови будь-якого суспільного стану, який представляється за допомогою взаємозалежності макро цінностей та мікро інтенцій. Тому, найважливішим моментом є розуміння самими акторами побудови ОСББ як структури, яка формує інституціональну економічно-соціальну сферу в їхньому будинку та в сукупності в загальному для суспільства.

Акцент уваги повинен приділятися дослідницькому питанню ОСББ. Як саме ОСББ як структура спільного блага для усіх мешканців функціонує як середовища соціальних взаємодій? Чому є наявний шанс того, що в ОСББ є наявні окремі персоналії, які будуть порушувати іманентний сенс існування даної структури? Також варто врахувати розуміння людей даної структури. Чому в

людей виникає байдужість та зловживання з однієї сторони, а відданість й благо з іншої? І, що найголовніше, як ці соціальні феномени репродукуються та підтримуються в такому об'єднанні як ОСББ, яке є виключно наслідком вольових людських взаємодій?

Розділ 2. Методологічна основа дослідження взаємодії людей в рамках ОСББ.

2.1. Моделювання ОСББ як середовища соціальних взаємодій. Робочі гіпотези та операціональна схема дослідження.

Житлово-комунальне господарство повинно розглядатися через обидві парадигми: 1) людської взаємодії, які в сукупності формують субстрат чітко сформованого суспільного інституту; 2) структури, яка, утворившись, здійснює автономний вплив на індивідуальності через їхню приналежність до нього. ОСББ є прототипом організації, чітко визначеною цією концепцією. Сучасне житлово-комунальне господарство в Україні не виконує свої обов'язки та інституційні функції; найчастіше це пояснюється 1) наявністю КП, як серйозних перешкод до реформування та вирішення проблем, які постали в суспільстві за радянських часів та розтягують власну екзистенцію до сьогодні, і 2) через неможливість експлуатації усіх можливих потенційних ресурсів новими формами ЖКГ, яким і є ОСББ. [39, с. 137] Це чітко пов'язано із тим, як особистісні переконання людей не можуть втілюватися у цілком базовому рівні їхнього життя, в облаштуванні власного житлового простору завдяки залученості людей у таку організацію, як ОСББ. Н. Пашко вказує, що важливим є поняття громадянського суспільства, яке в першу чергу має основне своє завдання у політекономічних, культурологічних, духовно-практичних (філософічних) та юридичних чинниках. [39, с.137] Але кожна із цих визначених категорій потребує розгляду через необхідність реалізації спільних інтересів та потреб у чітко визначеному суспільному часопросторовому континуумі, який у свою чергу є показником унікальності структури як сукупностей наративів та повсякденних практик. Громадянське суспільство у більшості своїх тлумачень розглядається лише як частина однієї із дихотомічних складових трактування суспільства, де переважає дедуктивна модель. [31]

Проблемою більшості пояснень економічних чи суспільних феноменів у ОСББ є те, що мало дослідників відштовхуються через концепцію синтезу актора та структури, які взаємозалежні через прагматичні раціональні дії. Чи не варто, зважаючи на тільки що розглянутий матеріал, розглядати ЖКГ, як частину громадянського суспільства, через рамки ОСББ як поєднання соціальних раціональних взаємодій в рамках теорії структурації? Такі дослідники як Н. Пашко, Н. Гура, О. Овсій, Т. Сердюк, Г. Кравчук розглядали ОСББ як економічну, так і громадську форму реформування господарства ЖКГ, але не наділяли великого значення самій структурі, як автономній від державного апарату інституції людських взаємодій. Якщо оперувати поняттями Е. Гідденса, то ОСББ повинно розглядатися як інституція, оскільки вона є тотально визначена у чіткому просторі-часі з врахуванням більшості правил та норм, які повинні дотримуватися у ній і, більше того, в ОСББ є наявна історично сформована мета, де люди усвідомлено успадковують правила походження або “три”, щоб продовжити справу для розвитку їхнього ж власного добробуту і добробуту майбутніх поколінь.

Оскільки ми визначили, що економічний розвиток макро сфер є наслідком мікро практик та наративів, для розуміння вирішення проблем в ОСББ необхідно також підійти до розгляду особистійних інтенцій людей, розуміючи їхню власну позицію та їхнє власне бачення у даному підході. Тому, для нас, як для дослідників, важливим є врахування структури та індивідуальності кожної окремої ОСББ як організації в специфічному часово-просторовому континуумі. Групи людей, які усвідомлено витрачають власні ресурси для формування автономної структури, є чітким прикладом того, як сама структура, яку вони ж самі утворили, як результат виключно суспільно налаштованих практик, починає впливати на індивідів, які є частиною цієї структури, але не втратили власних егоїстично-матеріальних чинників повністю, надаючи перевагу їм, а не спільному визначеному благу, поступово наворачтаються у лави прихильників

даної структури, і, навпаки, неодмінно важливо розуміти індивідів, які навіть тоді, коли структура є утворена, відходять від її практичних та ідейних наративів заради власної матеріальності чи ідеалістичності, щоб латентно чи прямолінійно впливати на їхні особисті інтенції щодо даної організації.

В будь-якому випадку ця ситуація повинна сприйматися як загальноприйнята річ для всіх, де кожен залучається до діяльності. М. Олсон стверджує: "...групи індивідів із спільними інтересами, зазвичай, намагаються сприяти реалізації цих спільних інтересів". [36, с. 11] Проте девіантні представники або цілеусвідомлено йдуть проти нормативності даної структури, поширюючи непотизм, корупцію та хабарництво, або борються проти аскриптивних суспільних цінностей, які так чи інакше применшують їхню вартість у суспільстві. І якщо останні є часто, як показує нам історія, частиною діалектичного розвитку для суспільства, то перші — є завжди негативною ланкою для суспільства, які, як писав Т. Парсонс є лише негативним процесом. ОСББ, яке є прототипом виключно індуктивного джерела натхнення створення себе самого, повинно враховувати шанс, що «безбілетники» будуть наявні і в ній; вони цілеусвідомлено не будуть залучатися до роботи у даній установі. Для Т. Парсонса це є неможливістю функціонального залучення усіх індивідів чи людей у систему через негативну функцію конкретних особистостей у структурі: "Нестача інтеграції означає, що це відношення так чи інакше не встановилося; в цю категорію потрапляють «девіантність», «відчуження» та безліч інших феноменів". [40, с. 64] Встановлення не відбувається через те, що конкретний набір практик є негативним для цілісності або розвитку суспільства, що є цілком логічним, адже непотизм чи корупція вважається не те, щоб лише девіантним актом, а навіть кримінальним правопорушенням. Але в ОСББ, якщо припустити дану організацію як прототип макро організації, можуть існувати індивіди, які так само не є залучені у процес спільної взаємодії заради позитивних результатів у майбутньому, але використовують благо даної організації задля власної ж

вигоди, підтверджуючи нашу минулу гіпотезу про часткове перетранслявання суспільних цінностей лише на егоїстично-матеріальний план. Якщо в державі для того, щоб побороти проблему із поширенням негативних чинників для соціально-економічної сфери, спеціалісти прагнуть зрозуміти інтенції девіантного способу мислення, то для ОСББ важливим теж є врахування цього розуміння, яке є наявне у кожного індивіда у цій соціальній залученості. Варто зрозуміти як інтенції людей, які працюють на спільне благо і відстоюють цінності структури, так і тих, хто усвідомлено або неусвідомлено їх порушують. Розгляд реформування ОСББ лише через розгляд економічної та структурної її форми виключно макро способом не надасть нам оптимальних відповідей на ці запитання, а отже необхідно залучити і мікро якісне розуміння безпосередніх членів, щоб проводити політику покращення цього спільного блага через рамки індуктивного підходу.

Усі ці моменти повинні бути передбачені при створенні будь-якого дослідження про ОСББ в Україні. Оскільки проблема ОСББ більше розглянута через аналітику макро економічних процесів через співвідношення їхньої кількості із ЖЕКами, то головне завдання полягає у розгляді ОСББ як загального блага для усіх його членів, але воно повинно розглядатися наступними підходами: 1) через інтенції взаємодії окремих акторів, 2) через іманентні схильності до відсторонення від внесення власного вкладу у ОСББ і 3) через структуру та її функціональність, яка або є добре організована, або не відповідає всім нормам та очікуванням окремих особистостей у реалізації цього спільного блага.

Важливість розгляду основних наративів та інтенції індивідів щодо їхньої залученості до ОСББ як окремої структури передбачає також необхідність врахування часопросторової парадигми Е. Гідденса як основу для ОСББ у плані розгортання вектору реалізації їхнього розвитку через конкретні суспільні та конфліктні події. Навіть якщо ми все ж визначаємо ОСББ як інституцію, яка, за

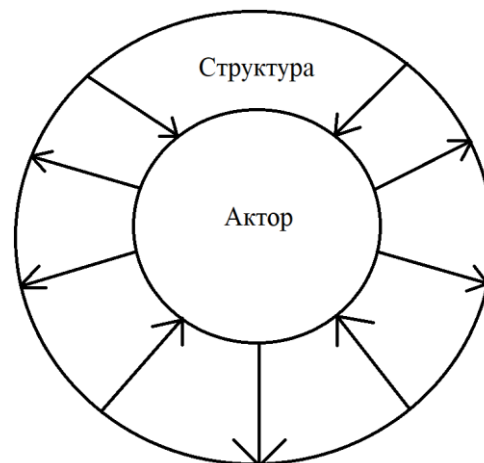
словами А. Аузана, є створена виключно інтересами та взаємодією людей у інституції, ми все ж мусимо також наголосити на невід'ємному впливі її на членів, який не залежить виключно від індивідів, а також від самої інституції, яка існує автономно. Унікальність кожної взаємодії людини та структури укорінюється у специфічний часопростір, в якому є особливості контексту та моментів, які властиві саме їм. Різноманітність рівнів інституціоналізованості при розгляді ОСББ теж повинна враховуватися, адже самі цінності цієї організації можуть бути ієрархізовані завдяки законному представництву інтересів ОСББ вже як структури, а не окремих індивідів іншим юридичним чи фізичним особам, з якими вони взаємодіють. Тому, важливим стає момент влади, який зосереджується у індивідах; об'єм цієї влади не примушує окремих осіб до “відсутності свободи”, а радше призводить до здатності здійснювати дії та рішення від імені конкретної інституції, члени якої самі вибирають вектор реалізації власних підходів через мобілізацію направленості. [17, с. 56-57]

Теорія структурації стає основоположною суспільною парадигмою для комбінації як дедуктивних, так і індуктивних методів розуміння соціологами інтенції людей. ОСББ є чітким репрезентантом інституції, яка підпорядковується змінам як індуктивно, успадковуючи ідеї, думки та претензії окремих особистостей, адже є сформованою через сукупність культурно-матеріалістичної дій окремих громадян, так і дедуктивно, адже самі особистості тим самим успадковують специфічні практики, які, як пише П. Холл, є “не обов'язково для підвищення їх формальної ефективності самих засобів, але в результаті своєрідних процесів, пов'язаних із передачею культурних практик більш загально”. [63, с. 946-947] В ОСББ це реалізовуватися у спектрі прийняття рішень, які впливатимуть на усю структуру загалом. Будь-які постанови у даній організації приймаються за рішенням статутного органу об'єднання, який репрезентований загальними зборами активних членів ОСББ. [2] Але важливим є те, що найчастіше головою ОСББ є безпосередній його член, тобто житель

будинку або одного із будинків, де ОСББ, в якому він посідає керівну посаду, функціонує. Тобто, немає чіткого ієрархізованого апарату контролю над членами ОСББ; кожного із них стимулює до дії лише їхнє бачення спільної дії, тобто структура, комбінація повсякденних наративів та практик. ОСББ є унікальним інститутом у даному випадку, адже, якщо його порівнювати із будь-якою іншою структурою, де може простежуватися ієрархізація із контролем якості взаємодій, то у більшості із них кінцева, найвища посада є представлена персоною, яка має матеріальну егоїстичну вигоду.

Проте, на відміну від таких одиниць, ОСББ є організацією виключно вольовою, де мотивація до дії та виконання власних хоча б найбільш базових зобов'язань підтримується лише приналежністю до даної структури. В цьому випадку для найбільш раціональної реалізації поставлених завдань важливим є чітка структурна функціональність за допомогою так званої влади і ієрархії. Це необхідно як для впливу на окремих індивідів, так і, як результат, для підтримки усієї загальної структури.

Рис. 2.1 Модель “структурації”. Взаємозалежність індивіда та структури

Джерело: розроблено автором.

Згідно із цією моделлю можна побачити взаємозалежність акторів та структур один на одного. Важливість методологічної побудови дослідження

повинно виходити із даного уявлення про взаємозалежність акторів і структури як неподільної дихотомії. Оскільки останні є наслідком постійних практик, які все більше “структуруються” індивідами, а індивіди не можуть порушувати правила, які є в даній структурі, або не можуть не виконувати обов’язки, які перед ними лежать через ряд встановлених правил та влади, то модель як успадкування конкретних благ і норм, так і їхнє надання повинна притримуватися ідеальної пропорційності. Якщо якісь окремі особистості починають перетягувати на себе блага, відбувається незлагодженість дій у структурі і порушення принципу загального блага.

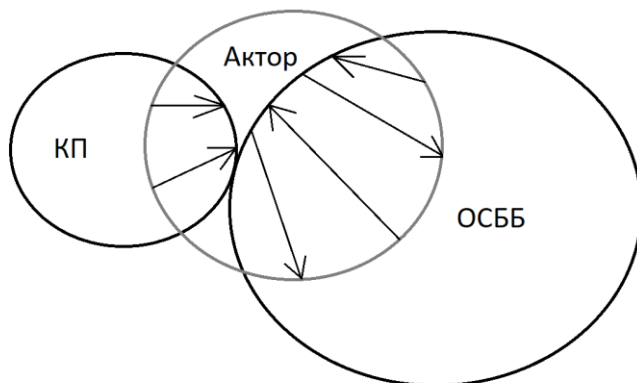
Дослідження ОСББ повинно враховувати методологічно як саме завдяки індуктивному якісному методу досягти висновків, які надаватимуть нам чітку відповідь на вплив як структури на індивіда, так і індивіда на структуру. Найбільш релевантним методом для досягнення оптимальних результатів буде якісне соціологічне дослідження, оскільки основною метою є необхідність отримання найбільш широкої інформації щодо внутрішніх інтенцій, мотивацій дії, персональних очікувань щодо майбутнього, теперішнього та минулого історичного розвиткового процесу ОСББ як структури. Більше того, моделюючи концептуалізацію дослідження ОСББ як інституту через теорію синтезу Е. Гідденса, необхідно зважати на винятковий для кожного досвід створення цієї інституції, що виражатиметься у цих унікальних переконаннях, правилах та нормах, які є реалізовані у людських повсякденних діях радше як звичаєва, прагматична дія у специфічному для кожного часопросторі. Тому ОСББ як окрема організація взаємодій індивідів теж повинна розглядатися через розгляд “потоків повсякденності”.

Зважаючи на дані важливі інституціоналізовані моменти, ОСББ є більш специфічним при розгляді даної організації як інституції, адже немає у багатьох випадках чіткого ієрархізованого контролю, а лише вольовий прояв взаємодії індивідів. ОСББ як структура впливу на особистості, і впливу самої особистості

на структуру, адже останній є невід'ємною частиною даної структури, повинна мати чіткий регульований апарат взаємодії у собі. Контроль над такою діяльністю мав би існувати поза межами самої взаємодії, щоб не формувати людей, які будуть підпадати під спокусу особистої корисності методом корупції та непотизму. Юридично досягти його можна лише при наявності призначеного керівника інвестором, але не виконавчими зборами. Але такий хід подій уже утворить сильну ієрархізовану установку, де думка мешканцям буде нав'язуватися, а не вводиться індуктивно методом обговорення та голосування на зборах. [33, с. 297-301] Тому, цей хід подій автоматично позбавляє ОСББ основної своєї мети створити тісні взаємозв'язки людей у структурі, розвиток якої їм усім вигідний. Простеження взаємодії індивідів практично буде вказувати на розгляді ОСББ саме через останню парадигму, де проявляється іманентна людська воля до дії без зовнішнього стимулу чи тиску. Формуючи будинок як вони самі захочуть, члени ОСББ тим самим мобілізуються для вирішення проблем особисто, підпорядковуючись лише одній структурі, самій ОСББ, ким в сукупності вони самі і є. Тому, модель "структурації", яка представлена вище, найкраще ілюструє усю функціональну систему в ОСББ, оскільки не вимагає обов'язкової наявності зовнішніх суб'єктів, а формується лише через самих акторів та через саму структуру загалом.

Порівняно із альтернативою КП, ОСББ залучає індивідів до будови самої себе. Модель, яка представлена вище, вказує на ідеальну пропорційну взаємозалежність актора від структури. Але, враховуючи момент невідданості та часткового розуміння членами ОСББ даної структури за аналогією із колишніми комунальними підприємствами, виникають проблеми недоструктурованості цієї структури настільки, як це відображено у минулій схемі (див. рис. 2.1). Тому, модель дослідження буде враховувати також і людське порівняння ОСББ із альтернативними комунальними підприємствами.

Рис. 2.2 Модель “структурації”. Взаємозалежність індивіда та структури

Джерело: розроблено автором.

Враховуючи вище представлену модель, робочими гіпотезами нашого дослідження є наступні:

- 1 Припускаємо, що ОСББ як спільне благо людей створюється за людської ініціативи їхньою ж взаємодією, а не через змушення зовні.
- 2 Припускаємо, що ОСББ є більш продуктивною та раціональною організацією по догляду за будинком від КП.
- 3 Припускаємо, що найбільшою проблемою в ОСББ будуть економічно-матеріальні недостачі для вирішення усіх поставлених завдань.
- 4 Припускаємо, що причинами недостатньої ефективності функціонування ОСББ є а) сприйняття ОСББ за моделлю ЖЕКу, б) незалученість усіх членів до роботи або неякісна їхня залученість, в) недовіра до ініціаторів ОСББ як до нової влади над мешканцями, г) відсутність практичних навиків горизонтальних взаємодій для вирішення тих чи інших питань, г) приховування реального стану речей при зборі інформації про мешканців приміщень.

5 Припускаємо, що сукупність таких організацій як ОСББ, які стимулюють людей до присвяти себе спільній справі, індуктивно сприяють розвитку соціально-економічної сфери в державі.

Усі тільки що розглянуті моменти є важливими для якісного проведення дослідження ОСББ як середовища соціальних взаємодій. Для чіткої відповіді на поставленні завдання, ми повинні провести операціоналізацію основних понять, які переважають у даній роботі. Використання конкретних термінів, які є в даній роботі, є важливими, адже вони є евристичною основою людської побудови ОСББ як сукупності повсякденних наративів та практик. Поняття “соціальна дія” та “соціальна взаємодія” є одними із чи не найважливіших у даній роботі, адже простежуватиметься у всіх блоках, які пов’язані із функціональною діяльністю ОСББ через співпрацю людей, і з побудованої її через модель структури та акторів. Також важливим є поняття “структурація”, яка якраз і вказує на взаємозалежність існування структури від індивідів, через екзистенційну залежність її від повсякденних рутинізованих практик останніх.

Термін “соціальна дія” тісно пов’язане із темою “раціоналізації”, яка проявляється як у ціннісно-раціональній, так і у ціле-раціональній діях. Поняття “структурації” у свій час передбачає необхідність врахування гідденського розуміння часу та простору як моментів, які і позбавляють деяких ресурсів, проте надають кожній сформованій структурі унікальності.

Кожне із важливих теоретичних понять, які були тільки що викладені, будуть використовуватися протягом усього мого аналізу. Соціальна дія – будь-яка активна діяльність індивіда, що має для нього певний суб’єктивний смисл, але співвідноситься з діяльністю людей в власному суспільному просторі та зорієнтована на них. [47, с. 256] Поняття “соціальна взаємодія” можна емпірично дослідити завдяки особистому розумінню людей їхньої необхідності у співпраці. Їхня особиста залученість до ОСББ найкраще ілюструватиме, як саме соціальна взаємодія зіставляється із відданістю спільній справі.

Соціальна взаємодія тісно переплетена із поняттям структурації, яке можна дослідити під час людського розуміння 1) впливу структури на мотивації індивідів у ній діяти, 2) більшої інтегрованості у структуру через раціональну повсякденну практику взаємозалежності заради спільного блага і тд. Більше того, оскільки не лише сама структура впливає на людей, але й вони самі формують її власною ж повсякденною практикою, варто розглянути людське натхнення до створення таких організацій та їхню активність. Саме на цьому моменті структурація пов'язана із соціальною взаємодією. Важливо зібрати інформацію про вплив кожних окремих індивідуальностей на структуру, який може виражатися як і у позитивних чинниках, тобто, наприклад, великою у пропорційній частці пожертвою власного часу та матеріальних благ, так і у негативних чинниках, як, наприклад, у корупції та непотизмі.

Структурація — основне поняття для розгляду ОСББ через ідею побудови ОСББ як єдиної структури, адже виражає швидше взаємну залежність, аніж протилежність людської діяльності і соціальної структури. Структури, які можуть вважатися соціальними, не варто розглядати як ті, що перешкоджають дії або стримують здатність соціального суб'єкта до дії. Вони самі безпосередньо впливають на продукування раціональної дії. [47, с. 288] Момент впливу кожного окремого індивіда на структуру можна дослідити завдяки питанням про натхненників ідеї ОСББ як такої. Оскільки ОСББ є об'єднанням людей заради спільного блага, вона повинна здійснювати вплив на будь-якого її члена. Розуміння важливості даної організації кожним індивідом надасть нам чітку відповідь на питання про вплив як структури на людей, так і людей на цю структуру.

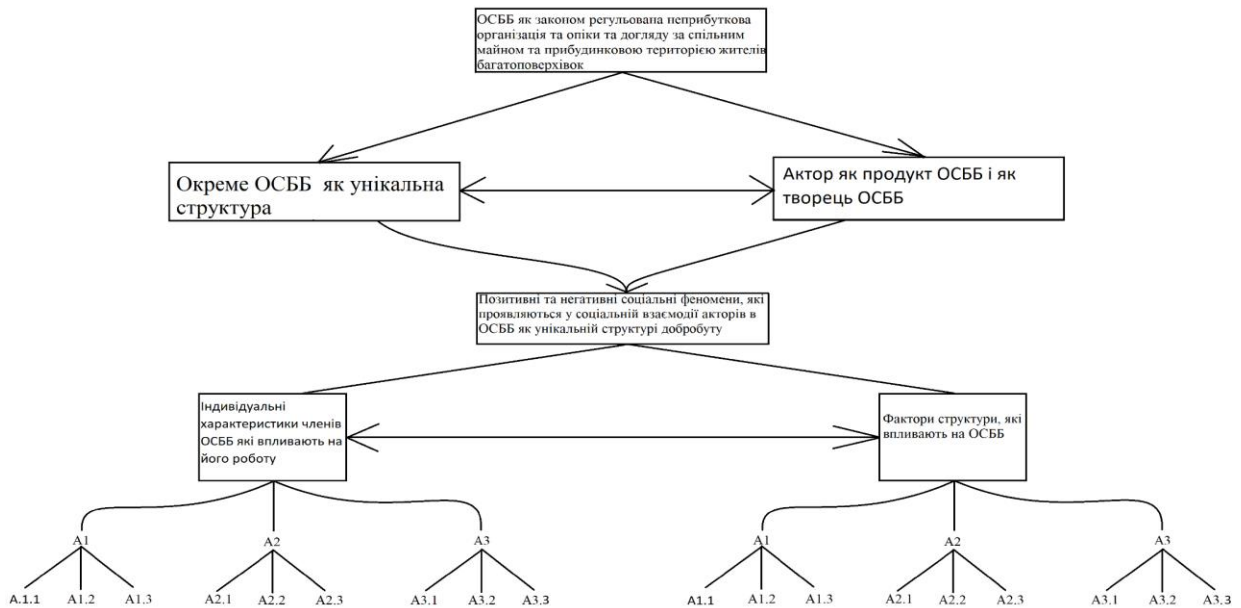
Поняття раціональності дій в ОСББ можна дослідити завдяки латентному змушенню кожного члена до участі у зборах, здійсненні внесків і так далі. Раціоналізацією вважається покращення, удосконалення або впровадження чи формування більш доцільного, розумного функціонування та організації будь-

чого. Раціоналізація — є організацією якої-небудь діяльності доцільнішими способами, ніж вже наявні існуючі. Самовіддача людей у структурах, майбутнє яких залежить виключно від них, повинна стимулювати раціональне, критичне розуміння власних дій як рушійних у суспільстві загалом. Впровадження дій, які є суспільно налаштовані, формують у індивідуальності доцільну бачення власних взаємодій. Більше того, цей блок раціональності, який пов'язаний із структурою макро-мікро-макро досліджує можливість формування більш розвинутого економічно-суспільного стану суспільства загалом через велику кількість таких організацій як ОСББ, які мають за мету мобілізувати сили людей заради їхнього ж блага, в сукупності.

Останнім важливим моментом повинно бути врахування поняття “free rider”, тобто безбілетника, який, враховуючи власне користування спільним благом, не відповідає істинності даного блага, не вносячи у структуру нічого із власних ресурсів.

На даному моменті, після розгляду основних положень, важливим є розгляд операціональної схеми, яка надасть широку картину потенційно важливого матеріалу для проведення дослідження. Вона включатиме критерії, які важливі як для творчої діяльності особистості у структурах, так і для самих структур, якщо розглядати їх як дедуктивний стимул на самих індивідів.

Рис. 2.2. Операціональна схема дослідження.

Джерело: розроблена автором.

Експлікація:

A1. Позитивні робочі характеристики

- A1.1. Працелюбність
- A1.2. Чесність
- A1.3. Відданість

A2. Негативні робочі характеристики

- A2.1. Халатність
- A2.2. Байдужість
- A2.3. Нефективність

A3. Важливі критерії для структурації:

- A3.1 Раціональність
- A3.2 Згуртованість
- A3.3 Взаємозалежність

2.2. Методи збору інформації та підходи щодо аналізу даних.

Зважаючи на те, що більшість науковців, які досліджували ОСББ підходили до розуміння її як структури лише з дедуктивного, кількісного плану, який не надавав інформації про інтенції самих людей, дослідження повинно проводитися якісним методом. Наше завдання — визначити особливості ОСББ як феномену соціальної взаємодії через теорію структурації; пов'язувати якісне дослідження із кількісними методами не має ніякого сенсу, адже останні нам не нададуть розуміння ситуації зсередини, що і є передбачене цієї роботою. Основним недоліком кількісних не лише констатація факту, який не розкриватиме нам істинного залучення індивідів до роботи у даній організації. Необхідно зібрати інформацію про те, як самі люди розуміють, що таке ОСББ, і чи вони розглядають її як інституцію, яка виконує свою роботу через ціле-раціональну та ціннісно-раціональну взаємодію людей у конкретному власному мікро соціумі.

Тому, проводитиметься інтерв'ю персоналій, які є залучені у роботу окремих ОСББ. В інструментарії необхідно покрити теми, які нададуть нам змогу зрозуміти внутрішні мотиви щодо залученості людей в ОСББ. Спершу необхідно зрозуміти, як сам індивід аналізує ОСББ, і чи він вважає, що це є інститутом добровільної віддачі свого часу та ресурсів заради спільного блага. Варто зрозуміти, чи вважає респондент ОСББ важливою структурою для формування його власного майбутнього і чи він бачить у цій організації вирішення проблем, які не могли бути вирішені під час домінування у сфері ЖКГ ЖЕКів.

Більше того, гайд (див. додаток №1) необхідно сконструювати таким чином, щоб перелічені у теоретичному розділі проблеми про взаємодії людей та про теоретичне можливе порушення конкретними персоналіями структурної побудови ОСББ були розкриті якомога ширше. Також варто охопити людське бачення того, чи такі організації як ОСББ у сукупності формуватимуть загальне покращення культурно-економічного господарства в державі, відповідаючи таким чином на нашу гіпотезу про вплив мікро інтенцій на макро інститути.

Важливим моментом є також те, як саме респондент бачить причини виникнення основних проблем, які постають перед ОСББ. Незважаючи навіть на сенс цієї проблеми, необхідно зрозуміти, чи люди вбачають за причину їхнього виникнення недостатню залученість членів до розвитку спільного блага або експлуатацію цього спільного блага у власних егоїстичних помислах. Цей блок запитань дозволить зрозуміти, як люди трактують їхнє бачення взаємодії, і чому, навіть розуміючи, що при виконанні усіх правил, розвиток усіх буде на найвищому рівні, конкретні особистості не бажають дотримуватися встановлених норм. Варто наголосити на важливості думок респондента про те, як він бачить потенційне виправлення ситуації із незалученістю людей до раціонально налаштованої дії.

Це якісне дослідження про бачення респондентами взаємодій в ОСББ відбуватиметься за допомогою проведення інтерв'ю і їхнього аналізу. Відбір респондентів відбуватиметься таким чином, щоб знайти людей, які є пов'язані із діяльністю ОСББ, тобто беруть участь у даній структурі або активно, або пасивно. Важливо опитувати респондентів, які є залучені до роботи, щоб врахувати експертну думку про ОСББ. Також варто провести контент-аналіз для більш якісного представлення результатів. Підкріплення кількісними показниками людських переконань про конкретні суспільні феномени є релевантним представленням отриманих даних.

Результати контент-аналізу нададуть нам змогу інтерпретації отриманих даних за допомогою порівняння отриманих відповідей кількісним підходом. Думка про те, що контент-аналіз є найбільш розповсюдженим дослідженням соціальної реальності походить від широкого спектру його покриття інформації та тем і від його доцільності та об'єктивності. [34, с. 88-89] Підрахунок окремих категорій, які були прописані перед проведеним контент-аналізом, передбачатимуть вияв проблем, які пов'язані із темою дослідження. Не варто створювати категорії під час самого дослідження, адже це може надто широко

розширити спектр поглядів; проте, вибір надто вузьких категорій може спричинити втрату важливого змісту, тому варто сконструювати їх таким чином, щоб за їхньою допомогою можна було покрити якомога широко усі можливі теми. [50, с. 81-95] Оскільки контент-аналіз є дослідженням виключно зафіксованих документів, які закріплені на будь-якому носії, необхідно провести транскрибування усіх інтерв'ю. Виділення одиниць аналізу відбуватиметься за допомогою “виявлення” (detection) найбільш основних категорій у тексті. [30, с. 141]

Дослідження саме внутрішніх переконань, які панують у суспільстві, є основною для проведення як і категоризації сенсів, так і контент аналізу у цій роботі. Ті практики або переконання, які *de jure* прописані як негативні або навіть заборонені, а *de facto* домінують у суспільній думці індивідів у більшості структурах, є основним предметом категоризації в контент-аналізі про ОСББ. Необхідно зважати на такі слова маркери як “порушники”, “люди, які не виконують зобов’язань”, “персони, які, маючи своє переконання, діють всупереч переконанням більшості” і тд., що допоможе зрозуміти внутрішній посыл респондента про поведінку цих девіантів та причини, через які вони явно не стають на сторону загальноприйнятого спільного добра.

Висновки з розділу 2

В даному розділі чітко окреслено основні методологічні засади для дослідження ОСББ через рамки інституціональної теорії та структурації. Модель взаємозв’язку акторів та організації вказує на основний акцент уваги під час дослідження. Врахування необхідності якісного дослідження зауважує важливість побудови індуктивного процесу побудови структури з постійних рутинізованих практик та гносеологічного пізнання через чіткі рамки, які ця ж структура надає. Найважливішим моментом дослідження ОСББ як спільного

блага через рамки соціальної взаємодії є потреба включення поняття «free rider» у збір емпіричної інформації, щоб покрити тему теоретично можливої людської незалученості до побудови спільного житлового простору та спільного майна.

В розділі також є здійснена концептуалізація аналізу емпіричної інформації. Важливість проведення як конденсації сенсу, так і контент-аналізу є аргументована потребою включити якомога більший спектр бачення соціальних феноменів та їхньої важливості для окремих членів ОСББ, які є респондентами під час проведення глибинного напівструктурованого інтерв'ю.

Розділ 3. ОСББ як середовище структуризації соціальних взаємодій: результати емпіричних досліджень.

3.1. ОСББ як недоструктуроване середовище для соціальних взаємодій.

Теоретичне моделювання ОСББ через рамки теорії структуризації Е. Гідденса повинно включати емпіричне підтвердження даного суспільного феномену членами самого ОСББ. Під час самого інтерв'ювання було враховано необхідність наведення респондентів на думку розгляду даної структури через дану ідею не прямим способом, а за допомогою суміжних методів, які самі стимулювали респондентів до покриття важливих проблем, які є пов'язані із даною темою.

Було проведено 6 експертних напівструктурованих глибинних інтерв'ю із людьми, які безпосередньо є членами ОСББ та беруть або активну участь у цій організації, тобто отримують одну із керівних посад в їхньому ОСББ, або пасивну участь, тобто є постійними учасниками зборів, ініціацію яких здійснює ОСББ, та є неухильними платниками внесків. Кожне інтерв'ю було проведено методом глибинного інтерв'ю, тобто зважалося на більшість моментів, на яких наголошував респондент, було поставлено дотичні до розмови запитання, задля кращого розуміння висвітленої теми, та була врахована особистість респондента, з точки зору того статусу, яку вона займає по відношенню до ОСББ. Було проведено конденсацію сенсу і виведено основні думки респондентів із підкріпленням даних за допомогою контент-аналізу.

Оскільки кожне інтерв'ю розпочиналося із індивідуального розуміння того, що є ОСББ для респондента, і як вони можуть дану організацію пояснити, гіпотеза 1 передбачала те, що кожен із них розумів дану структуру як сукупність мешканців будинку. Ця гіпотеза, яка наголошувала на ОСББ як на взаємодії кожного члена для подальшого спільного блага, повністю справдилася. Одна із

респонденток чітко вказувала на неможливості роз'єднання: “ОСББ — це ми!”.
[3]

Вона доповнює: “Хочуть люди створити ОСББ, їх ніхто не заставляє, вони самі хочуть...” Вольове бажання людей створити ОСББ проявляється у бажанні незалежності від КП як структур, які насаджують свої правила гри мешканцям будинку. Респонденти майже одногосно відповідали, що ОСББ є в першу чергу наслідком людського об'єднання. Кожен із них наголошував на важливості взаємодій із кожним. Поняття згуртованості піднімалося у кожного, незалежно від питань, які були поставлені. Один із респондентів наголошував: “ОСББ – це ви, кожний з мешканців будинку. Це одне ціле...” [5]

Важливо підмітити те, як самі люди пояснюють дану структуру. Багато хто намагався метафорично навести приклади важливості пояснення ОСББ як єдиної структури. “Ми рахуємося як одне ціле, і я ще маю таку думку, що ми як вулик...” [5] Такими аналогіями сприялося бажання показати невід'ємність людського співіснування мешканців у єдиному будинку. Часто наголошувалося на важливості комунікації та домовленості, яка відіграє колосальну роль у гідній функціональній значущості ОСББ. Необхідність координування дій, яка проявляється у постійній соціальній взаємодії, є згадана кожним респондентом без винятку. Один із них, який є активним членом ОСББ, оскільки має статус замісника, наголошує, що домовленість є найголовнішим моментом для гідного функціонування. Більше того, він продовжує, що взаємодія повинна бути в правилах норми через близькі відносини усіх через сусідство. Інша респондентка доповнює: «А ось касательно ОСББ, мабуть, сплоченность всіх мешканців. Ось це мені кається, що треба обов'язково, щоб в ОСББ була сплоченность усіх мешканців». [3] З комунікацією та взаєморозумінням мешканців пов'язана найбільша кількість проблем, саме через це настільки суттєво для кожного респондента було наголошувати на важливості згуртованості.

Гіпотеза 2, яка передбачала, що ОСББ буде сприйматися індивідами більш перспективною організацією, теж підтвердилася. Враховуючи, що багато людей наголошували на деяких проблемах, які виникають в ОСББ через недостатньо добрий або апарат контролю, або через порушення первинного розуміння необхідності взаємодії задля спільного блага, всі респонденти все ж підтверджували, що КП є менш позитивною, раціональною та корисною структурою. “...в мене стоматологія в будинку, де був раніше ЖЕК. Я знаю, як ЖЕК взагалі відносився, як сказати, повністю байдуже, якщо так м'яко сказати, до потреб будинку. Нічого там не робилося ніколи і ніхто не думав робити. Тільки відмазки постійно були принаймні, якщо треба було виконати якусь роботу. А коли вже ОСББ, то принаймні є якісь зміни, видно, що щось намічається, якісь накопившись гроші, виконуються певні роботи.” [8]

Критика КП, як старої нефункціональної структури, доповнює необхідність важливості ОСББ для респондентів. Часто наголошують на тому, що час і ресурс, які мешканці будинків витрачали на ЖЕК, можна більш економічно вигідно і розумно розпоряджатися самому. Оскільки більшість респондентів жили у будинках, в яких головами ОСББ є самі мешканці, то розпорядження із коштами так і відбувалося. Люди були переконані, що оплати грошей у ЖЕК як дедуктивну структуру задля надання базових послуг ними для будинків є марною тратою грошей. Наступний чином про це говорить один із респондентів: “оплата в ЖЕК йде така сама, як оплата в ОСББ. Але в ЖЕК вона просто розтворюється, а в ОСББ вона приходиться на ваш рахунок, який є у мешканців будинку. ... Це наш будинок, в мене сталася ситуація, допоможіть. І люди вирішують, так, давайте допоможемо.” [5]

Тому, в порівнюючи оперативність та ефективність ОСББ та КП, усі респонденти одноголосно підтверджували, що ОСББ є більш розвинутою та корисною структурою. Вони стверджували, як можна переконатися із цитат, що вирішальним тут є незалежність від інших. Люди мають право вільно

розпоряджатися власними коштами та матеріалами, і тому, зрозуміло, що вони будуть більш корисно ці ресурси використовувати.

3 гіпотеза, яка передбачала за найбільшу проблему в ОСББ економічні проблеми, підтвердилася частково. Більшість респондентів все ж вважали, що найбільшою проблемою є брак коштів, проте, деякі із них все ж дотримувалися думки, що найбільшою проблемою є сама людська невідданість ідеї спільного блага. Цей момент тісно пов'язаний із 4 гіпотезою, в якій наголошувалося, що причиною економічних проблем є незалученість декількох людей, проте деякі респонденти відразу наголошували, що це і є проблемою, а не причиною проблем. Одна із респонденток так описує дану ситуацію: “Перша проблема, що треба більшість, щоб проголосували, а люди, по своїй суті, інфантильні. Вони хочуть, щоб робота робилася, а нічого до того не хочуть докладати. У більшості випадків навіть не приходять на збори і не ставлять своє голосування за чи проти.” [7]

Інші все ж притримуються первинного бачення того, що економічна недостатність є первинною проблемою, але вона виводиться із людського небажання діяти. Так, наприклад, на дану тему говорить один із респондентів: “Перша проблема – це нестача коштів і небажання мешканців більше платити. Це перша проблема, яка виникає завжди і скрізь. Тому що люди думають, що вони платили вже по 3 гривні і далі, якщо вони будуть платити більше, то вони будуть платити більше. Платити по 3 гривні, то воно буде нормально функціонувати, а не так не виходить.” [8]

Тому, відразу можна сказати, що гіпотеза 4 підтвердилася повною мірою. Вона є найважливішою із усіх гіпотез, адже передбачає людське латентне розуміння іманентності ОСББ. Ненаявність взаємодії вважається як найбільша проблема, а отже її необхідність вважається респондентами як найбільш важливий критерій. Недоструктурованість ОСББ як інституту виключно

вольового характеру походить від даної проблеми індивідуальної незалученості чи неправильного розуміння сутності даної організації.

Гіпотеза 5 теж підтвердилася повністю. Кожен респондент розумів, що самовіддача себе є важливою для розвитку усіх структур, в яких люди є членами. Виховання відповідальності та раціональності є необхідним чинником у структурах, де людина як особистість може брати участь. “...коли ти відповідаєш за свій будинок, ти відчуваєш потім відповідальність за свою вулицю, за своє місто, за свою країну. Це виховує відповідальність однозначно.” [8] — так охарактеризував один із респондентів власне бачення формування суспільно-економічного макро рівня, а одна із респонденток висловила, що чим більше люди будуть організовуватися, чим буде більше ініціатив, тим краще буде наш економічний стан.

Підтвердження цієї гіпотези на рівні ОСББ вказує, що будь-які організації, інституції та об'єднання, які будуть в сукупності мати намір реалізувати раціональну бюрократичну систему через взаємодію та злагоджену функціональність. Теорія Дж. Коулмана таким чином підтверджується із латентним розумінням даного мікро впливу простими пересічними громадянами. Акцент уваги респондентів на опіку власним майном переростав на усю державу та суспільну сферу. “тому що, де ми проживаємо, це наш дім. І мені так здається, що по всій Україні треба побільше, щоб було ОСББ, тому що це підтримка і державі...” [3]

Діяльність структур як ОСББ пояснює функціональність самого суспільства. Перехід України від радянського соціалістичного стану у капіталістичний зумовлював необхідність людської конкуренції. Навіть в ОСББ можна простежити чітке бачення позитивного моменту заздрості, яка стимулює до всезагального розвитку. Респондент, який асоціював будинок як вулик, так охарактеризовував дану ситуацію: “Вони не заробляють кошти, вони їх своїх зароблених відкладають і на ці кошти вони хочуть зробити благо людям своїм,

ліпше. Автоматично ті люди, які живуть біля них, хочуть також робити собі. І якщо ці структури будуть вже всі об'єднані, як ОСББ, то біля них почнуть заробляти контори, які будуть надавати гарний сервіс, професійний". Часто відбувався наголос на необхідності стимулу, на необхідності мотивації до дії, адже панує серед респондентів думка, що якщо люди відчують на собі позитивний досвід розбудови власного ж будинку, якого, за їхніми ж словами, в них не було протягом перебування під КП, то процес розвитку вже неможливо буде зупинити. Тоді люди самі будуть прагнути до самореалізації і увесь макро рівень, згідно із концепцією Дж. Коулмана, буде формуватися виключно із локальних людських раціональних дій та взаємодій. Але все ж, бачення людської халатності до речей, які формують спільне благо для усіх мешканців будинку теж є присутня. Вона вказує на основні проблеми соціальних інституцій у суспільстві, коли люди із чіткою волею до прогресу залежать від індивідів, яких ми називаємо free rider, і які використовують інших, змішуючи ідеальне розуміння ОСББ як структури взаємозалежності актора та структури.

3.2 Переважання турботи та блага над байдужістю та зловживанням.

Аналіз категорій контент-аналізу (див. додаток №2) надав об'єктивну інформацію про найбільш болючі проблеми в ОСББ. Було здійснено вираховування найбільш згадувані проблеми серед акторів, які задіяні в діяльність ОСББ, і серед структур, а саме ЖЕКу та ОСББ.

Підрахунок згадок про структури, тобто про ЖЕК і ОСББ, відбувався в пропорційному порівнянні. Враховуючи те, що опитування велося про ОСББ як унікальну структуру, і КП є дотичною частиною до теми, проте не основною темою, ми повинні здійснювати аналіз у пропорційній частці, а не у порівнянні по виключно числових згадках. Варто зазначити, що такий підхід не буде стосуватися аналізу практичної поведінки мешканців та їхніх інтенцій, адже це не пов'язано із структурами, а лише із спільним благом самих жителів будинку.

Враховавши пропорційну частку категорій про ЖЕК та ОСББ, було виявлено більш позитивне відкликання саме про ОСББ. Позитивні та негативні категорії про ОСББ становили 72 і 28% відповідно, коли про ЖЕК 28 і 72%. Таким чином щодо структури ОСББ найбільш згаданою категорією у респондентів були “ефективність”, “взаємозалежність” та “роз’єднаність членів” (17 згадок, але 14%), коли про ЖЕК найбільше згадок було про “неефективність” та про “безрезультативність” (11 згадок, але 38%; 9 згадок, але 31 % відповідно). Звідси виводиться висновок про додаткове підтвердження того, що респонденти вважають ОСББ більше продуктивною організацією ніж ЖЕК; отже гіпотеза 2 верифікувалася також і через контент-аналіз.

Навіть враховуючи той факт, що категорія “роз’єднаність членів” досягає показника 17 згадок (з 122 згадок про структуру ОСББ), категорії “взаємозалежність”, “взаємопідтримка” та “згуртованість” зустрічаються 17, 16 і 15 раз відповідно. Гіпотеза 1, яка передбачала вольову ініціативу людей до створення ОСББ, підтвердилася кількісним показником; на даному етапі розглядалося питання залученості та згуртованості як загальної структурної моделі ОСББ.

Найбільшою проблемою щодо мешканців респонденти зазначили так звану категорію “free rider” (14 згадок з 98 згадок про мешканців), що вказує на корисливість людей. Згадка про жителів будинку, які використовують спільні блага, проте нічого не вносять із своєї особистої частки, є найбільшою проблемою. Наступними категоріями, які стали досить часто згадувати — це халатність та невмотивованість (10 і 9 згадок відповідно). Проте, зважаючи на чисельні негативні згадки, респонденти більш позитивно відгукувалися про мешканців будинку, наголошуючи на ініціативності (15 згадок), відповідальності та вмотивованості (11 згадок).

Це вказує, що думки респондентів про мешканців є більш позитивними, проте наявність негативного чиннику все ж присутня. Це дає нам здатність

зробити висновок, що теорія М. Олсона справдилася. В ОСББ, зважаючи навіть на її іманентність в першу чергу як спільного блага, так чи інакше дійсно є частина людей, яких можна назвати “безбілетниками”; проведення контент-аналізу надало змогу обґрунтувати правдивість 4 гіпотези показниками із контент-аналізу.

Остання 5 гіпотеза передбачає, що ОСББ як одна із вольових громадських об'єднань буде впливати на економічно-суспільний вимір. Згідно із результатами контент-аналізу позитивні характеристики ОСББ як структури зустрічаються найчастіше із такими категоріями як “держава”, “економіка” і “суспільство”. Це доводить, що людське уявлення про позитивний вплив на макро сферу через добровільні організації, які форсуються через людську самовіддачу, є досить позитивним для макро інституцій. Проте, категорія “контроль” згадується більше у негативному ключі, що наводить на думку про те, що люди бачать більше необхідності у стимулі конкретних індивідів до дії.

Висновки з 3 розділу.

Визначаючи вплив індивіда на структуру, то всі респонденти зважали на цей критерій виключно у позитивному плані. Проте, здатність отримати ресурси від структури без внесення їх у дану структуру знищує основну ідею взаємозалежності. Ідеальна комбінація усіх заради спільного блага повинно відповідати моделі структурації, яка є візуалізована раніше. Здійснивши інтерпретацію людських думок, можна дійти до висновку, що мало хто насправді не помічає проблеми невідданості структурі. Вони роблять вигляд, за словами респондентів, залученості, проте в реальності не продукують нічого релевантного. “Є люди, які не хочуть нічого робити, але будуть говорити ... Можна не робити, але можна говорити.” (Жінка, 39) Модель структури порушуються; відбувається зсув результатів в одну із сторін, коли сама структура

і чесні та віддані їй індивіди, які є взаємозалежними від неї і працюють заради спільного блага, починають потерпати від корисливості окремих “безбілетників”

Ідеальна структура ОСББ, яка є представлена через рамки унікального часопросторового континууму, враховувала також той момент, що будь-яке ОСББ, яке є досліджене, матиме власні виняткові характеристики. Даний часопросторовий момент є інтегральною частиною об’єктів. Таким чином кожне ОСББ розглядалося як унікальне, і, звичайно, проблеми в кожного були пов’язані із різними аспектами, але сам сенс проблеми повністю відповідав усім передбаченим гіпотезам. Структура в більшості людей занепадала через перетягування цінностей окремими особистостями на свій бік.

Узагальнюючи, необхідно вказати, що людська мотивація до дії чітко відображається через вплив та тиск в позитивному значенні цього слова на неї. Навіть зважаючи на те, що явні девіанти та free rider-и у даній сфері, як і будь-якій суспільній організації, і надалі є присутні, необхідно наголосити на баченні розвитку та цілеусвідомленого вектору, по якому люди хочуть іти. Усвідомлення змін, почуття власної залученості все більше заохочує людей до приєднання до роботи спільного блага, зменшуючи тим самим в кількісній пропорції “безбілетників”. Розвиток інституцій на прикладі ОСББ більше стимулює до дотримання правил, цінностей та ідей, які є позитивними для усього суспільства.

Висновки:

Сьогоднішня ситуація із широкою диференціацією суспільних поглядів щодо реалізації індивідуальних інтенцій та настанов, які орієнтовані на соціальну та економічну частину людського життя, надали змогу окремим особистостям провадити вплив мікро сфер суспільства на макро сферу, що у свій час і застосовано за основну ідею ОСББ як структури. Зважаючи на широкий спектр думок людей у ОСББ, ми виявили основні підходи людей до розуміння цього інституту. Було враховано необхідність проведення якісного дослідження про ОСББ через наявність інформації виключно через кількісні економічні та соціальні показники через рамки макро структур держави або суспільства. У роботі було виведено основні теоретичні аспекти про ОСББ, соціальну взаємодію та поняття структурації, що стало субстратом теоретичної рамки для конструювання подальшого емпіричного якісного дослідження. Моделювання впливу структури на її членів та, навпаки, членів на структуру здійснено із врахуванням соціальної взаємодії як основного суспільного феномену побудови будь-яких економічних чи соціальних інституцій; методологічний підхід також передбачав чітку модель емпіричного дослідження, яка презентувалася за допомогою операціоналізації понять та операціональної схеми дослідження, після здійснення якого було чітко висунуті основні гіпотези, основні із яких передбачали людське розуміння їхнього впливу на усю економічно-соціальну ситуацію в державі і враховували людські згадки про “безбілетників”.

Перевірка гіпотез відбувалася за допомогою аналізу конденсації основного сенсу отриманого матеріалу в ході глибинного напівструктурованого дослідження та підкріпленням даних висновків через здійснених якісно-кількісний контент-аналіз. Внаслідок апробації робочих гіпотез виявлено людське розуміння важливості вольових структур громадян. Більше того, з’ясовано проблеми, із якими стикаються ОСББ на внутрішньому рівні між індивідами. Небажання присвячувати свої ресурси заради спільного розвитку,

використовувати загальне благо ОСББ в власних егоїстичних цілях та продукувати негативні переконання та думки у інших членів заради власної ж вигоди є основними іманентними негативними характеристиками ОСББ. Дані негативні критерії і формують недоструктурованість, яка погіршує розвиток усєї структури і, як наслідок, її членів.

Проте, ОСББ все ж сприймається як виключно позитивний інститут, який розуміється як більш раціональна, збалансована структура із чітко визначеними цілями та кордонами розвитку. КП, з яким відбувалося порівняння, як велика організація сприймався виключно як механізм минулого, до якого ніхто не бажає повертатися, а, навпаки, просліджується все більша пропорція думок на перевагу ОСББ, що є підтверджено згадками позитивних та негативних критеріїв у контент-аналізі при розгляді даних структур.

ОСББ є основним інститут проявлення активної громадської позиції, адже надає змогу здійснювати це людям на їхньому базовому мікро рівні, стимулюючи їх до раціонального осмислення власних дій. ОСББ мотивує та заохочує індивідів до самовіддачі, коли індивіди формують його як вони бачать за необхідне. Вдосконалення спільного простору для життя, так як мешканці будинків це роблять для свого життєвого простору, в сукупності формує загальний приріст показників розвитку загалом, що доводить надзвичайно важливу роль у продукуванні нашого великого загального спільного блага в державі.

Список використаних джерел та наукової літератури:

- 1 Закон України про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку [Електронний ресурс]. – 2002. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-14#Text>.
- 2 Закон України про приватизацію державного житлового фонду [Електронний ресурс]. – 1992. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2482-12#Text>.
- 3 Транскрипт інтерв'ю, проведеного з респондентом №1, 25.04.2023.
- 4 Транскрипт інтерв'ю, проведеного з респондентом №2, 27.04.2023.
- 5 Транскрипт інтерв'ю, проведеного з респондентом №3, 30.04.2023.
- 6 Транскрипт інтерв'ю, проведеного з респондентом №4, 04.05.2023.
- 7 Транскрипт інтерв'ю, проведеного з респондентом №5, 05.05.2023.
- 8 Транскрипт інтерв'ю, проведеного з респондентом №6, 06.05.2023.
- 9 Антисери Д. Западная философия от истоков до наших дней. От Возрождения до Канта / Д. Антисери, Д. Реале. – Санкт-Петербург: Пневма, 2002. – 880 с. – (Т. 3).
- 10 Антисери Д. Западная философия от истоков до наших дней. От Возрождения до Канта / Д. Антисери, Д. Реале. – Санкт-Петербург: Пневма, 2003. – 880 с. – (Т. 4).
- 11 Арістотель. Нікомахова етика / Арістотель. – Київ: Аквілон-Плюс, 2002. – 480 с.
- 12 Аузан А. А. Институциональная экономика для чайников / Александр Александрович Аузан. – Москва: Фэшн Пресс, 2011. – 51 с.
- 13 Вебер М. «Объективность» социально-научного и социально-политического познани [Електронний ресурс] / Макс Вебер // М., «Прогресс», Центр гуманитарных технологий.. – 2006. – Режим доступу до ресурсу: <https://gtmarket.ru/library/articles/4919>.

- 14 Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму / Макс Вебер. – Київ: Наш формат, 2018. – 216 с.
- 15 Вершинина И. А. Формирование теории структуризации Энтони Гидденса / Инна Альфредовна Вершинина. // МГУ имени М.В. Ломоносова. Вестник Московского университета.. – 2010. – С. 103–118.
- 16 Гегель Г. Философия права / Георг Вильгельм Фридрих Гегель. – Москва: Академия наук СССР. Институт философии. Издательство "Мысль", 1990. – 524 с.
- 17 Гидденс Э. Устройство общества: очерк теории структуризации / Энтони Гидденс. – Москва: Академический Проект, 2005. – 528 с. – (Концепция).
- 18 Гоббс Т. Левіафан або суть, будова і повноваження держави церковної та цивільної / Томас Гоббс. – Київ: Дух і Літера, 2000. – 606 с.
- 19 Городній М. Перехід до системи об'єднань співвласників багатоквартирних будинків допоможе витягнути з прірви таку проблемну галузь, як ЖКГ / Максим Городній. – Полтава: Вечірня Полтава, 2010
- 20 Гура Н. Об'єднання співвласників багатоквартирних будинків: специфіка, проблеми, перспективи діяльності. / Надія Гура // Науковий журнал "Економіка України 2015" / Надія Гура. – Київ: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2015. – С. С. 70–79.
- 21 Дюркгейм Э. "Социология. Ее предмет, метод и назначение / Эмиль Дюркгейм. – Москва: Канон, 1995. – 352 с.
- 22 Зборовський Г. Е. История социологии: современный этап / Г. Е. Зборовский. – Сургут: Гос. обра- зоват. учреждение высш. проф. образования ХМАО – Югры «Сургут. гос. пед. ун-т» ; Федер. гос. авт. образоват. учреждение высш. проф. образования «Урал. федер. ун-т им. первого Президента России Б. Н. Ельцина», 2015. – 259 с.

- 23 Зиммель Г. Как возможно общество / Георг Зиммель // Теоретическая социология. Антология. / Георг Зиммель. – Москва: Книжный дом «Университет», 2002. – С. 424.
- 24 Зінченко С. В. Об'єднання співвласників багатоквартирних будинків – пріоритетний шлях розвитку житлово-комунального господарства / Сергій Васильович Зінченко. – Чернігів: Чернігівський центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій, 2011. – 60 с. – (ЦППК).
- 25 Івасішина Н. В. Об'єднання співвласників багатоквартирного будинку в Україні і в США. / Н. В. Івасішина // Зміна парадигми правового регулювання житлово-комунального сектору економіки України за часів її незалежності / Н. В. Івасішина. – Харків: Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова, 2016.
- 26 Івасішина Н. В. Проблеми об'єднань співвласників багатоквартирних будинків / Н. В. Івасішина // Зміна парадигми правового регулювання житлово-комунального сектору економіки України за часів її незалежності / Н. В. Івасішина. – Харків: Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова, 2016.
- 27 Кант І. Критика чистого розуму / Іммануїл Кант. – Київ: Юніверс, 2000. – 504 с.
- 28 Коваленко О. С. Роль об'єднання співвласників багатоквартирного будинку у формуванні громадського суспільства України [Електронний ресурс] / О. С. Коваленко // Державне управління: удосконалення та розвиток» включено до переліку наукових фахових видань України з питань державного управління. – 2012. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=515>.

- 29 Конт О. Система позитивной политики / Конт Огюст // Западно-европейская социология XIX века / Конт Огюст. – Москва: Международный университет бизнеса и управления, 1990..
- 30 Костенко Н. Досвід контент-аналізу: Моделі та практики: монографія / Н. Костенко, І. Валерій. – Київ: Центр вільної преси, 2003. – 141 с
- 31 Кочетков О. П. Громадянське суспільство: проблеми дослідження та перспективи розвитку / О. П. Кочетков // Вісн. Моск. ун-ту. – 1998. – № 4. – С. 85–97. – (Сер. 12. Політ. науки).
- 32 Лебон Г. Психологія мас / Гюстаф Лебон. – Київ: Видавничий союз "Андронум", 2021. – 138 с.
- 33 Леденева А. Д. Современная социальная теория: Бурдье, Гидденс, Хабермас / А. Д. Леденева. – Новосибирск: Изд-во Новосибирского университета, 1995. – 119 с
- 34 Методы анализа текста и дискурса / С.Тичер, М. Мейер, Р. Водак, Е. Веттер. – Харьков: Гуманитарный Центр, 2009. – 356 с.
- 35 Недзельський А. О. Концепт рутинізації фонових практик у соціологічних підходах Е. Гідденса та П. Бурдье / А. О. Недзельський // Нова парадигма. - Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2013. - Вип. 115. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nopa_2013_115_24.
- 36 Олсон М. Логіка колективної дії. Суспільні блага і теорія груп / Менкур Олсон. – Київ: Лібра, 2004. – 271 с.
- 37 Освій О. Д. Удосконалення обліку в ОСББ при дольовому фінансуванні робіт по відновленню житлового будинку / О. Д. Освій. – Полтава: Полтавський національний університет імені Юрія Кондратюка, 2010.
- 38 Осипчук А. Д. Структурація, простір і час: реконструкція спроби побудови теорії синтезу «структури-агентності» Ентоні Гідденса [Електронний ресурс] / А. Д. Осипчук // Національний університет «Києво-Могилянська

- академія». – 2014. – Режим доступу до ресурсу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Grani_2014_11_23.
- 39 Пашко Н. Ю. Концептуалізація ОСББ у контексті теорій соціального капіталу та громадянського суспільства / Н. Ю. Пашко. // Вісник Львівського університету. Серія соціологічна. – 2014.
- 40 Парсонс Т. Социальные системы / Толкотт Парсонс // Вопросы социальной теории / Толкотт Парсонс. – Москва: Институт философии РАН; Междисциплинарное общество социальной теории, 2008.
- 41 Риккерт Г. Науки о природе и науки о культуре / Генрих Риккерт. – Москва: Республика, 1998. – 413 с.
- 42 Ритцер Д. Современные социологические теории / Джордж Ритцер. – Санкт-Петербург: Питер, 2002. – 688 с. – (Серия "Мастера психологии").
- 43 Роменець В. А. Вчинок і постання канонічної психологія. / Володимир Андрійович Роменець // Людина. Суб'єкт. Вчинок: філософсько-психологічні студії / Володимир Андрійович Роменець. – Київ: Видавництво: "Либідь", 2006.
- 44 Сергієнко В. В. Правове регулювання діяльності ОСББ при наданні житлово-комунальних послуг / В. В. Сергієнко // Форум права. - 2014. - № 4
- 45 Сердюк Т. В. ОСББ як чинник реформування житлово-комунального господарства / Т. В. Сердюк, Г. В. Кравчук // Економічний простір / Т. В. Сердюк, Г. В. Кравчук. – Вінниця: ВНТУ, 2013. – С. 96–103.
- 46 Соціокультурний аналіз як пізнавальна стратегія в ситуації поліпарадигмальності соціологічного теоретизування [Електронний ресурс] // Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – 2011. – Режим доступу до ресурсу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S

- 47 Соціологія: словник термінів і понять / [Є. Ф. Біленький, М. А. Козловець, І. В. Саух та ін.]. – Київ: Кондор, 2006. – 372 с.
- 48 Створення та діяльність об'єднання співвласників багатоквартирного будинку / [М. Кальтагейсер, Н. Лисенко, В. Погорелова та ін.]. – Київ: “Козаки”, 2007. – (Інститут місцевого розвитку).
- 49 Сухарев О. С. Институциональная теория М. Олсона: «Принцип расширения» / Олег Сергеевич Сухарев. // Journal of institutional studies. – 2017.
- 50 Сучасні методики контент-аналізу / [К. Батаєва, В. Іванов, Н. Коритнікова та ін.]. – Київ: Видавничий дім "Кондор", 2018. – 416 с.
- 51 Теннис Ф. Общество и общество. Основные понятия чистой социологии / Фердинанд Теннис. – Санкт-Петербург: Владимир Даль, 2002. – 446 с.
- 52 Филиппов А. Макс Вебер в научной полемике. К публикации новых переводов / Александр Филиппов. // Национальный исследовательский университет «Высшая школа экономики», Москва Социология власти. – 2020. – №32.
- 53 Філософський енциклопедичний словник / [В. І. Шинкарук, Є. К. Бистрицький, М. О. Булатов та ін.]. – Київ: Абрис, 2002. – (Національна академія наук України. Інститут філософії ім. Г.С.Сковороди). – (ІВВХ; вип. 966).
- 54 Фукуяма Ф. Конец истории и последний человек / Френсис Фукуяма. – Москва: АСТ: Ермак, 2005. – 588 с.
- 55 Штомпка П. Визуальная социология. Фотография как метод исследования / Петр Штомпка. – Москва: Логос, 2007. – 168 с.
- 56 Штомпка П. Соціологія. Аналіз суспільства / Пйотр Штомпка. – Львів: Колір ПРО, 2020. – 800 с.

- 57 Hollander E. P. Principles and Methods of Social Psychology / Hollander. – New York: Oxford University Press, 1971.
- 58 Lipset S. M. Some social requisites of democracy: economic development and political legitimacy / Seymour Martin Lipset. // The American Political Science Review. – 1959.
- 59 Bentley. The process of government / Arthur Bentley. – Evanston: Principia Press, 1949. – 534 c.
- 60 Cattell R. Concept and methods in the measurement of group Syntality / Raymond Cattell. – New York, 1955.
- 61 Coleman J. Foundations of Social Theory / James Coleman. – London: Belnap Press, 1994. – 1014 c.
- 62 Coleman J. Social Theory, Social Research, and a Theory of Action / James Coleman. // American Journal of Sociology. – 1986. – C. 1309–1335.
- 63 Hall P. Political science and the three new institutionalism / P. Hall, T. Rosemary. // Harvard University, Tufts University, political Studies. – 1996. – C. p. 936–957.
- 64 Mika S. Wstęp do psychologii społecznej / Stanislaw Mika. – Warszawa: PWN, 1972.

Додатки:

Додаток №1. Гайд інтерв'ю:

1 Загальне поняття про ОСББ:

- А) Скажіть, будь ласка, як Ви для себе розумієте, що таке ОСББ?
- Б) Як Ви вважаєте, навіщо ОСББ як явище існує в сучасній Україні?

2 Особиста залученість респондента:

- А) Чи ОСББ відіграє роль у вирішенні Ваших питань чи питань Вашого житла?
- Б) Чи залучені Ви до діяльності ОСББ? Якщо так, то якою мірою, як часто і за якими напрямками?

3 ОСББ як соціальне благо людей через перманенту раціональну взаємодію:

- А) Чи вважаєте Ви, що самі люди-члени є натхненником для створення ОСББ?
- Б) Чи вважаєте Ви, що на рішення ОСББ можуть впливати окремі персони, які є її членами?
- В) Чи бачити Ви в ОСББ більшу перспективу, чим в колишніх ЖЕКів?
(Якщо так) Чи залежить це, на Вашу думку, від того, що самі люди є будівником власного майбутнього?
- Г) Чи вважаєте Ви, що ОСББ, вже як сформована структура, може впливати на індивідів, заохочуючи їх до роботи, і стимулюючи їх до виконання конкретних встановлених завдань?
- Г) Чи вважаєте Ви, що ОСББ, вже як сформована структура, зобов'язує людей дотримуватися обов'язків та правил в її межах?

(Якщо так) Як Ви вважаєте, чи цей позитивний вплив на людину може потім відобразитися у будь-яких інших діях людини? (Наприклад, якщо її навчили дотримуватися правил в межах ОСББ, то чи буде вона після цього більше дотримуватися загальних суспільних правил та норм?)

(Якщо ні) Можете сказати, чому первинна ідея створення ОСББ не відповідає реальності?

Е) Як Ви вважаєте, чи є кожне ОСББ як добровільне об'єднання людей, унікальним по своїй суті через наявність у кожній з них різних людей, думок, практик тощо?

4 Проблеми, з якими може стикатися ОСББ:

А) Як Ви вважаєте, з якими проблемами Ваше ОСББ зіштовхується найчастіше?

Навідні питання, якщо не артикульовано:

- Недостатній бюджет?
- Недостатній контроль над виконанням робіт?
- Конфлікти між співвласниками багатоквартирних будинків?
- Низький рівень культури зберігання комунальних послуг на території будинку, яка позначається як спільна?

Б) Чи вважаєте Ви, чому всі ці проблеми виникають?

В) Чи бачили Ви за проблему те, що ОСББ часто не прогресує як структура через надто велику різноманітність у поглядах мешканців багатоквартирного будинку?

Г) Чи вважаєте Ви за найбільшу проблему те в ОСББ, що через окремих людей, які, так би мовити, є в ОСББ і використовують їхні блага, не оплачуючи при цьому внески або не віддаючи свою частку інших будь-яким ресурсом, наприклад, часом праці?

Г) Чи стикалися Ви самі із такими людьми, і якщо так, то чи пробували Ви якось переконати їх у їхніх неправоті?

Д) Чи бачили Ви також за проблему те, що ОСББ не може через брак сильного апарату контролю, мотивувати людей виконувати свої обов'язки? (Наприклад, якщо порівнювати ОСББ з іншими інституціями, які можуть по-різному впливати на індивідів, наприклад, виключенням їх із даної структури або штрафом)

Е) Чим, на Вашу думку, спричинене небажання людей присвячувати себе спільній справі?

5 Візії інформанта шляхів розвитку ОСББ та покращення його роботи.

А) Чи вважаєте Ви, що велика кількість таких структур як ОСББ в сукупності формують покращення економічного чи соціального стану на загал в державі?

Б) Чи вважаєте Ви, що за задумом такі структури як ОСББ, мали би впливати позитивно на розвиток нашого суспільства?

В) (Якщо раніше респондент наголошував більше на негативних чинниках в ОСББ) Якщо ОСББ не є настільки ефективним в реальності, то чим, на Вашу думку, як можна покращити роботу ОСББ?

(Якщо раніше респондент наголошував більше на позитивних чинниках в ОСББ) Як ще можна, на вашу думку удосконалити роботу в ОСББ?

Г) Які інші подібні до ОСББ структури виключно в плані людського бажання до об'єднання можете Ви ще згадати?

(Якщо респондент перелічив деякі) Чи бачити в них якісь інші позитивні аспекти, які ОСББ може від них успадкувати для того, щоб більше залучати людей до виконання своїх обов'язків у плані віддачі частинки своїх ресурсів для спільного блага?

6 Якщо є щось, що ми не передбачили, а для Вас воно є важливим, скажіть, будь ласка, про це.

Додаток №2. Категорії контент-аналізу

1. Структура:

- 1 ОСББ
- 2 ЖЕК

2. Актор:

- 1 Член (члени)
- 2 Мешканець (мешканці)
- 3 Працівник ОСББ (працівники)
- 4 Голова ОСББ

3. Позитивні характеристики індивідів:

- 1 Працелюбність
- 2 Чесність
- 3 Відданість
- 4 Відповідальність
- 5 Турботливість
- 6 Умотивованість
- 7 Творчість
- 8 Ініціативність

4. Негативні характеристики індивідів:

- 1 Халатність
- 2 Байдужість
- 3 Невмотивованість
- 4 Заборгованість
- 5 «Free riders»

5. Позитивні характеристики структури:

- 1 Ефективність
- 2 Результативність
- 3 Згуртованість
- 4 Взаємозалежність
- 5 Взаємопідтримка

6. Негативні характеристики структури:

- 1 Безрезультатність
- 2 Роз'єднаність членів
- 3 Неєфективність
- 4 Корупція

5 Непотизм

7. Впливи:

- 1 Активний заклик до змін.
- 2 Пасивний заклик до змін.
- 3 Відсутність заклику до змін.

8. Людське ставлення:

- 1 Задоволеність
- 2 Незадоволеність

9. Слова, які зустрічаються разом із структурою чи акторами

- 1 Економіка
- 2 Суспільство
- 3 Держава
- 4 Гроші
- 5 Контроль

Додаток №3. Позитивні та негативні характеристики структур за кількістю згадок та у пропорційній частці за результатами проведеного контент-аналізу.

	○ Структура: ЖЕК	○ Структура: ОСББ	○ Структура: ЖЕК %	○ Структура: ОСББ %
○ Негативні характеристики структури: Безрезультативність	9	4	31	3,5
○ Негативні характеристики структури: Корупція	0	4	0	3,5
○ Негативні характеристики структури: Неефективність	11	6	38	5
○ Негативні характеристики структури: Непотизм	0	3	0	2
○ Негативні характеристики структури: Роз'єднаність членів	1	17	3,5	14
○ Позитивні характеристики структури: Взаємозалежність	1	17	3,5	14
○ Позитивні характеристики структури: Взаємопідтримка	1	16	3,5	13
○ Позитивні характеристики структури: Ефективність	3	17	10	14
○ Позитивні характеристики структури: Згуртованість	2	15	7	12
○ Позитивні характеристики структури: Миттєвість	0	6	0	5
○ Позитивні характеристики структури: Результативність	1	17	3,5	14

Додаток №4. Позитивні та негативні характеристики акторів за кількістю згадок за результатами проведеного контент-аналізу.

	○ Актор: Голова ОСББ Gr=14	○ Актор: Мешканець Gr=71	○ Актор: Працівник Gr=6	○ Актор: Член Gr=5
○ Негативні характеристики індивідів: "Free rider"	3	14	0	0
○ Негативні характеристики індивідів: Байдужість	0	5	2	0
○ Негативні характеристики індивідів: Заборгованість	0	8	0	0
○ Негативні характеристики індивідів: Невмотивованість	1	9	0	1
○ Негативні характеристики індивідів: Халатність	1	10	0	0
○ Позитивні характеристики індивідів: Відданість	4	4	1	2
○ Позитивні характеристики індивідів: Відповідальність	8	11	3	1
○ Позитивні характеристики індивідів: Ініціативність	3	15	0	3
○ Позитивні характеристики індивідів: Працелюбність	1	2	0	0
○ Позитивні характеристики індивідів: Творчість	0	1	0	0
○ Позитивні характеристики індивідів: Турботливість	3	3	0	1
○ Позитивні характеристики індивідів: Умотивованість	2	11	2	0
○ Позитивні характеристики індивідів: Чесність	1	5	1	0

**Додаток №5. Кількість згадок важливих слів за результатами
проведеного контент-аналізу із врахуванням фільтру “Структура: ОСББ”**

	○ Слова, які зустрічаються разом із структурою чи акторами: Гроші	○ Слова, які зустрічаються разом із структурою чи акторами: Держава	○ Слова, які зустрічаються разом із структурою чи акторами: Економіка	○ Слова, які зустрічаються разом із структурою чи акторами: Контроль	○ Слова, які зустрічаються разом із структурою чи акторами: Суспільство
○ Негативні характеристики структури: Безрезультативність	0	1	0	0	2
○ Негативні характеристики структури: Корупція	1	0	0	0	0
○ Негативні характеристики структури: Неефективність	1	1	0	0	2
○ Негативні характеристики структури: Непотизм	1	0	0	0	0
○ Негативні характеристики структури: Роз'єднаність членів	4	0	0	3	0
○ Позитивні характеристики структури: Взаємозалежність	3	3	1	1	4
○ Позитивні характеристики структури: Взаємодтримка	1	5	2	0	5
○ Позитивні характеристики структури: Ефективність	3	0	1	0	1
○ Позитивні характеристики структури: Згуртованість	1	3	1	1	5
○ Позитивні характеристики структури: Миттєвість	1	0	0	0	1
○ Позитивні характеристики структури: Результативність	2	3	1	0	5

Додаток №6. Кількість згадок важливих слів за результатами проведеного контент-аналізу із врахуванням фільтру “Структура: ЖЕК”

	○ Слова, які зустрічаються разом із структурою чи акторами: Гроші	○ Слова, які зустрічаються разом із структурою чи акторами: Держава	○ Слова, які зустрічаються разом із структурою чи акторами: Економіка	○ Слова, які зустрічаються разом із структурою чи акторами: Контроль	○ Слова, які зустрічаються разом із структурою чи акторами: Суспільство
○ Негативні характеристики структури: Безрезультативність	1	0	0	0	0
○ Негативні характеристики структури: Корупція	0	0	0	0	0
○ Негативні характеристики структури: Неефективність	1	0	0	0	0
○ Негативні характеристики структури: Непотизм	0	0	0	0	0
○ Негативні характеристики структури: Роз'єднаність членів	0	0	0	0	0
○ Позитивні характеристики структури: Взаємозалежність	0	1	0	0	1
○ Позитивні характеристики структури: Взаємодітримка Gg=16	0	1	0	0	1
○ Позитивні характеристики структури: Ефективність	0	0	0	0	0
○ Позитивні характеристики структури: Згуртованість	0	1	0	0	1
○ Позитивні характеристики структури: Миттєвість	0	0	0	0	0
○ Позитивні характеристики структури: Результативність	0	0	0	0	0

Додаток №7. Транскрибування інтерв'ю

Інтерв'ю № 1, 25.04.2023:

- Доброго дня.
- Доброго дня.
- Сьогодні ми організуємо інтерв'ю про ОСББ і як саме воно впливає на взаємодіяльність людей. Я мушу вас запевнити, що вся інформація, яка є зібрана, буде конфіденційною і не буде розповсюджуватись за межі економічної спільноти Українського католицького університету. Можете чуть-чуть представитись, сказати щось трохи про себе.
- Без прізвища, так?
- Так, так.
- Мене звать ..., мені 67 років, я пенсіонер.
- Добре, дякую. І перейдемо вже безпосередньо до питань. Скажіть, будь ласка, як ви для себе розумієте, що таке ОСББ?
- ОСББ Це ми... Тільки ти ж там переривай, я ж не зовсім можу казати правильними словами. ОСББ це ми, ті власниками будинку, ми рахуємося ті власниками будинку. Тобто, якщо зовсім так сказати, це якби наш дім. Наш дім. Не так, що це взагалі чийсь, а воно наше. І ми тутечко все робимо для того, щоб покращити наше життя і також, щоб наш будинок у свій час був дуже... Ми йдемо до того, щоб наш будинок все кращав і кращав. Всі наші умови проживання в цьому будинку. Бо в нас все працювало гарно і ми до цього всі наші мешканці викладаємо багато зусиль. Що як і внутрі будинку, також і території. яка належить нашому будинку.
- Зрозумів. Добре. Як Ви вважаєте, навіщо ОСББ існує саме в сучасній Україні?
- Навіщо існує? Ну, опять-таки ж, повторюся, тому що, тому що, де ми проживаємо, це наш дім. І мені так здається, що по всій Україні треба побільше, щоб було ОСББ, тому що це підтримка як і державі, як і держава, тому що держава, на мій погляд, вона не може усі будинки, скажем так, щоб вони знаходились в такому... Ой, я вже це,

состояние? Ой, що це я, забула. Ну, щоб вони довше, довше вони служили, довше ці комунікації служили. І мені здається, що так треба, щоб ОСББ було більше, більше їх було по Україні. Щоб за кожний будинок мав своїх власників, які проживають в тих будинках.

- Добре, дякую. Чи ОСББ відіграє роль у вирішенні якихось конкретних ваших питань? Чи були такі моменти, що ви бачили, що є проблема і ОСББ вирішує саме в вашому домі і так далі?
- Так, так, так, так. Я зрозуміла. Я беру на прикладі нашого будинку, якщо щось там трапляється, у нас же є диспетчер, який до якого ми звертаємось, якщо щось там трапляється, якісь від'їзди і також і у квартирах, тому що у нас ОСББ заключено з усіма службами договору... І тоді це ж диспетчер передає заявку мешканця нашого будинку і воно вирішується. Так точно, наприклад, як були в нас по всьому домі встановлені двері. Мешканці будинку вирішили, що треба поставити кодові двері. Зробили кодові двері у всіх під'їздах, так точно, світло, щоб зря не горіло, воно тільки вмикається, коли починає темніти на вулиці. Також збереження, як взагалі електрики по Україні, також точно взагалі по нашому будинку, менше сплачуємо. Ну і всі часи, коли звертаємось до управління нашого ББ, вони вирішуються миттєво, скажем так, миттєво.
- Дякую. Чи залучені Ви до діяльності ОСББ в Вашому будинку активно?
- Так, я... Я була кілька років старшою по під'їзду. Кожного року у нас проходять загальні збори, на яких звітують наші... Керівники, і на зборах хтось переїжджає, хтось там по сімейних обставинах уже не може бути старшим по під'їзду, тому що старший по під'їзду повинен бути у кожному під'їзду. Від керівників вони не можуть у нас, наприклад, будинок 10 під'їздів, вони не можуть все вирішати у кожному під'їзді. І тому я була 20 років старшою по під'їзду, таке точно ми збиралися з керівниками управління нашого ОСББ, вирішували якісь питання, ставили питання, робили обхід квартир, якщо там треба щось робити. Вирішувати, щоб всі мешканці були згодні. Тобто, якщо мій диспетчер там дзвонить, потребує якоїсь допомоги, вирішення якогось питання по під'їзду, я їй допомагаю з великим... Так, що так.
- Зрозумів. Тоді ми переходимо до наступного блоку. Чи вважаєте ви, що самі люди-члени ОСББ є натхненником для створення ОСББ? Тобто їх ніхто не стимулює спочатку, а вони вирішили самі це зробити, чи самі люди хочуть його організувати? ОСББ?
- Так, так. Люди, отже, ми, коли нас проходили збори, спілкувалися з другими представниками ОСББ, то всі якби так. Якби так, да. Хочуть люди, їх ніхто не заставляє, вони самі хочуть це. Угу. Хочуть це...
- Чи вважаєте ви, що на рішення ОСББ можуть впливати окремі персони? Тобто, коли воно вже є створене, і є люди, які є активними членами, є пасивними, але навіть ті, які є пасивними, вони можуть висловити свою думку і змінювати якісь рішення вже ОСББ взагалі.
- Оце так! Оце так! Скільки таких у нашому, наприклад, ОСББ, які люди, скажімо так, нічого не роблять для того, щоб було покращення, а навпаки, вони людей усіх направляють на те, щоб вони теж не приймали ніякого участі, і вони кажуть, що у нас вже є правління, от нехай вони роблять усе. Чого ми будемо робити? Ми сплачуємо податки у правління. От і все. Є такі люди, є. І нашому ОСББ також. Багато яких негативно впливають. Негативно впливають на мешканців будинку.
- Чи бачите ви, незважаючи на цей факт, чи бачите ви, що в ОСББ є набагато більше перспектив, чим скажімо в колишніх ЖЕКів?
- Так, так. Я скажу так. Ну все це... Ах, зависить, як то зависить, не знаю. Залежить. Все це залежить від керівників. От у нас, наприклад, председель, як председатель теж не знаю, у нас дуже гарний, дуже гарний. Коли до нього не звернеться, ну а вночі, в день, він завжди на зв'язку і завжди, він завжди тобі допоможе. У мене от трапилася батарея, потекла, я до нього зазвонила, через кілька хвилин вже були світлярі і мені полагодили все. Конечно, конечно.
- А як ви думаєте, це залежить від того, що коли ЖЕК існує незалежно від будинків, то ОСББ існує безпосередньо через те, що існують самі люди в будинку, то чи залежить от то, що ОСББ існує? ОСББ кра ще функціонує, чим ЖЕК, від того, що самі люди є будівником власного ж майбутнього?
- Звісно. Так. Я вважаю, що так. Залишить.
- Добре. Чи вважаєте ви, що коли ОСББ вже є як сформована структура, вона може впливати на індивідів, заохочуючи їх до роботи і стимулюючи їх до виконання конкретних встановлених завдань?
- Ще раз повторити питання.
- Чи коли ОСББ вже створилось, отже як структура, воно вже створилось, чи воно саме по собі мотивує інших людей до роботи?
- Ти маєш на увазі стимул ОСББ?
- Так, так, так.
- Так, стимулює, ну я ще раз повторюся, що люди пасивні, вони якби хочуть життя краще, ну щоб щось зробити для покращення взагалі, вони цього не хочуть. А хочуть жити так, в будинку, щоб усе було гаразд. Ну стимулює, ну не всіх, скажімо так. Не всі. Всі хочуть кращого, ну не всі хочуть тримати в цьому участь. Отак я скажу.
- Добре. Ми тоді перейдемо до наступного блоку. Щодо проблем, які можуть виникати в ОСББ. Як?
- Щодо проблем, проблеми, які можуть виникати в ОСББ.

- Ага, ага.
- Як Ви вважаєте, які є основні проблеми, з якими ОСББ зіштовхується найчастіше?
- Найчастіше?
- Так, так, так. На вашу думку?
- ОСББ взагалі зіштовхується з проблемами. З проблемами взагалі зіштовхується, знаєш, в якому сенсі? В сенсі оплати. Не всі... Не всі жителі ОСББ... Не всі жителі ОСББ сплачують час на оці внески ОСББ. Від цього йде ця цепочка, вона потім преривається, тому що якщо треба нам щось полагодити, не вистачає ОСББ коштів. А люди, борги у них страшні. Я беру, опята ж, своє ОСББ. Борги просто страшні. І оце воно преривається тут трошки. Це фінансова сторона, скажімо так.
- Це може бути через те, що багато людей мають якісь різні погляди на то, як потрібно розвиватися, на вашу думку, чи чим це спричинено?
- Просто люди, як кажуть, живуть за чужий рахунок. Ти заплатив, а я не буду платити, але я буду цим самим використовуватися. І все ж так буде робитися. Для тебе воно робиться. Сплачуєш, ти сплачуєш, а я не сплачую. І домою я користуюся і світлом в під'їзді користуюся, но я не буду платити, я не хочу. І придумую там різні то не те, то не те. Ну це я беру по нашому будинку і взагалі по нашому під'їзду. Панімаєш? Є такі люди, що я знаю, що вони можуть сплачувати, ну я не буду платити і все. От...
- Тобто ви самі з такими людьми стикались, так? Ви самі з такими людьми стикались, правильно я думаю?
- Ну так, ось у нас, наприклад, ліфт знаходився в дуже аварійному стані. Він ось на цей... Скільки я зверталася до нашого диспетчера, вона мені прямо сказала: «ну добери по під'їзду, ми вам полагодимо зробимо кабінку». Ну а потім вже страшно, я їй колись задзвонила і кажу, ну а якщо аварія буде, то за ліфт буде відповідати. Ну вона, незважаючи на те, що вона відбуде боргу наш по під'їзду, вони нам замінили кабінку, ліфта, замінили. Люди так і не сплатили... Які борги там є величезні, по 10 тисяч і більше... Вони так і не сплатили борг. Понімаєш? Ось і все. І вся відповідь на це питання.
- Як ви вважаєте, можливо, проблема отакого характеру виникає через те, що в ОСББ є такий недостатній контроль? От наприклад, якщо порівняти ОСББ з якимись іншими інституціями, де люди теж по своєму бажанню входять в них, то можуть бути якісь штрафи, можуть бути вилучення з цих інституцій. Оскільки ОСББ є вже створене, то це обов'язково всі мешканці будинку мають бути її членами. То як ви думаєте, можливо в ОСББ це проблема через те, що вони не мають оцього, так би мовити, апарату контролю?
- Дивись, беремо оп'ять наш під'їзд. Всі хочуть, щоб було гарно, але ніхто не хоче бути старшим, наприклад, по під'їзді. По-друге, як я казала нашому управлінню, як можна було би допустити отакі борги по під'їзду, я беру конкретно наш під'їзд, надо ж було зразу, от там борг допустим... і зразу їх, хоча відповіли, що подають суди, ну суди січас як вони розглядаються, тоді ще раз, а сьогодні тим паче. Розглядається дуже довго, і люди, ну, хоча були такі випадки, що, да, вигравали, ОСББ два суди, це я знаю, коли я була в правлінні, що змусили все-таки людям заплатити, нехай у розсрочку, ну заплатили. То і все це залежить від, я все-таки наголошую, що це залежить від мешканців. Від мешканців. Від мешканців. Не від правління...
- Зрозумів.
- А відношення мешканців.
- А чим, скажімо, на вашу думку, спричинене оце небажання людей платити ці внески, присвячувати себе оцій спільній справі?
- Ну, Арсен, вони гадають шо ага. Це ж уже ОСБ, ну, тіпа, це моє, а платити я не зобов'язаний. От так. От я колись так ходила по під'їзду, по квартирам, теж нагадувала, що барги, були великі барги, а вони мені відповідали, а що таке? А що таке, чого? Коли буде, тоді я й заплачу. От так. І все. Я говорю, ну ви ж користуєтесь. І мусор у нас вчасно вивозять, і все, і сміття вивозять, і все нагадується, і ви ж з цим користуєтесь. Ну так вони повинні це робити, ми їм за це гроші отримуємо, вони отримують за це зарплату. Ну от і нехай вони шевеляться. Та якщо шевеляться, вони ж не за свої кошти нам будуть робити, а нам же треба платити вчасно, і тоді ж будуть все нам лагодити.
- Добре. Тоді ми переходимо вже до останнього блоку. Щодо того, як ОСББ впливає вже не лише на конкретні дома, а на суспільство загалом. Чи вважаєте ви, що за задумом, за отаким першим задумом цієї структури ОСББ, вона мала би впливати позитивно на розвиток нашого суспільства взагалі?
- Звичайно, вважаю. Вважаю.
- Якщо от припустити, що ОСББ, воно є кращим за ЖЕКИ, але воно не є ще настільки ефективним, як планувалося відразу. Як можна зробити так, щоб воно виконувало свою функцію набагато краще, щоб покращити якусь роботу?
- А ну ще раз питання, Арсен, ще раз питання.
- Як можна зробити так, щоб покращити роботу ОСББ, щоб позбавити таких незрозумілих казусів, якщо так би мовити, з ось цими іншими людьми, які не хочуть виконувати свою роботу ОСББ? Оскільки ОСББ, як так би мовити, спільне благо.
- Мені здається, що раз на рік треба збирати збори. І щоб людей застимулювати, щоб людям, я не знаю, як це сказати на українській... Ну, щоб людям вдалбїть, що це треба не комусь, а нам, нам треба, нам живущим в цьому будинку. А те, що ОСББ – це гарно, це я буду казати завжди. ОСББ – це як би своє, тільки щоб був такий, щоб їх

мотивувати, а не чимось, якщо ти живеш у своєму будинку, ти ж сам це робиш, не приходиш сусідки тобі робити, так же точно стає ОСББ. Просто спілкування треба частіше, оце я беру по своєму ОСББ, спілкування частіше, а не так, щоб прийшли на збори і в дому, в домі 10 под'їздів, і в кожному под'їзді 360 квартир, ой, ну в цьому домі 360 квартир. А приходять на збори, де чоловік 20, і вони проводять збори, і взагалі зачитали це, що у них написано, а ніякої конкретики немає. Що оце такіччо було би так, аби всі прийняли участь у цьому, а це так, а отакиччо так. А люди проходять, просто галочку поставили, збирання, збори пройшли і все, розумієш, немає конкретики на зборах. Ось цього не вистачає в ОСББ, не знаю, може в інших ОСББ і так, але в нашому, я дивлюся це, в нашому так. Зачитали у них, куди запитано, розтрату туди на трубу, туди на вивід, мусора, сміття, туди це. Нема. Люди не розуміють, треба повністю, щоби кожен пункт... Люди все зрозуміли, що треба, що треба для цього всім робити, щоб покращити це все. Я вважаю так. Я вважаю так. Спілкування, частіше спілкування, не раз на рік, а хоча б раз о три на рік.

- Чи можете ви ще сказати хоча б якісь таких суспільних структур, наприклад, ОСББ, які можуть чисто по людському об'єднанню, спілкуванні, будувати краще наше суспільство? Якісь інші. Ще раз повтори питання.
- Якісь інші, подібні до ОСББ, такі структури об'єднання людей, які покращують наше суспільство. Можете якісь перелічити? Або просто сказати.
- А ну, я к нам на мій погляд. Ой, щас, щас треба не подивився. Для покращення нашого суспільства взагалі, так?
- Ну, так, так. Якщо можете, а якщо не можете, то не проблема.
- Ну, дивіться, Арсен, щоб взагалі суспільство, це мені, якби, на мою думку, на мою думку, аби так трапилось, ну це, мабуть, ніколи не трапиться, мені так же точно, ну, здається, для цього потрібен, от, якщо, наприклад, ОСББ, ті ж самі ЖЕКи, щас буде 50 на 50, скажем, 50 ОСББ, 50 ЖЕКів, аби ось ці всі керівники ОСББ і ЖЕКів, а також керівники міст, керівники селища, громад, аби вони ще частіше зустрічалися і обговорювали якісь питання, які конкретно, ну от, тобто... по місту, по тому ж, всі оці комунальні служби, оцього, мені каже, це оце би ще було, щоб не тільки ОСББ, а взагалі мерії міста зустрічалися з представниками ОСББ і з представниками ЖЕКа. Хоча б раз там місяць, чи раз у три місяці, раз у квартал, скажем так. І обговорювали питання, як по будинках, так і взагалі по місту, що треба покращити, щоб життя трошки покращити всіх мешканців міста, скажем так, чи якоїсь громади. На мою думку так.
- Ну тоді останнє питання, можливо про ОСББ не врахували і ви можете щось ще доповнити?
- А ось касательно ОСББ, мабуть, сплачонність всіх мешканців, оце. Оце мені кажеється, що треба обов'язково, щоб ОСББ була сплачонність усіх мешканців.
- Все, тоді дуже дякую Вам за інтерв'ю

Інтерв'ю №2, 27.04.2023:

- Добрий день.
- Добрий день.
- Хочу відразу Вас попередити, що дане інтерв'ю не буде розголошувати Вашу інформацію. Вся інформація є суто академічною і використовуватиметься лише для нашого університету. Дослідження проводиться для ОСББ як поняття, про що таке ОСББ, і як люди розуміють дану структуру. Отож, перше питання. Як Ви для себе розумієте, що таке ОСББ?
- Ну, дивіться, могу Вам сказати, бо знаю так, визначення, ОСББ – це певне розуміння, об'єднання власників багатопверхових будинків. Воно створене, на мою думку, для покращення самого, самих... Самого ОСББ як турботи про мешканців для швидкого такого реагування на проблеми мешканців без там звернень, довгий заяв і для покращення, так, життя мешканців у комплексі.
- Як Ви вважаєте, навіщо ОСББ взагалі існує у нашій Україні, і взагалі, чому було створене? Які Ваші думки?
- Я собі, ну, вважаю. Ну дивіться, якщо ОСББ – це об'єднання співвласників, і кожен зацікавлений, щоб його будинок, так, територія чи весь комплекс був належним чином забезпечений, належним чином доглянутий. Такі, знате, ми йдемо до Європи, повинні бути належні умови у будинку, кожен має турбуватися не тільки про себе, але також і реагувати. Бо, переважно, ОСББ це і є... Там голова ОСББ чи інші працівники вони складаються з мешканців цього комплексу чи інших людей, які зацікавлені у розвитку комплексу, тому воно створено для таких кращих умов, для кращого забезпечення, для кращого розвитку і, напевне, такого, не знаю, навіть як... Зараз підберу слова... Такого руху в майбутнє заради кращого життя, гідного життя не тільки в межах ОСББ, але й в межах міста.
- Щодо якогось такого Вашого досвіду. Чи ОСББ колись відіграло роль настільки впливово, як би Вам хотілося?
- Так, так, звичайно. В нас ОСББ, яке працює дуже гарно. Реагує на усі звернення мешканців миттєво, можна сказати, через створену групу у вайбері, де кожен мешканець може свою проблему сказати, і вона негайно вирішується. Тобто, немає такого затягування. Навіть коли у мешканні перебувають не мешканці, не власники, а орендарі, то голова ОСББ має контакти і миттєво вирішує питання, і я зверталася до голови, були в нас такі проблематичні орендарі... Але вони вирішували це миттєво і негайно, так. Вони в цьому дуже допомагають.
- А чи є Ви залучені до діяльності ОСББ, хоча б якоюсь роботою?

- Ну, дивіться, в нас... Коли потрібно, так. Якщо є якісь звернення від голови ОСББ, то ми долучаємося до роботи, так... Якщо маємо таку можливість. Долучалися до роботи відновлення фасаду будинку, тобто самі мешканці будинку... Тобто, так, якщо є ініціативи, чи самі ініціюємо, то, звичайно, долучаємося.
- Добре, ми тоді перейдемо до наступного блоку. ОСББ як одну із структур соціального процесу. Чи вважаєте Ви, що самі члени ОСББ є натхненником того, щоб створити ОСББ?
- Так, я думаю, що не було такого бажання у мешканців. Тобто, самі мешканці так аж не виявляли бажання. Я думаю, що з веденням законодавства з вимогою створити ОСББ мешканці вже однозначно відреагували і тепер реагують. Можливо важко деяким будинкам, особливо тим будинкам, які збудовані у 90-ті роки, переходити, тому що звикли до комунальних підприємств. Але... Теперішні, нові новобудови вони з радістю переходять до створення ОСББ і беруть участь у ньому.
- Чи вважаєте Ви, що ОСББ може розвиватися через вплив окремих персон? І так самі і не розвиватися? Тобто, що є якісь одні люди, що є членами ОСББ, які або розвивають дану структуру, так і, навпаки, не розвивають.
- Так, я думаю, що таке можливо. Так... Завжди є, навіть судячи по групі спілкування є більш активні мешканці, як, ну там, висловлюють свої позиції. Є мешканці, які не реагують, спокійно реагують. Погоджуються, не погоджуються... Але, я вважаю, що є мешканці, які стимулюють розвиток, там чи якусь діяльність ОСББ, а є мешканці, які підтримують її, ну є учасниками, ніби... Але активних тай дій якихось там не виконують...
- Угу... А чи бачите Ви в ОСББ якусь більшу перспективу чим у колишніх ЖЕКів?
- Так, так, це однозначно. Навіть, порівнюючи своє життя в будинку, де не було ОСББ, були комунальні служби, так, однозначно... ОСББ – це покращення там і життя і... діяльності самої. Так... На краще...
- Відразу таке навідне питання в мене виникло... Чи вважаєте Ви, що це спричинено тим, що самі люди, які організовують дану структуру, оскільки вони тут і живуть, то їхнє благо... І вони через те і більше розвиваються...
- Так... Ну так, звичайно, так. Люди які живуть... От в нас була ситуація навіть із вигулом собак на території, і... так, звичайно, ті люди, які мешкають на території ОСББ вони є більш зацікавлені в роботі в ОСББ. А ті, які, ну там, наприклад, можуть здавати, ну ті власники, які здають помешкання, вони, можливо, менш зацікавлені. Але... Ну не знаю, в разі якихось проблем вони менше реагують. Але ті мешканці, які живуть на території чи комплексі, вони більш зацікавлені в роботі ОСББ, в покращенні і у вирішенні питань.
- Добре... Якщо розглянути ОСББ вже як таку автономну структуру, тобто, враховуючи те, що вона утворенням таким як спільної взаємодії людей, але враховуючи те, що вона вже як автономна структура, то, як Ви вважаєте, вона мотивує, чи якимось стимулює людей до взаємодії, тобто в своїх межах? Чи зобов'язує дотримуватися своїх обов'язків, так можна сказати...
- Так. Є такі моменти, коли дійсно ОСББ врегулює такі якісь кількісні конфлікти між мешканцями, вона... Ну... Зобов'язує дотримуватися певних правил і норм, і інше питання, коли мешканці їх не завжди підтримують і порушують. Але як окрема структура вона відіграє в самому комплексі таку ну... важливу роль, мені здається. Тому, так, мешканці прислухаються, але це також залежить від мешканців окремо, бо є які прислухаються і виконують якісь правила встановлені. Є, які тяжко реагують... Але ОСББ завжди звертає увагу на якимсь порушення в межах комплексу, і завжди старається дійсно покращувати мешканцям життя.
- Угу. От якщо от порівняти... Взяти ось цю Вашу відповідь, що ОСББ якимось там мотивує якимсь людей, то як Ви вважаєте, якщо буде по більше таких структур, або ну вони вже є, то взагалі чи такі структури в сукупності, чи вони можуть сформулювати більшу таку соціальну відповідальність в людей...
- Так...
- ... ну просто, якщо вони самі будуть залучені у дану діяльність?
- Так, я вважаю, що так, тому що, ну не знаю, ОСББ як і кожен комплекс він слідкує за дотриманням якогось порядку, за дотриманням чистоти, за покращенням... не знаю... умов, які... Ну і тому, якщо буде створюватися більше ОСББ, більше громадян буде залучені до... до об'єднань, вони будуть... то їм буде цікаво, їм буде хотітися, щоб вони почувалися краще, щоб було краще, було гарно, приємно. Тобто, так, тому я вважаю, що так, я вважаю, що так... Тому, необхідно залучати будинки, ті будинки, які перебувають в управлінні під комунальними підприємствами переводити до тих об'єднань, так... І дійсно... Ну воно покращує... Я бачу покращення в порівнянні із діяльністю комунальних підприємств. Вони виконують все швидко, реагують. Не потрібно ходити, звертатися, писати, чекати. Так... Тому, якщо буде більше об'єднань у нашому місті, то кожен буде зацікавлений у його роботі, кожен буде виконувати свої права та дотримуватися обов'язків, тому покращення буде в загальному для населення, для міста, я вважаю, дуже хорошим.
- Було в моєму досвіді порівняння ОСББ як певну структуру, так як мікро структуру ОСББ в порівнянні із державою. Оскільки взаємодія людей, так само як.. демократія... Всі працюють, і воно так само якимось проявляється.
- Так, я думаю, що так. Але в кожній державі, так, є, бачити, деякі такі прихильники демократизму, є прихильники інших... інших таких, інших поглядів. Так само можна і порівняти ОСББ. Є особи, які дотримуються принципів, є особи, які їх можуть порушують. Але якщо порівняти ОСББ як з також мікро державою, то я також більш схильна саме до такого порівняння

- Дякую, ми перейдемо до наступного блоку питань, щодо проблем, з якими може ОСББ стикатися. Можливо, Ви можете сказати, з чим саме ОСББ найчастіше зіштовхується? З якими проблемами?
- З якими проблемами... Ну.. Ну я собі так вважаю, ну, не знаю... по нашому ОСББ, то я вважаю, можливо, з питанням фінансування, якщо потребує ОСББ. Але в нашому в теперішньому були проблеми із генераторами, із поверненням коштів, то таких проблем не було. Можливо проблеми виникають з незрозумінням людей самі діяльності, так... Такої внутрішньої діяльності... Кожен думає, що ОСББ це дуже легко, просто, і кожен отримує від того якусь вигоду, і от він вважає, що, якби він був учасником, ну керівником. Не учасником, а керівником, бо учасником є кожен... То він зробив би все набагато краще. І от люди були би всі задоволені. А от робота їхня може, ну може комусь не подобатися, знаєте? Тому, напевно, більше стикається із проблемами самого ставлення людей, так? Тому що, як завжди, я би зробив краще, а я би зробив це, а ви от шахраї, ну такого моменту... Тому, я більше схильна, що це такий людський фактор. А от решта, я думаю, що якщо ОСББ ставить якісь правильні цілі, то проблем не виникає, якщо є розуміння людей. Якщо цього розуміння немає, то кожен хоче притягнути на себе, бо він кращий, то тоді виникають проблеми в самому об'єднанні.
- Тобто, Ви хочете сказати, що конфлікти виникають в межах даних ОСББ?
- Так, але це, звичайно, більше стосується людських факторів. Тому що кожен, не побувши в шкірі, не відчує того, хто робить, тому що кожен вважає, що він зробить краще, більше, але приходять і можу зробити менше. Виникає, я думаю, що так. Це так само, як в державі.
- А чи можна, наприклад, ці погляди порівняти, що ось ця от різниця поглядів формує ось цю так звану неєдність в будинку, що люди починають в різні погляди відходити і не можуть однієї думки дійти, так сказати?
- Ну в нас виникали такі моменти. Такі були ситуації. Було якесь своє бачення. Але в нас такі... Голова ОСББ і його працівники мають чітку відповідь і стараються врегулювати людей і, напевно, взяти більше керівництво у свої руки. Тобто, вони прислуховуються до мешканців, вони враховують ситуацію мешканців, але коли є такі ситуації, коли мешканці не можуть дійти до єдиного рішення, тому вони приймають рішення на підставі якихось документів, обґрунтовують якесь рішення, і остаточне рішення приймають вони. Не можна згрупувати 600 людей і отримати одну таку думку, яка би влаштувала всіх. Тому, прочитавши відповіді мешканців або на якесь обговорення, вони посилаються на підстави, на якесь обґрунтування, останнє слово виникає за ними.
- А чи бували проблеми у Вашому ОСББ із недостаткою бюджету або якихось інших економічних чинників?
- Дивіться, в нас переважно виникають проблеми, борги за утримання будинків. Але це вирішується, і таких якихось критичних моментів не виникає. Тобто, по питаннях фінансових, по питаннях бюджету немає в нас таких серйозних проблем.
- Тобто, можна сказати, що немає якоїсь такої серйозної проблеми, щоб люди не сплачували внески? Що всі виконують свою?...
- Так, немає в нас такого. Якщо там виникає, то об'єднання просить. Одразу є відповідь, що дійсно оплачують. Такої катастрофічної проблеми із оплатою немає, з фінансами.
- От, якщо повернутися трішечки назад, Ви казали, що є різні погляди, як будувати дану структуру. Як Ви думаєте, от якщо чисто гіпотезуючи, що є люди не те, що бачать по-іншому, а хочуть взагалі не присвячувати себе, є бажання взагалі не віддавати свою частку даній роботі, то чому це відбувається, як Ви думаєте?
- Емм... Важко пояснити. Є люди, які не хочуть нічого робити, але будуть говорити. Ну це так є, і воно не змінюється. Воно... Не знаю, чому це відбувається. Ну така в них позиція. Ті, що хочуть це зробити, вони можуть це зробити тихо. Ті, хто не хочуть, ті і не будуть і будуть обговорювати. Це людина, це таке, знаєте, кожен унікальний. І вплинути на нього не можна, як би не було все добре, але завжди знайдеться щось погане. Тому пояснити це, я не знаю, напевно, неможливо. В нас об'єднані 600 людей, і не можна всіх згрупувати, що всі щось роблять, що всі задоволені, що всім подобається. Ну, це таке... Можна не робити, але можна говорити.
- Добре, тоді ми перейдемо до останнього блоку щодо того, як можна взагалі покращити роботу ОСББ в загальному. Чи вважаєте Ви, чи взагалі колись задумувалися над тим, що от... ОСББ не є настільки ефективною в реальності, скільки вона мала би бути теоретично. От держава придумала таку структуру, увела закони, але в ідеальному плані воно мало би працювати, але в реальному плані воно не працює. Чи були такі моменти, як Ви вважаєте?
- Не знаю, ні, мені здається, що немає такого. Що ОСББ якщо створюється, так, то воно дійсно приносить користь, і працюємо ми краще, так, ніж попередні організації, і їх створення дійсно пішло на покращення умов. Судячи от з житлових комплексів, в яких ми проживали, особи, які працюють, вони стараються, прислухаються до думок і покращують свою роботу. Тому це організація, яка створення і нормативно закріплена, дійсно покращує життя. Тому, мені здається, що, звичайно, покращувати свою роботу можна, але, якщо мешканці свої пропозиції висловлюють, і ОСББ дослухається і виконує, то тому, мені здається, хороше ОСББ, і воно завжди буде прагнути робити людям краще. От навіть сьогодні в нас була ситуація: перепади води, бо перепади світла. Мешканці моментально пишуть і зразу йде реакція, тобто реагують моментально, і це приносить якесь так, знаєте... І вже пишуть, що ОСББ дійсно виконує свою роботу, що вони молодці, що працівники молодці, реагують, допомагають, чи ну... Так, якщо мешканці стимулюють звичайно своїми діями, своїми вчинками, не постійно там казати, що хтось поганий, хтось щось не так робить, а от, дякую, подякують, дадуть відповідь. Є якась зворотня реакція до

працівників, то воно, звичайно, буде працювати і воно, однозначно, є покращення ніж комунальні підприємства попередні.

- Угу, добре. Ну і таке вже останнє питання. От, якщо порівнювати ОСББ з іншими суспільними інституціями, то чи можете Ви сказати, ще якісь такі, які утворилися так само, не давно, і які, за часів Вашої пам'яті, впливають так само добре, як ОСББ?
- Ооо, важке запитання...
- Ну або просто, які не утворилися недавно, а які залучені... Залучають людей до розвитку?
- До розвитку, саме такі... От це таке питання, яке треба подумати.
- Ну, якщо знаєте, якщо не знаєте, то...
- Ні, не можу навести Вам, не можу Вам сказати, ще якісь такі, якщо в межах житлового...
- Ні, не в межах лише житлового спектру, а взагалі як суспільна інституція?
- Як суспільна інституція... Ну, тут треба подумати... Ну не можу зараз так відповісти, мушу подумати...
- Ну це таке... Тоді я Вам дуже дякую за Вашу участь. Гарного дня Вам, до побачення.
- До побачення.

Інтерв'ю №3, 30.04.2023:

- Добрий вечір.
- Добрий...
- В рамках дослідження про ОСББ ми проводимо опитування респондентів. Я мушу вас затвердити, що вся інформація, яка буде зібрана використовуватиме лише в академічній сфері. І перше, це... Представтесь, будь ласка.
- ...
- Добре.
- Ми перейдемо до... Буде декілька блоків. І перший блок, це взагалі загальне поняття про ОСББ і загальне уявлення, що це є. І як ви взагалі розумієте, що таке ОСББ?
- Ну, це спілка мешканців, які думають вирішувати, і вирішують, надають життя своєму будинку.
- А навіщо ОСББ існує в сучасній Україні?
- Дивіться, давайте так скажу. Раніше це були ЖЕКи, які відповідали за, прилеглу територію вашого будинку, які прибирали, які надавали послуги. Тобто у вас в квартирі зламався кран, або у вас пробита труба, або не працює каналізація, або протікає дах, і багато чого ще. Ви звертались в ЖЕК, і він приймав заявку, і згідно з цією заявкою, вони приходили і виконували свою роботу. За це кожного місяця кожна квартира платила якісь кошти. Там нараховувалось за це. Зараз створюється у ОСББ, по-перше, в новобудовах, по-друге, є будинки, які відказуються від послуг ЖЕКа і переходять в ОСББ. Чому? Тому що зараз ЖЕК не може надавати вже тих послуг, які вони надавали раніше. Це пов'язано, то в них нема коштів, то в них нема робітників. Тобто все одно ви платите за в ЖЕК якусь платню щомісячну, все одно треба викликати і платити додатково кошти, щоб щось перемонтувати або зробити якусь трубу поварити, кран помінати. Все це зараз вже не актуально для ЖЕКа.
- Чи ОСББ відіграє роль у вирішенні конкретних ваших питань по дому? Чи був вже досвід?
- Наш ОСББ, тобто ми з старому будинку і ми перейшли з ЖЕКу в ОСББ. ОСББ наше молоде, воно ще не дуже... Не дуже вирішила ті питання, які у нас з'явилися протягом десятиліття, які накопилися нюанси. Але є переваги. Поясню, такий нюанс, в нас протікає дах і ЖЕК, скільки ми не звертались, це десь 10-15 років ми просимо, і вони нічого не робили, вони постійно нам казали шукайте відповіді в міській раді, куди в нас тільки не відправляли. Але кошти щомісячно збирали. Ми подавали Кожного року заявки, що ЖЕК нам відзвітував, куди пішли наші кошти з нашого будинку, які ми цілий рік оплачували. Ніяких послуг не надавалося нам, прибирання територій не було. У нас за 10-15 років ніхто в під'їзді не зробив ремонт, хоча поточні ремонти періодично мають бути безкоштовні. Це побілка, покраска, такий максимальний косметичний робиться за кошти ЖЕКу. Чому? Бо ми йому проплачуємо кожен кожного місяця кожна квартира кошти. І ми вирішили мешканці будинку, що ми переходимо в ОСББ.
- А чи є ви залучені до діяльності ОСББ? Якщо так, то якою мірою?
- Я є зам голови ОСББ. Тобто, якщо до мене є якісь там від голови питання, пропозиції або щось допомогти, я роблю цю роботу. Періодично, що від мене потрібно, це подати показники центральних лічильників світла, води, дивитися за прилежною територією, повідомляти, збирати збори. Такого більше в мене ще серйозної роботи не було. Але в нас зараз йде, ми підбираємо кошти і хочемо провести ремонт даху. І про який я почав розказувати і не договорив. Питання з дахом так ЖЕК і не вирішив наш. І ми почали збирати кошти, ми перейшли в ОСББ. Тобто ми собі можемо як цілий дах поремонтувати, так й його і частково. Але ми будемо знати скільки це все вартує, ми можемо прорахувати, що ми можемо закупити. Ми як власники будинку, мешканці, ми можемо... самі себе в безготівковій формі, хто має бажання прийти і допомогти. Тобто з усіма силами будемо працювати над тим, щоб, як кожен бізнесмен, зменшити витрати і зробити для себе якнайкраще.
- Ви сказали, що у вас був ЖЕК. Щодо вашого будинку, як я зрозумів, він старий, тобто ви перейшли з ЖЕКу. То чи вважаєте ви, що самі люди, які в даному будинку живуть, вони самі хотіли створити ОСББ; вони є натхненниками того, щоб створити ОСББ?

- Тут питання... цікаве питання... Я думаю, що в кожному будинку є люди похилого віку, які звикли ще до пострадянського і того, що все життя в них мало бути безкоштовним, ремонт безкоштовні. Зараз цього вже немає. І за все треба платити кошти. Тому були в нас суперечки між мешканцями. Як правило, молодь була за 100%, а люди вже більш старші, більш вікова категорія, вони вагалися. До останнього в них виникали питання, які молодь давала відповіді одразу. Питання були такого характеру. Тут в нас ЖЕК, ми до нього ще раз звернемося і вони нам все-таки зроблять то, зроблять це, на що молодь зразу казала давайте ліпше 2-3 місяці зберемо кошти і зробим те саме самі але якісно і так як ми хочемо і не будемо ні за ким бігати. В нас ще така вийшла ситуація, що ЖЕК був, але все одно я робив в квартирі ремонт і в мене залишилась плитка і я надав ту плитку і ми в центральному, біля входу в під'їзд, ми положили ту плитку разом з другими мешканцями будинку самі склалися на цемент, на пісок і все зробили своїми руками. Тобто ми тоді вже коли ще були в ремонті В ЖЕКові, то ми вже побачили, що він нам не допомагає. Він тільки збирає кошти. Коли ми подавали, просили нам дати якісь документи, куди ті гроші ділися наші, ті, що ми цілий рік приплачували, то нам прийшла бумага, що на робочу форму, на якісь рукавиці було списано, наприклад, 5 тисяч гривень чи 10 тисяч гривень, я не пам'ятаю точну суму. Але для чого списувати з нашого дому всю суму на рукавиці і на форму, якщо до нас ні разу ЖЕК за рік не прийшов і ту форму навіть не обмастив і рукавиці не вдягнув? І кожного року та сама ситуація. На таких підставах, на такій інформації ми вирішили, все-таки... Старші люди, які в нас мешканці будинку, зрозуміли, що з ЖЕКом толку не буде і ми перейшли. Зараз нас вже не велика сума, а доволі, назбирали вже 30% від запланованого, але ще в нас зараз військові дії і тому ми, мешканці, розуміють, що не на часі робити ремонт даху. Ми чекаємо перемоги, але все одно кожного місяця збираємо, кожного місяця гроші відкладаються, в нас є особовий рахунок, на який кожен клієнт може витратити. Мешканець проплачує, все це видно. У нас є група вайбері мешканці будинку і голова ОСББ кожного місяця скидає, хто проплатив, які в нас питання, наприклад, по воді, і чому там десь більше води пішло, бо в нас центральний лічильник, крім того, що в кожного в квартирі є свій лічильник води, ще є центральний, тобто десь може бути отечка води, там ще щось хтось забув закрити, переліміт, ми це все бачимо. Так само і по світлу. Центральний лічильник і ще крім цього в кожного є свій.
- Чи вважаєте ви, що на рішення ОСББ можуть впливати не лише всі люди, які є в даному об'єднанні, а якісь окремі люди, окремі члени?
- Я думаю так, маніпуляції в нас є в кожній сфері. Ну давайте розглянемо таке питання. От людина вдруг не стоїть і все каже, не буду більше платив. Що ми можемо зробити? Ну нічого. Ну от він не хоче платити це. Або він каже, у мене зараз немає коштів. Ну ми то далі проплачуємо це. Розумієте, що якби ОСББ така штука, ви же ж за сміття вивіз, за свою воду, за свій газ, за своє світло платите. Вас лишається тільки прибудинкова територія і ще там такі м'ялочки нюанси. Тобто останні кошти вони якби накопичуються на рахунок. І людина не хоче платити. Вона каже, я не готова, не маю. Ми сидимо і всі інші чекаємо, ми то проплачуємо. Але розумієте, ще буде така ситуація. Якщо ми почнемо щось робити, то автоматично ми будемо чекати, поки він доплатить ту суму, яку він нам винен. І тоді ми почнемо якісь роботи.
- Тобто в даному випадку треба якось так сказати, що ОСББ вже як сформована структура, вже повинна якимось чином заохочувати цих людей до роботи. Навіть якщо вони не мають матеріальної здатності, вони, наприклад, як я знаю, згідно з законом про ОСББ, вони можуть відпрацьовувати її якимось певним фізичним в плані віддачі якогось власного часового ресурсу, як ви вважаєте?
- Може і так. Давайте розглянемо таке питання. Людина живе на останньому поверху в будинку, і в нього тече дах над його квартирою. І він піднімає питання, давайте будемо робити ремонт. Ми кажемо, окей, скільки треба дати для цього коштів? Ми підраховали, приблизно виходить сума з кожної квартири по 50 тисяч гривень. Ми назбирали, наприклад, 20% від суми. Тобто, кожна ще має скластися по 30 тисяч. Але є люди, які живуть на першому поверху, і їм той дах якось не грає ролі. А є людина, яка живе прямо, і йому тече. І виходить така ситуація, що перший поверх готовий дати кошти, щоб зробити дах. Але ця людина, над якою тече дах, вона зараз не хоче платити. Які роботи ми можемо йому дати, щоб він відробив? Сам собі дах він не зробить зверху, бо це дуже багато. Якщо він не може платити 400 гривень чи 300 гривень в місяць, а тут йому треба мільйон грошей, щоб зробити дах. І тому це все вирішується другим чином. В нього є також зацікавленість... І ця зацікавленість у тому, щоб над головою в квартирі нічого не текло. Тому якщо він буде мати заборгованість, то ми будемо очікувати, коли він проплатить, і тоді ми зробимо дах всьому будинку. Ну все.
- Добре, дякую. А як Ви вважаєте, якщо ОСББ створили, наприклад, Вашого будинку, чи воно якимось чином мусить, можливо, юридично, можливо, якось просто мотивувати людей до того, щоб дотримувалися оцих обов'язків? Виплата, наприклад, як Ви говорите, внесків і так далі?
- Я не знаю, як це юридично можливо. Ми ж підписували договір, і це виходить, що ОСББ в нас як... Фірма. Правильно? Ми рахуємося як якась...
- Організація.
- Тобто в цій організації ми можемо, я думаю так, жильці, мешканці будинку, яким щось не подобається, подавати позов на того мешканця будинку, який щось робить не так. Я рахую, що це неправильно. Треба все обговорювати і спілкуватися, робити збори і вирішувати це питання і домовлятися. В ОСББ, я думаю, домовленість це

найголовніше, бо ми всі сусіди, ми рахуємося як одне ціле і я ще маю таку думку, що ми як вулик. Ми живемо в одному будинку і ми, по-перше, друг друга всі знаємо. По-друге, це не один день, що ми зустрічаємося. Кожен є, що покоління з поколінь. Знали ще бабусі бабусів жили, потім батьки і тепер ми. Тут треба тільки вирішувати, йти на компроміс і вирішувати все зборами і голосуванням можна робити.

- З цих слів можна зробити такий висновок, як ви вважаєте, що ОСББ мусить бути таким добровільним об'єднанням людей. Кожен член мусить розуміти, що він повинен вносити якусь свою частинку, оскільки хоча є наявність такої... Сукупності різних думок, але оскільки це є спільний будинок, спільне життя і кожен мусить повностити своє таке вблага для того, щоб він розвивався.
- Наведу приклад. У нас є людина, яка живе на другому поверсі. Його то не було, не видно рік часу, а тут вдруг він раз і там то дерево посадив біля вікна, то якийсь кущ, гарний кущ. Прийнявся все, прийнялась він. І без всяких розумів, питань, без якихось там додаткових цих, то є ініціатива, якщо це в гарному розумінні, то це дуже прекрасно. При будинковій території, наприклад, де є... Дається обява. Ми, мешканці будинку, давайте проголосуємо, робимо голосування, коли хто зможе прибрати. Виходимо всі і всі це робимо. Ніхто нікому не платить. Це ми робимо самі для себе. Це так, як в часному будинку. Ти мусиш вийти, покосити траву, подивитися на дерева, пообрізати. Так само і ОСББ, це люди, які мають дивитися за станом будинка. Тут ще фактор такий є, це дуже така сильна річ. Багато чого залежить від того, який будинок. Тобто, ви маєте зрозуміти, якщо той будинок на 2-3 поверха з одним під'їздом, це тяжко для ОСББ. Якщо 9-поверховий будинок і 10 під'їздів, це мощ. Це просто, ну, ви порахуйте, скільки 9 на 4, 36, 360 квартир кожного місяця, здає, пусть буде по 300 гривень. І, наприклад, 1 під'їздний на 8 квартир дім, здає, там, також по 300 гривень. Ну, тут дуже сильна різниця. А накопичування будинку, що в тому, ну, таке саме. Тобто, може оплата за двірника, потім оплата за, там, ще якісь сточні води, трошки більші в великому будинку. А в маленького менші, але в маленьку і в велику. Реально збори тих коштів набагато менші. В великих будинках, я знаю, збираються, вони шлагбаум собі купляють, для того, щоб машини на їхній подвір'ї чужі не заїжджали. Тобто більше можливостей, якщо більше людей живе, будинок великий, тому більше можливостей і коштів набагато більше. А ми маленьким будинком також витягуємо, стараємося яюсь.
- Добре, дякую. Ми тоді переходимо до наступного блоку. Щодо тих проблем, з якими може ОСББ стикатись. Ви вже сказали, один з найбільших широких моментів – це те, що є якісь конкретні люди, які не віддають своє, не платять, наприклад, внески. Але що ви можете, наприклад, ще сказати з таких проблем, з яким вже ОСББ як структура зіштовхується?
- Ну, я думаю, це кілька. Кожна ОСББ може зіштовхнутися з проблемою, якщо це, як би сказати, треба, наприклад, прорахувати план дому, перерахувати свою земельну ділянку, виявити реальні межі для розуміння своєї території прибудинкової біля дому, тоді вже в кожного ОСББ можуть виникнути проблеми, тому що ви вже звертаєтесь до архітектури міста, до міської ради і починається трошки тяганина з відповідями, з документами. Це все вирішуємо. Час є, і походити по кабінетах, але тут є нюанси. Більше, щоб я такого дуже сильно чогось не скажу.
- Добре. Щодо того, як саме ОСББ може прогресувати. Чи бачите ви за проблему те, що ОСББ часто не прогресує як структура, як структура, в яку залучені багато індивідів через те, що погляди мешканців не є однакові, вони є абсолютно різні? Тобто один хоче так, другий хоче так. От як ви наводили перший і останній поверх, дах і перший поверх, чи таке є ще в інших якихось моментах?
- Є... Дивіться, є ще такі... Давайте розглянемо таке питання. У кожного вдома є якісь нюанси. Тобто, сьогодні ми прибираємо, ні, сьогодні ми не прибираємо. Завтра ми робимо того, завтра ми не робимо того. Тобто, кожна людина собі планує яюсь, вирішує ці плани. Так само, наприклад, в нас по поверхах. Хто на поверху прибирає? Зробили графік. Хтось там забувся чи не зробив. І починається, все, я завтра не буду прибирати, бо той не прибрал. Такі мілочні якісь штуки. Далі, наприклад, хочуть провітрювати... під'їзд, відкривають двері. Комусь це добре. Хтось каже, слухайте, наше ми тоді робили електронний ключ, щоб ніхто не заходив, якщо ми провітрюємо під'їзд. Але з другої сторони, в нас не сонячна, вікна не виходять, там де сонця немає, і тому вологість. Тому хочуть зробити, щоб був протяг. Теж є нюанси, але все це все вирішуємо, даємо собі раду. І я вам скажу, що це не має бути ОСББ, це рахується неприбуткова організація. Це зроблена організація для того, щоб отримувати у власних руках мешканцями будинку, той будинок в належному стані і так, як хочемо ми. Тому що ЖЕК іноді робив так, як жильці дому не хотіли. Або взагалі зовсім не робили. Тобто, із-за цього і з'явилися ОСББ. А ще ЖЕК, їм тяжко вже зараз балансувати, в них все менше і менше лишається під їхнім наглядом будинків. Бо бачать люди, бачать мешканці будинків, що якщо ти стаєш сам до відповідальності, починаєш відноситися і накопичення тих коштів на рахунок, і ти можеш щось зробити, то нащо тобі той ЖЕК, як правило, начальники ЖЕКів будують будинки самі собі за ваші кошти, а ви тільки подаєте їм, дайте нам довідку, куди ті гроші пішли, а вони пішли на форму. Це ще савдеповська фішка, від якої треба відказуватися і забувати про ті ЖЕК. Ліпше хай ЖЕК зробить контору, в якій будуть кваліфіковані майстри різнопланові, що ти можеш подзвонити до них і сказати: «друже, в нас в домі немає сварщика, нам треба заварити трубу. Скільки це буде коштувати?» Бухгалтер, перераховує на рахунок тій конторі, скільки треба по рахунок. І приходиться людина і кваліфіковано робить цю роботу. От, ну, цим вони вже мають займатися, а не скачування грошей з старих будинків, а нічого робити не можуть. І я звертався один раз, то мені

- сказали, а якщо ви нам купите ключ, то ми прийдемо вам і зробимо. Це бред сумасшедшого. Якщо собі куплю ключ, то я вже сам прикручу то, що мені треба. Ну, отако.
- Добре, дякую. Питання про ЖЕК, який, як тільки що хотів говорити, ви вже якраз охопили, тому ми перейдемо зразу до наступного. В принципі, воно вже теж трошки проговорилось, але я ще раз його задам. Чи вважаєте ви, якщо брати ОСББ, як ви сказали, один вулик, де всі живуть і всі працюють заради того, щоб досягнути цього кращого життя в одному домі, найбільшою проблемою є якраз оці окремі люди, які, так би мовити, використовують блага, але спільних людей, які тут живуть, дають внески, як ви сказали про ДАГ, але вони не віддають свою частку. Чи ви самі стикались з такими людьми? Чи вони є найбільшою проблемою цієї, на вашу думку, організації, як саме спільної взаємодії людей?
  - Дивіться, в мене ще є одна квартира і в другому будинку. І там такий цікавий нюанс, там ліфт в нас на 9 поверхів, і треба за нього платити. Кожного місяця там, ну, там, пусть буде, 50, я не пам'ятаю точно, скільки гривень, ну, це не суттєво. Але є люди, наприклад, другий поверх, і вони автоматично не платять. Вони кажуть, що ходять пішки. Добре. Тоді остальні вже, виходить, ділять кошти другого поверху на всіх. Але є ще люди на восьмому, які кажуть, що вже три місяці тут не живуть і чому вони будуть платити. Дуже багато таких цікавих питань, як їх можна, можливо, урегулювати так, щоб всім було добре. Людина з шостого поверху каже, а чого я маю платити більше за другий поверх і за сьомий, який не живе. Сьомому поверху кажуть, живіть не живіть, ви все одно маєте оплачувати. Ні, ми не будемо оплачувати. Восьмий поверх кричить, а на що ми поставили шлагбаум, якщо в мене машини нема. Ну, тобто нюанси є різні. І все, я кажу, що все це тоді вирішується в загальних зборах. Кожна людина висловлює свою думку, якісь питання, обговорюємо і доходимо до общого якогось нормального показника, щоби всім було добре. Тут треба зрозуміти, що ви не можете сказати, хтось там може сказати ти платиш по 70, а не будеш платити, то ми тобі відключимо газ. Тут треба, ну, як в тому фільмі, тут мусимо якимось координувати і робити так, щоб всім було добре. Як правило, в ОСББ і всіх мешканців має бути приблизно все однаково. Тоді вони не будуть казати... що в того більше, або в того менше, а в мене більше. Ну, бо кожна людина рахує свою копійку, а це його копійка, яка оплачується. З другої сторони, оплата в ЖЕК йде така сама, як оплата в ОСББ. Але в ЖЕК вона просто розтворюється, а в ОСББ вона приходиться на ваш рахунок, який є у мешканців будинку. І вони можуть в будь-який момент зібрати збори і сказати, в мене, наприклад, така тут ситуація, мені треба допомоги, у нас є кошти, будь ласка. Це наш будинок, в мене сталася ситуація, допоможіть. І люди вирішують, да, давайте допоможемо.
  - Чи бачите ви проблему ще в тому, що в ОСББ немає такої якось здатності сильного апарату контролю? Побороти оцю таку ідею, що ні, я не буду платити. Бо кожен в принципі розуміє, що якщо всі будуть правильно виконувати встановлені норми, то всім буде добре. Але чомусь виникає це небажання людей себе присвячувати даній справі. І чи ви думаєте, чи може бути такий якийсь апарат контролю, коли там, на вашу думку, коли там вже ОСББ судилось з кимось, або...?
  - Не чув ще такого, але знаю, що в знайомих новобудовах, і є нюанси з тим, що люди купили квартири, але ще навіть не робили ремонт. І вони їх не знають як навіть з ними зв'язатися. Або може бути такі люди, які просто скуповлюють квартири, але їх ніхто не знає... В них ніхто не живе і вони нічим не користуються і тому на них теж повліяти я не знаю як людина може сказати, я купила доньці, а доньці ще 8 років. Ну і як вона буде жити в тій квартирі а здавати я не хочу, щоб мені там, вибачте за слово, засрала ту квартиру і я тільки робив ремонт за ремонтом також може немає лишніх коштів оплачувати всі збори ОСББ. Ці питання є дуже цікавими і я думаю, що має бути якийсь вплив на людей, які, наприклад, не хочуть чогось. Але перед тим як здається ОСББ в старих будинках, це все проговорюється. І в нас питання ставало таким чином, що ми вийдемо з ЖЕКу і будуть люди не платити. І всі на збори сказали, що ми в ЖЕК платили, ми будемо платити далі в ОСББ. Сума не змінилась. Тобто, не кажуть там людині, ви платили в ЖЕК 300 гривень, наприклад, а тут треба платити 1000. Хоча можна було встановити другі ставки. Ми збираємо для себе. Ці гроші нікуди не йдуть. Вони просто лежать на рахунку. І їм можна в будинок скористатися. Як вплив на людей, не знаю, що би підказати. Я на даний час не дуже цікавився тим, як можна повпливати на людину, але я думаю, що є вже прописані в пункті законів якісь, якщо людина не проплачує, то її обов'язково платіж, єжимісячний, то там якісь може бути з ним нюанси.
  - Добре, дякую. Ми тоді переходимо до останнього блоку питань. І перше питання. Чи вважаєте ви, що велика кількість таких структур, як ОСББ, в сукупності формують покращення і економічного, і соціального стану на загал в державі?
  - Ну, так. Моя думка така. Дивіться, якщо ми... Візьмемо навіть той вулик, про який я кажу. Є вулик, але в тому вулику є ще, наприклад, 100 вуликів. І якщо з тих 100 вуликів 30 будуть ну просто нульові, нічого не будуть робити. Так ми їх назвем трутні. А 70 будуть працювати якби гарно, але в чому тут сенс? Вони не можуть допомогти тим 30 вуликам, які не працюють. То тоді той великий вулик, в якому ми всі живемо, він якби буде не дуже, не на всі 100% жити так, як йому хотілося б. Але з другої сторони є така штука, що коли трутень, як ми вже домовились...
  - Метафорично...
  - Дивіться на тих, хто рядом біля нього працює і як живе. Це є поштовх для того, щоб самому щось почати робити. Тобто, ой Боже, вони там пофарбували дерева, вони почистили, підстрили, ой вони замовили машину, кран, який підстриг їм ялинки, ой в них туї посадили. Тобто, розумієте, а чому ми не можемо таки зробити? Дивіться, ми які... І

це стимулює для праці і розвитку тих трутнів, тих будинків. І тоді ми доходимо до того, що цільний наш вулик, як ми рахуємо країна, так, я так говорю, він, ну, тіпа, йде в плюс. Тобто, все йде на поштовхи і на... Ще, давайте, дві секунди. Пов'язана в мене думка з селом. Є 10 хат, і одна бабуля дивиться, а в другої, боже, вже квіти пішли. В ріст файно, а в неї чогось не йдуть. А чому? І вона Ганя, в Дуськи вже квіти вирости. А та каже, а я знаю, а вона мені казала, а вона вже їх підживлювала тою-тою штукою. І та летить на базар і купляє підживлювач. Оце то саме, розумієте, коли інформаційно, а ви ще кожен день проходите біля другого будинку. І ви бачите ті зміни. Що у вас, наприклад, нічого не відбувається, а в них відбувається. І не знаю, може завість, а може це так в людині є всередині, яка би вона не була флегматична або ще щось. Вона все одно це все замічає зміни на краще. А якщо в когось є зміни на краще, вона хоче, щоб в неї також були зміни на краще. І тому позитивно це, я думаю, що все одне-друге підтягує. Якщо... Ну не буду вже за москалів, бо там дуже хижо.

- Якщо розглядати ОСББ, так як ми вже говорили, що є багато людей, які чисто по своїй власній волі залучаються до цієї діяльності. Наприклад, на противагу ЖЕКу, хтось насаджує те, що дім не може вийти з нього, колись б було. А тут люди, на вашому будинку, вони самі вирішили від нього відійти. І вони самі утворюють це ОСББ. Якщо буде більше таких структур, не обов'язково ОСББ, просто будь-яких таких структур, де люди самі будуть залучатися, як ви думаєте, як воно буде впливати на суспільство наше загалом?
- Тільки позитивно. Це все показує, можна на любых прикладах скомпонувати. Наприклад, беремо, у вас є магазинчик. Ну, любий, можна дивитися з магазином. І ви продаєте, наприклад, тільки хімію, товари, які там, порошки і тому подібне. Біля вас є магазин, який продає продукти. Ви займаєтеся чітко своєю лінією. Але у вас полюбому закрадеться питання, чому я не можу ще торгувати супутніми товарами. Ви завжди, скільки б ви не жили, працювали, ви тягнетесь до розвитку. Так само в ОСББ і в тих структурах, які працюють на своє благо, вони хочуть тільки йти в плюс. Чому? Ми ж рахуємо, ОСББ рахується непробуточно. Вони не заробляють кошти, вони їх своїм заробленим відкладають і на ці кошти вони хочуть зробити благо людям своїм, ліпше. Автоматично ті люди, які живуть біля них, хочуть також робити собі. І якщо ці структури будуть вже всі об'єднані, як ОСББ, то біля них почнуть заробляти контори, які будуть надавати гарний сервіс, професійний. Тут ми вже можемо звернутися до країн, Бенілюксу, Німеччина, або ті всі, не буду перераховувати. Там в них така сама ситуація, але в них є фірми, до яких ви звертаєтесь. Ви зі своїх коштів, мешканців будинку, замовляєте послуги і вони надаються. Тому що ви як не прибудовуєте фірму, яка не отримувє доходів, але надаєте другим фірмам життя, розвиток, також і заробіток. І одне за другим чіпляється. Є в тому сенс, що це позитив, це плюс.
- Колись я додамлю, що один дослідник такого суспільства, як суспільство згодиться в ЖКГ, в будь-якій ЖКГ, в такій як ОСББ, то він навів приклад, що ОСББ це є мікропрототипом держави. Оскільки люди в державі теж мусять взаємодіяти, але є деякі, які не хочуть дотримуватися правил, а деякі, які дотримуються правил якось. Добре, тоді останнє питання. Чи можете сказати хоча б якісь інші структури до ОСББ, які схожі, які походять виключно від плану людського бажання до взаємодії, до об'єднання?
- Благодійні фонди? Це то саме, я думаю. Також люди, які дають кошти і хочуть, щоб комусь допомогли. І вони розуміють, що допомагаючи комусь, колись, якщо їм буде потрібно, їм також допоможуть. Є ще організації різного плану, але не буду їх перераховувати. Це, я вам скажу, це структури, в яких дуже багато людей комусь не вірять зараз ще. Але це, як я вже казав, люди старшого віку. Молодь вона вже не розуміє, що було раніше. Вона вже це набагато простіше сприймає. Розумієте, я ще застав той період, коли якщо щось поламалось з квартири, просто дзвонили по телефону, приходив майстер і щось ремонтував, колупав, приходив з чемоданом, він відкривав чемодан, я в дитинстві в нього дивився і розумів, що ж він може зробити, якщо в нього тільки отв'єртка і молоток. І він поковеряється в носі і каже, сьогодні у мене там чогось нема, я прийду завтра. Ну, йому нараховувалася зарплата, а зарплату нараховували звідки? З тих грошей, які ми оплачували. Ми оплачували там копійки, я думаю, що воно було. Тому що тоді субсидіровала ще країна такі фірми. Тобто, все було... Життя було інше. Зараз же ми розуміємо, що ми живемо вже в капіталізмі і за безкоштовно нічого неможливо. Хоча є ще бабульки, які сидять на лавочках, скажуть, раніше все було безкоштовно, все було... От раніше було добре, бо ми їхали за 5 копійок в тролейбусі. Вони не розуміли, що ще рубль доплачувала країна за їхню поїздку за 5 копійок. Ну, але... І доплачувала їхніми же коштами. Просто вони не отримували ту зарплату, яку вони мали отримувати реально. Не получали 80 рублів, а мали получати 1000. Ну, а от... Вони раділи, що їм безкоштовно все дається. Ну а воно не безкоштовно. В них все забиралось, просто вони цього не знали. Ну, а зараз по факту. ОСББ – це ви. Кожний з мешканців будинку – це одне ціле. Тобто я, може в будь-який момент, ким би я не був, простий там мешканець, який от хоче висловити свою думку, хоче поспілкуватися, написав в групу. Коли можна зібратися? Ми всі зібралися, обговорили ситуацію. От мені наболіло, хтось там плює в двері, наприклад. І все, ми всі зібралися, і я кажу, давайте всі разом, щоб потім, ну, я ж не можу знайти, хто плюється в двері. Або купляємо камери, або всі разом стаємо і тремо ті двері. І думаю, що всі погодяться двері потерти, бо вони розуміють, що це треба з карману витягнути гроші і купити камери. І потерли двері, але після цього ніхто вже двері не плював. Я думаю, що це правильне вирішення того питання.
- Дуже дякую вам за ваш витрачений час.
- Будь ласка. До зустрічі!

Інтерв'ю №4, 04.05.2023:

- Добрий день. В рамках дослідження про ОСББ в Українському Католицькому університеті, в рамках моєї дипломної, сьогодні проводиться інтерв'ю нового респондента. І перше питання це... Представтесь, будь ласка.
- Мене звати ... Я колишня студентка...
- Дуже добре, дякую. Вся інформація буде конфіденційною і не буде виходити за рамки академічної спільноти Українського Католицького університету. Тому перейдемо вже безпосередньо до питань. Перший блок такий – це загальне поняття про ОСББ як структуру взагалі в суспільстві. І скажіть, будь ласка, чи знаєте ви, що таке ОСББ, і як ви розумієте для себе, що це є?
- Так, я знаю, що таке ОСББ. Розшифрувати я знаю, що це угруповання будинкове якесь.
- Організація...
- Організація будинкова от і... і знаю з власного досвіду, що таке ОСББ, бо забудовник після здачі в експлуатацію будинків відразу сформував ОСББ, призначили самостійного відповідальних за це людей і так, тому я живу в ОСББ.
- Як ви вважаєте, навіщо ОСББ, як і явище, існує в сучасній Україні?
- Мені здається, що це трохи повинно було би зменшити бюрократію, щоб були відсутні ЖЕКи і так далі, що коли тобі ж треба змінити в своєму будинковому устрою, не треба нікуди йти в ніякої інстанції, в тебе просто чат або просто офіс в твоєму будинку безпосередньо, ти йдеш і вирішуєш проблеми там. Тому це мало би покращити твоє життя, ну проживання в житловому комплексі.
- Чи ОСББ відіграє роль у вирішенні конкретних якихось ваших питань чи питання вашого житла?
- Так. Тому що перед тим, як заїжджати в будинок, ми підписували договір, де ми погоджуємося, що ми не маємо права змінювати двері, вікна в будинку, кондиціонери маємо правильно користуватися. Тобто ми узгоджуємо якісь певні правила, на них погоджуємося, але в свою чергу і ОСББ обіцяє виконувати якісь певні умови і я не завжди задоволена.
- Ми про це ще поговоримо пізніше з проблемами, які ми стикаємося. Чи залучені ви до діяльності ОСББ?
- Напряму ні, але в нас є чат, де ми спілкуємося зі співмешканцями і напряму з ОСББ.
- Якщо взаємодіяти не напряму, то як вносити якісь внески обов'язкові, співпрацювати в такому плані, більш пасивному?
- Це звичайно, що маємо. Я місячно сплачую гроші, це залежить від квадратури, площі. І я плачу як за свою квартиру, так і за обслуговування паркінгу.
- Дякую. Наступний блок. Це буде більше про соціальне благо людей. Чи вважаєте ви, що самі люди, які є членами ОСББ, є натхненниками для його створення?
- Так, однозначно, тому що ми жителі будинку є рушійною силою в нашому житловому комплексі. І ми повинні... Мені здається, що ми не повинні, але так стається, що ми виконуємо цю місію, що ми підпираємо ОСББ до змін. І оскільки ми платимо гроші, то ми очікуємо і відповідного сервісу.
- Чи вважаєте ви, що ОСББ, якщо так взяти, це є структура, що на цю структуру, на рішення ОСББ можуть впливати окремі персони, які є її членами.
- А що ви маєте на увазі?
- Візьмемо ОСББ як загальну структуру сукупності усіх людей, які живуть в багатоквартирному будинку, в багатьох багатоквартирних будинках. Чи може бути таке, що окремі люди можуть впливати на те, як буде ОСББ діяти?
- Окремі люди, тобто жителі будинку?
- Так.
- Звичайно, члени організації... Але мені здається, що це повинно бути узгоджено і хтось окремо не мав би вмішуватися в ці процеси і бути якимось більш привілейованим, ніж решта спільноти.
- А якщо це говорить від людей, які є головою ОСББ, наприклад?
- Оскільки в нас голову ОСББ не вбирали, і це управлінська компанія, ну, забудовник власне вбирив, то останнє слово, звичайно, має бути за головою ОСББ.
- Чи бачить ОСББ більш перспективу, ніж в колишніх ЖЕКів?
- Так. Однозначно, але це точно... Однозначно є над чим працювати і все ще цю систему треба контролювати, на жаль.
- Чи залежить те, що перспективи все-таки є, через те, що самі люди, які є членами цієї організації, є і тими, про кого ця організація дбає? Тобто, маю на увазі, якщо колись ЖЕКи була структура, яка не мала прямого відношення до будинку, тобто вони просто по замовленню приходили і так далі, то ОСББ це є організація, в якій є члени того будинку, про яке вони і піклуються.
- А питання?
- Чи це якось вирішує, на вашу думку, то, що воно буде краще розумітися?
- Так, бо це стосується напряму нашого будинку, напряму території будинку, тому це мало би працювати значно якісніше ніж ЖЕК.

- Добре, дякую. Чи вважаєте ви, що ОСББ вже як сформована структура може впливати на окремих індивідів? Тобто, коли ми говорили про те, як індивіди впливають на цю структуру, тепер навпаки. Чи ОСББ може впливати на індивідів, заохочуючи їх до роботи і стимулюючи їх до виконання якихось конкретних, встановлених завдань?
- Я не знаю, чи прям може, але мені здається, що повинно, бо, наприклад, боржники однозначно... Це повинно контролюватися. І не може бути такого, що я, мій сусід заплатили, а решта уникають цього і їм нічого за це нема. Тобто, це теж повинна бути продумана якась система, як, не знаю, якщо можна сказати, карати боржників, то це було б чудово.
- Добре, дякую. А чи може ОСББ також, як сформована структура, зобов'язувати людей дотримуватися обов'язків?
- Так, оскільки ми всі підписували договір, то це так і має працювати. Ми всі погоджуємося, ставимо свої підписи.
- Добре. І останнє питання в цьому блоці.
- Як ви вважаєте, чи є ОСББ, кожне ОСББ, як добровільне об'єднання людей унікальним по своїй суті через наявність кожен із них, їх різних людей, думок, практик?
- Так, однозначно, це все залежить від співмешканців, не знаю... Від умов життя, та навіть від якості житлового комплексу. Я про якісь маю на увазі ціну.
- Тобто, наприклад... Тут більше навіть не вже питання медики, що виникло. Якщо це залежить від району міста, якщо район найбільш благополучний, більш такий багатий, якщо так можна сказати, то це автоматично і внески будуть більше, оскільки треба більше покривати, чи що Ви маєте на увазі?
- Бо більше вимог, мені здається, в таких людей. І вони більше очікують.
- Зрозуміло, добре. Тобто в це йде пропорціонально? Так, скажу. Добре, дякую. Щодо проблем. Поговоримо щодо проблем. Ви тут вже трошки почали говорити про них, але більш детально. Як вважаєте, з якими проблемами взагалі у ОСББ зіштовхується?
- Ну, не сплати, мені здається. Навіть якісь конфлікти між особистостями, судячи з власного досвіду. Незадоволеність співмешканців, які вони висувають до управлінської компанії.
- Недостатній бюджет деколи.
- Так, може бути і так.
- Як вважаєте, чому взагалі ці проблеми виникають в таких організаціях, як ОСББ?
- Бо багато людей, багато домог. Мені здається, що корупція, теж має місце тут. Бо я не знаю яка зарплата в управлінської компанії. Ну... Наскільки я знаю, що в нашого голови ОЧББ є достатньо хороша зарплата. Але я переконана, що дивлюсь на те, скільки всього або виконується неякісно, або взагалі не виконується, то частина грошей може йти в карман голови. І це мене засмучує.
- Ви сказали про таку різноманітність думок, тому що часто виникають проблеми через різноманітність думок. Чи може це бути основним таким стимулом до регресу? Тобто прогрес може бути через те, що є якась одна думка і всі її дотримуються. Через те, що є такий великий хаос в думках, чи це може бути проблемою?
- Мені здається, що спільними силами навпаки можна до цього дотримуватися до прогресу. Навіть через якісь суперечки можна завжди когось переконати і зробити краще. Тому, ну, як оптиміст, я сподіваюся, що це не про регрес, а про прогрес.
- Чи вважаєте ви, за найбільшу проблему в ОСББ те, що через якихось конкретних людей, які, так би мовити, є в ОСББ і використовують їхні блага, не оплачуючи при цьому внески або не віддаючи якусь свою певну частку ресурсу, маю на увазі, в спільний оцей розвиток?
- Та, ну, я можу навіть вести приклад, бо ми в нашому житловому комплексі не так давно встановлювали камери під'їздів і, перш за все, хочу зазначити, що ОСББ наша відмовилась брати на себе цю відповідальність, то бто збір коштів і навіть встановлення камер, щоб цей основний офіс, де можна було будь-якому мешканцю глянути відеозапис був в їхньому офісі вони відмовилися, тобто це все робила спільнота. І та, звичайно, що частина мешканців відмовилась сплачувати, бо просто ігнорували той факт, що треба заплатити за камери, хоча це для спільного блага. І потім все ще просять користуватись того, що якщо щось крали, наприклад, ці працівники-будівельники, то, звичайно, що кожен хоче знати, подивитись відео і мати доступ до камер. Тому, незважаючи на те, що ми домовлялися, що ті, хто не платили, не будуть дивитися відеозапис, вони все ще роблять, бо, мені здається, це людський фактор.
- Чи можна якось їх переконати, все-таки, що вони не праві?
- Судячи з власного досвіду, мені здається, ну, завжди спробувати варто, але нам не вдалося. Тобто, відсотків 25 досі не сплатили гроші.
- Ви говорили тоді, пам'ятаю, про змушення людей, про такий апарат. чи було би якось краще, якби ОСББ могло впливати на людей більш юридично, так сильно, сильною рукою, так би мовити?
- Та, мені насправді і хотілось би, але мене це лякає, тому що це все ще людина біля якоїсь влади, яка сконцентрована в її руках, і мене трохи лякає цей авторитаризм, і що може статися з цим, і знову ж знаю, що тільки наших громадян, на жаль, і корупції і так далі, мені було би страшно за це, але коли я згадую про те, що частини співмешканців не оплачують у цей внесок, то мені би хотілося, щоб більше влади було в ОСББ.

- Тільки що виникла в мене така чисто додатка, одна ремарка. Ви знаєте, що ОСББ вже як юридична структура може судитись з власними її членами?
- Ні, я про це не чуло.
- Так, таке можливо, якщо, наприклад, є голова ОСББ і більшість із членів ОСББ підтримують голову в тому, що він як представник ОСББ як юридичної частини цих представників, то вони можуть висунути якийсь... В суд подати заяву.
- Ну якщо більшість це підтримує, то може це і так і повинно працювати голосом більшості.
- Тому таке можливо... Добре, дякую вам за цей блог. Щодо візії того, як буде розвиватися ОСББ в майбутньому, трошки зараз поговоримо, це вже буде останній блог. Чи вважаєте ви, що велика кількість таких структур, як ОСББ, в суспільстві, не обов'язково такі, як ОСББ, а взагалі таких структур, в сукупності будуть формувати покращення економічної чи соціального стану на загал в суспільстві?
- Я бачу в цьому перспективу, що завжди, коли люди об'єднуються, то може вийти з цього щось дуже хороше. Тому, так, я сподіваюся на прогрес, на розвиток цього.
- А як саме ви бачите цей розвиток? Тобто, коли люди взаємодіють між собою, чи коли вони просто взаємодіють, чи коли вони більше об'єднуються заради конкретних інтересів?
- Коли вони об'єднуються заради конкретних інтересів і цілей перш за все. Без цілей.. Коли немає цілі, який може бути результат? Якщо поставлена ціль, то легко досягти, легше.
- Дякую. Чи вважаєте ви, що за задумом такі структури як ОСББ мали би впливати позитивно на розвиток суспільства загалом?
- Ну, так, я хочу в то вірити. Я дуже сподіваюся, що так воно... Ну, я вірю, що воно так і має працювати, але знову ж таки, з власного досвіду, на жаль, я поки не бачу таких зрушень.
- Чи оцей досвід негативний більше через цих індивідів, так, конкретних спрямувань?
- Ні, це власне через управлінців УСББ, але і частково через співмешканців, які домовляються, так, давайте щось змінимо, давайте зберемося, нас не влаштувало це, оце, оце в ОСББ, але в результаті ніяких дій не відбувається. Власне те, як виконують свою роботу ОСББ, мене, як і більшість певного жителів мого будинку, не влаштовує.
- Може, оскільки ОСББ це є така спільна справа, можливо, ви не задумувались над тим, щоб поміняти якесь керівництво?
- Та, я за це думала, я насправді не знаю, як це працює, тому що ми не обирали голову ОСББ, це забудовник робив, і ми не маємо ніякого впливу, ми скаржимося, але нічого не відбувається. Мені здається, що наш голова ОСББ не дуже компетентний і не тільки в тому, як відбуваються процеси, які мали б відбуватися, але і в тому, як люди спілкуються, висловлюють думки. Мені здається, що це повинні обирати мешканці будинку, якимись голосуванням, як це відбувалось в моєму попередньому будинку, і це був один з жителів цього будинку. Тому я дуже не задоволена роботи з ОСББ.
- Як, на вашу думку, можна, якщо вже було б так, от краще керівництво якесь, якщо ще можна було би якое удосконалити їхню роботу? Там більше якоїсь віддачі у праці всіх, чи якое поділити пропорційно якісь?
- Ну, будь-яка праця повинна оплачуватися. Це однозначно, що нічого не може бути на добровольчих засадах, бо тоді якісь буде відповідно. Але як мотивувати ОСББ? Я не знаю, зарплата має бути мотивацією. Задоволення, назвумо, клієнтів, теж повинно бути мотивацією.
- А от якщо повернути щось назад і згадати знову ж таки цю ідею, що такі структури, якої ОСББ в сукупності формує суспільство, більш в позитивному плані, то які з них ще ви можете назвати? Звісно, в ЖКХ, будь-якому, будь-яке об'єднання, яке ви можете назвати, так що формує більш...
- Якісь профспілки, наприклад, вчителів чи працівників медицини. Знаю, як працює профспілка освітян. Не знаю, насправді, якість цього, але чув про таке.
- Добре, це був останній блок. Якщо у вас є якісь такі моменти, які ми, можливо, не врахували, але вони дуже близькі до ОСББ як структури. Можливо, хочете ще поділитись?
- Ні, напевно, просто подякую за те, що нашоухнули мене на ці роздуми. І сьогодні-завтра піду в своє ОСББ поговорю з ним. Дуже вам дякую. До побачення.
- Дякую вам.

Інтерв'ю №5, 05.05.2023:

- Доброго дня! В рамках інтерв'ювання щодо мого диплому наш університет, Український католицький університет, проводить дослідження ОСББ в рамках соціальної взаємодії і теорії структурації. Дуже вам дякую за те, що ви погодилися прийняти участь в цьому інтерв'ю. Мушу вас запевнити, що дана інформація є чисто конфіденційною і буде використовуватися виключно в академічних сферах і не буде виходити за сфери університету. Тому, будь ласка, представтесь.
- Мене звати ...
- Дуже приємно. Мене звати ... І отож, одразу перейдемо до питань. З першого інтерв'ю буде поділене на декілька блоків. Перше – це загальне поняття про те, що таке ОСББ і так далі. Тому перше питання. Скажіть, будь ласка, як ви для себе розумієте, що таке ОСББ?

- ОСББ – це обслуговувач квартир, який обслуговує певний будинок, що стосується його господарської діяльності.
- А як Ви вважаєте, навіщо він існує в рамках таких людських взаємодій?
- Тобто люди його створюють, щоб була якась організація роботи. Бо якщо 150 квартир, якщо розглядати в рамках ОСББ, якщо є 150 квартир і кожен буде сам по собі, то не буде загальної організації, що стосується загального обслуговування будинку. Тому є якась структура, яка це структуризовує, організовує і забезпечує належне виконання.
- Чи ОСББ відіграє роль у вирішенні конкретних Ваших питань в будинку?
- Так. Наприклад, на рахунок будинку. Мені треба, щоб було чисто, охайно, красиво. І послуги, які стосуються ліфта, домофона, вчасно оплачувалися, щоб воно добре працювало.
- Чи залучені Ви особисто до цієї діяльності?
- Я не залучена, а залучений чоловік.
- Тобто він є залучений більш пасивно?
- Ні, він активний. В нас будинок 5 під'їздів. Є в ОСББ структура яка? В ОСББ є керівник, голова ОСББ, є люди, які займають перебиранням, обслуговуванням і все інше. Керівник не може організувати роботу всього великого будинку. І тому є старші в під'їзді, які йому це допомагають. Наприклад, якщо відбувається голосування, то треба вирішити питання, то щоб не їхав... щоб не ходив голова ОСББ по всіх квартирах. А кожен має окремий під'їзд і цим займається. Тоді організують процес.
- Добре, зрозуміло, дякую. Тоді зразу до наступного блоку. Загальне уявлення про те, як ОСББ розглядається в соціумі, це таке благо, яке організовується індивідуальними заради облаштування власного будинку. То чи вважаєте ви, що самі люди, які є членами, є натхненниками того, щоб ОСББ було створене?
- Так. Ну, бо якщо дивитися по аналогу, як колись було, обслуговували ЖЕКи. ЖЕКи мали багато будинків. І вони не справлялися зі своєю роботою так, щоб було зручно кожному будинку. І тому зараз люди самоорганізуються в межах свого будинку, створюють ОСББ, щоб ОСББ займався суто своїм будинком. Тоді буде більший результат і краща виконана робота.
- Тобто ви хочете сказати... Навідне питання виникло, що люди, які самі використовують якісь конкретні матеріали заради, можна сказати, розвитку даного спільного блага,
- так...
- ...вони є залучені до того ж самого результату,
- так...
- ...воно буде краще впливати?
- Так. Люди проаналізували, що сплативши квартплату 300 гривень, якщо воно йде в менший котел, а чим, наприклад, великий ЖЕК дає багато будинків, то й більш вероятно, що ці кошти підуть на їхнє благо. Буде зроблений якийсь майданчик, поремонтована якась лавка чи щось інше. І все.
- Чи вважаєте ви, що одна спільна рішення ОСББ, яке, я так зрозумів, в вашому випадку є досить велике, обслуговує декілька будинків одразу, можуть впливати окремі персони, які є їхніми членами?
- Ні. Бо в ОСББ в статуті передбачено, що рішення приймається, коли голосує більшість. Мені кажеється, якщо 150 квартир, то там має бути чуть не більше 90%, щоб рішення було прийнято. Не може бути однобічно прийматися рішення.
- А якщо щодо голови ОСББ?
- Голова – це виконавець, наймана людина, яка виконує вказівки самих членів того ОСББ.
- Угу, добре... Дуже дякую. Чи бачите, ви вже трошки покрили дану тему, але чи все ж таки ви бачите ОСББ як більш прогресуючу установу, ніж колишні ЖЕКи?
- Ну... Так, так, тому що ЖЕК це велика структура, де обслуговує багато будинків. Ну... Як може бути малий будинок, якого малі потреби, і великий будинок, якого великі потреби. Але всі однаково вносять внески, всі хочуть однаково, щоб їм надавали якісь блага. А ЖЕК при великій структурі того не може надавати, по-перше. По-друге, з теперішніх умов роздута штатів. Їм треба платити зарплату, їм треба якісь відрядні робити. Ще... А тут є голова ОСББ... Наняли людину, яка прибирає. Якщо в нас якісь точні є потреби, наприклад, зимою почистити двір, то нам не обов'язково, щоб та техніка в нас була на балансі. Ми орендуємо на дві години, нам чистили і це набагато дешевше виходить.
- Зрозумів, дякую. Чи вважаєте ви вже, якщо розглядати ОСББ як сукупність людей, які будують їхнє місце проживання, що вона може якимось чином мотивувати або змушувати членів, конкретних індивідів здійснювати їхні правила, тобто виконувати дані правила, заохочувати до роботи, так скажу.
- Звичайно, заохочувати до роботи... Але ОСББ працює як? Відбулися збори, прийняли які в нас є плани. Згідно плану ми починаємо збирати гроші і по етапно все виконується. Структуризується все... Інституціоналізується все... Відбувається конкретний розподіл роботи згідно із прийнятими рішеннями та планом, а не постійна незрозумілість із ЖЕКом, який повинен покрити цілковито усе.

- Добре. Якщо, наприклад, розглядати ОСБП, яке, по своїй суті, може комбінувати багато будинків, і дані будинки можуть мати якісь свої власні бачення того, як буде розвиватися їхня власна політика по реалізації... кращого добробуту, то як ви думаєте, чи оця різномірність може негативно впливати на подальшу реалізацію?
- Так, буде кожен тягнути в свою сторону.
- Добре. Щодо проблем. Перейдемо трошки щодо проблем. Які взагалі, на вашу думку, є основні проблеми, з якими ОСББ може зіштовхуватись найчастіше?
- Перша проблема, що треба більше, щоб проголосували, а люди, по своїй суті, інфлексивні. Вони хочуть, щоб робота робилася, а нічого до того не хочуть докладати. У більшості випадків навіть не приходять на збори і не ставлять своє голосування за чи проти. Друге, не вистачає грошей.
- Економічні проблеми? Щодо якогось недостатнього бюджету?
- Ні, просто... Того, скільки ми платимо за квартплату... З однієї сторони, я як платник, я плачу за квартиру, я плачу багато, але ті проекти, які нам треба виконати... Нам треба виконати, вони дорогі і грошей не вистачає. Тому, наприклад, якщо покрити покриття на площадці, воно дорогосточуче, нам треба деякий час, щоб збирати гроші.
- А чи може це також якимось чином бути реалізовано тим, що ці люди, які не приходять на збори, також не вносять ці обов'язкові внески?
- Ні, обов'язкові внески мусять вносити, тому що є ж законом передбачено, що якщо не оплачують, то можна подавати на суд. Люди бояться судових рішень.
- А як Ви вважаєте щодо цієї проблеми, яку Ви сказали, про невідданість, так можна сказати, свого часу цим зборам? Чому люди не виконують? Це ж, по суті...
- Халатність. Це халатність людей. Люди привикли, що краще... легше покричати, ніж щось зробити.
- Тобто, це така, можливо, чимось причинного цим, що люди бачать, що вони не хочуть бути задіяні в дану справу, і це так само може реалізовуватися в будь-якій іншій інституції, не тільки в даній.
- Так, так.
- Добре. Дуже дякую. Чи може бути така... Як Ви вважаєте, якщо, наприклад, вже створили ОСББ як структуру, яка по суті вже є автономною, але безпосередньо є наслідком взаємодії членів, чи стикалися з такими проблемами, що є люди, які використовують блага ОСББ, оскільки це є спільне благо, але вони самі нічого не вносять?
- Так.
- Чи це якимось економічним, чи це може якимось...
- Ні, ну економічно то всі мусять вносити, а те, що люди... Ну... Можна якісь ідеї висувати, якісь варіанти, давайте зробимо то... А є люди, які цим не цікавляться, таки одне, якщо погано, то всьо погано
- Чув таку інформацію, що, наприклад, якщо повернемося трохи до внесків, якщо є додаткові необхідні витрати, плюс просто в моменті треба вирішити дане питання, наприклад, протікає дах. І його треба зробити зараз, але бюджету є недостатньо. Але внески вже всі внесли. Тобто, можна сказати, що ніяк не змусиш людей їх здавати.
- Тобто, відкривається резервний фонд, відкривається резервний фонд... Резервний рахунок відкривається, під певний проект, збираються гроші.
- А якщо є людина, яка може покрити матеріально якісь певні можливості інших, але ці інші можуть покрити цю роботу власними якимись справами, наприклад, не можуть витратити свій час заради того, щоб роботою покрити дану суму.
- Це законодавством, не передбачено, як його закрити по бухгалтерії? Це чисто психологічний, ну як, людський фактор.
- Ну, як я знаю...
- Ну я, наприклад... Я, наприклад... Ну, ти маєш на увазі, що я маю можливість вкластися грошима, а він має можливість гроші не дати, але зробити. Так?
- Ну, якщо ви це погодите.
- Ну, це ми погодимо, але по бухгалтерії... Це ж все стосується бухгалтерів, по бухгалтерів воно так не пройде. Получається, мій внесок вноситься як попередня оплата за квартплату, за його – роботу мусять виконати. Має бути акт прийому-передачі роботи. Все... Ну, це...
- Дуже дякую, добре. Ви говорили, що є люди, які не приходять на збори і так далі. Чи пробували ви вже особисто якимось говорити з ними, переконувати їх, або ОСББ пробували вже в групі якимось переконувати, що все-таки необхідно приходити?
- Пробувала... Результату нуль. Нуль був...
- Це досить сумно.
- Ми ходили по квартирах, люди не відкривають двері, бо є ціла хата, яка боїться воєнкомата...
- Можливо, це з причиною тим, що все-таки в ОСББ немає якогось такого сильного апарату контролю.
- Можливо.
- Бо от ви згадали про суд, з мого особистого досвіду вже люди згадували, що така здатність юридично є, але ніхто цього не реалізував.

- Ну, бо по-перше, це час, треба цим комусь займатися, а по-друге, треба заплатити судовий збір, який теж несе витрати. Спочатку судовий збір платить той, хто подає, а потім відшкодовує той, хто виграв. Ну, той, хто програв, той відшкодовує, якось так.
- Чим, на вашу думку, це з причиною небажання людей присвятити себе такій спільній справі?
- Ну, можливо, вони думають, що якісь є інші люди, які замість них мають це робити. Можливо, люди не мають часу, можливо, не мають бажання.
- А можливо, є якісь синдром пострадянського союзу? Коли люди просто думають, що...
- Воно падає все на голову. Не треба в цьому участувати. А ще в нас... Як там... Політика, просто казати, що все погано, а нічого не зробити, щоб було краще. Такий в нас синдром ще є.
- Дуже дякую. Щодо ОСББ вже не як взаємодії людей, а як структури соціуму. Якщо таких структур буде більше, не обов'язково ОСББ, а просто таких структур, як ОСББ, буде більше, чи буде воно, на вашу думку, формувати кращий економічний соціальний ресурс?
- Так, чим більше люди будуть організовуватися, будуть більше ініціатив, тим краще буде наш економічний стан.
- Тобто такі інститути, як ОСББ, за задумом мали б бути тільки прогресивними?
- Так.
- Але чому вони тоді такі є в ідеальному плані?
- Бо дуже все важко... Дуже важко щось робити, коли ти від когось залежиш. Не може голова ОСББ вирішити і зробити. Він мусе мати більшість. Половину людей в тому не участвують, бо не мають бажання, чи за кордоном, чи ще щось. Відповідно він заходить в якийсь тупік. Йому треба вирішити, йому треба голоса, а голосів нема.
- А як можна людей змусити, що таке проходить, на вашу думку?
- Та дьоргати їх, казати, що треба, так що.
- Може внести якісь штрафи? Не відповідаєш договору, який був підписаний, можна внести якісь штрафи?
- Можна, можна, але чи це все законодавчо можна...
- Добре, дуже дякую. Останнє питання цього блоку і перейдемо на наступне. Якщо інші подібні структури до ОСББ, можете сказати, чи є на вашу думку такі самі структури, де люди самі об'єднуються і самі роблять так, щоб цим членам було краще?
- Наприклад, профспілки. Воно вижита штука, але таке, і тут я стикнулася, що таких є багато. І реально та прогресивна, де є активні люди, де є прогресивна профспілка, та організація, біля якої є профспілка, вона краще працює. І вона до працівників краще відноситься...
- Угу... Можливо, ми щось не передбачили, і воно для вас є досить актуальним в плані ОСББ. Якісь певні моменти...
- Ні. Я зі всім згідна...
- Тоді дуже дякую вам за інтерв'ю, ваш участь була дуже важлива.

Інтерв'ю №6, 06.05.2023:

- Доброго дня. В рамках дослідження Українського католицького університету ми робимо опитування респондентів і сьогоднішній наш респондент це пан ...
- Вітаю.
- Дуже приємно, що ви приділили час нашому інтерв'ю. Отож, щоб не відходити від теми, перейшов би пан до питань. Отож, загальне поняття про ОСББ, перший блог. Скажіть, будь ласка, як ви самі розумієте, що таке ОСББ?
- Я думаю, це орган управління будинком, незалежний причому орган управління від держави, коли власники багатоквартирних будинків можуть розпоряджатися власним майном, коштами, ресурсами і так далі.
- А як ви вважаєте, навіщо ОСББ існує в сучасній Україні?
- Я вважаю, що тому і існує, що це вимоги часу і це більш раціональний метод використання ресурсів і це більш ефективний спосіб управління будинком, тому що якщо мешканці самі знають, що їм краще потрібно, які потреби є в організації цього процесу, забезпечення життєдіяльності будинку, всі потреби перекривати, тобто вони самі це краще можуть знати і забезпечити, ніж ЖЕК. Це однозначно, це ефективність помножується в рази, в десятки чи сотні разів, я з досвіду знаю.
- Щодо особистої Вашої залученості. Чи ОСББ в вашому досвіді вже відігравали якусь роль у вирішенні конкретних питань вашого будинку?
- Ну я вже почав відповідати на це питання. Ну звичайно, тому що, наприклад, в мене стоматологія в будинку, де був раніше ЖЕК. Я знаю, як ЖЕК взагалі відносився, як сказати, повністю байдуже, якщо так м'яко сказати, до потреб будинку. Нічого там не робилося ніколи і ніхто не думав робити. Тільки відмазки постійно були принаймні, якщо треба було виконати якусь роботу. А коли вже ОСББ, то принаймні є якісь зміни, видно, що щось намічається, якісь накопившись гроші виконуються певні роботи.
- Чи залучені ви до діяльності ОСББ, якщо так, чи пасивно, тобто просто внесківно, чи активно якусь позицію відстоюєте?
- Наскільки можу, приймаю участь у зборах, ініціативи, можливо, якісь проявляю, так щоб, ну, не скажу, що дуже активно, але по мірі можливостей.

- Дуже дякую. Тоді одразу наступний блок. Ви сказали, що ви були учасником такого будинку, де сам був колись ЖЕК. То в даному випадку, чи для вас самі люди, які жили, ну, які були учасниками життя, якщо так би мовити, в цьому будинку, вони стали натхенниками того, що ОСББ утворилось?
- Ну, звичайно. Творилась ініціативна група, тому що виникла якась певна проблема, що треба було щось робити в будинку, якийсь ремонт, тому що він вже в аварійному стані. І почали піднімати будинок. Люди, скажімо, активні, це питання, і ця ідея під всіма сприйнялася, підхопилася, і, тобто, фактично, в будинку не було людей, які були проти цього, тому що це логічно, на тверезий глузд, просто бути проти цього, я не знаю, хіба що такі люди старої радянської закалки, які взагалі нічого не розуміють в тому, це можуть бути проти. Тому це логічно, це нормально, і я вже, суть питання, мабуть, ще трошки відійшов від суті питання.
- Все добре, все дуже добре. Багато людей говорить, що ОСББ це є така структура, де йде взаємодія людей заради спільного блага, то вони живуть разом, вони щось організують, як Ви вважаєте, оскільки це є спільне благо, чи окремі люди в конкретному ОСББ можуть щось вирішувати? Тобто не як структура, а окремі люди?
- Звичайно, механізм ОСББ передбачає, що кожен мешканець має право голосу і він може впливати. Якщо керівництво ОСББ не буде прислухатися до голосу звичайних пустих мешканців, то є процедура переобрання цих органів керівництва. Механізм передбачає залучення кожного і ініціативу кожного.
- Ви вже трохи цю тему покрили, але хочеться ще раз запитати. Ви сказали, що ОСББ є більш перспективним за ЖЕК. Чи це може бути причиною того, що коли ЖЕК є структурою, яка безпосередньо не є залучена до цього дому, а вона тільки покриває якісь конкретні послуги, то ОСББ буде більш продуктивним через те, що її організують люди саме ті, які по суті до цього дому мають якісь прямі відношення. От як в стоматологію, або люди, які мешкають в тому домі.
- Ну так, так, це безумовно. Тому що люди, які кожен день тут живуть, вони більше бачать потреби будинку, вони особисто переживають за стан будинку, турбуються за це. ЖЕК не може так турбуватися, як мешканці, які не байдужі, в якому стані буде їхній під'їзд. Вони бачать, де зломана там сходинок, чи де вже якісь зовнішні роботи будинку, ну, наприклад, зовнішні якісь дефекти будинку чи внутрішні. Оце ж мешканці бачать, це кожен день і, відповідно, якщо вони ставлять ці питання, то ці питання будуть вирішуватися. А ЖЕК – це роки безрезультатних звернень в їхні кабінети, заяви, відписки і нічого не робиться.
- Дуже дякую. Дуже така обширна відповідь. Якщо вже взяти, що ОСББ утворилося, наприклад, вашого прикладу з стоматологією. Можемо взяти такий фактор, що люди самі захотіли ОСББ створити, але коли вони самі створили, вони мусять йти на якісь певні внески, на самопожертви для того, щоб дана структура розвивалася. Чи можна говорити, що вони, вже думаючи, що вони є частиною тієї структури, яка діє тільки по їхній власній взаємодії, ОСББ вже як окрема автономна річ від них буде їх мотивувати щось робити. Ну просто вони є їхніми членами і через то ОСББ буде щось мотивувати їх робити.
- Я не знаю чи я до кінця зрозумів запитання... Тобто чи мотивує сама структура ОСББ звичайних мешканців ну не тих які входять в ОСББ ті які є членами, але рядовими чи мотивує їх щось робити Ну... Як... Я думаю що вони можуть більше ініціативу якимось проявляти особисту ніж... Мені здається, що не так ОСББ мотивує як сама структура, ну не керівництвом ОСББ... Чи я неправильно мабуть розумію це питання... Тобто мається на увазі сама структура ОСББ мотивує з тих звичайних учасників. Ну звичайно, звичайно... Звичайно, мотивує, тому що система на тому побудована, я вже про це говорив десь трішки, що кожен мешканець відчуває свою відповідальність. Відчуття відповідальності за функціонування самого ОСББ, воно дає мотивацію проявляти ініціативу, долучатися тим, чим можуть в міру своїх сил, можливостей, проявляти ініціативу, вимагати десь від керівництва ОСББ, щоб вони щось робили. Тобто, ну, це система це передбачає.
- Колись в своїх мемуарах Вінстон Черчилль сказав, що такий «респонсibl», як це українською, відповідальний громадянин, формується в простих таких мікроевзаємодіях. І в даному випадку, чи можна поставити таку аналогію до ОСББ?
- Звичайно, я про це і говорив, що якраз оця особиста відповідальність, це фактично така найдрібніша суспільна форма відповідальності, де виховуються відповідальні громадяни. Я би так сказав, власне в ОСББ, коли кожен відчуває відповідальність за свій будинок, а потім відповідальність за своє місто, а потім відповідальність за свою країну. Ну, логічно.
- Добре, дякую. Ми переходимо тоді до наступного блоку, щодо проблем. Поговоримо щодо проблем. Як Ви вважаєте, взагалі, на Вашу думку, перші проблеми, які виникають в ОСББ?
- Перша проблема – це нестача коштів і небажання мешканців більше платити. Це перша проблема, яка виникає завжди і скрізь. Тому що люди думають, що вони платили вже по 3 гривні і далі, якщо вони будуть платити більше, то вони будуть платити більше. Платити по 3 гривні, то воно буде нормально функціонувати, а не так не виходить. Зі сучасними ринковими умовами, приходиться платити більше, щоб накопичити якісь кошти. Це ще з звичайно від величини будинку залежить. Особливо важко для малих будинків, тому що при малій кількості мешканців квартир, то відповідно ця квартирна оплата зростає. І тому це є мінус у ОСББ, тому що це певний фінансовий тягар на бюджет кожного мешканця.

- Дуже дякую. Ви сказали, що така основна проблема – це недостатній бюджет і те, що люди не хочуть вносити внески. Але ми тільки що говорили про те, що люди самі створюють цю структуру. Тобто, по суті, вони не хочуть самі собі платити.
- Так виходить, що просто мабуть у нас не вистачає фінансової грамотності населення і коли вони йдуть на ОСББ, то вони до кінця не уявляють, що це таке. Коли доводиться стикатися з реаліями, то люди прозрівають в лапках від цих проблем. Це ж логічно, це мабуть треба пояснювати при створенні ОСББ людям, але зазвичай це замовчується, тому що всі хочуть, щоб організувалося ОСББ, тому що, якщо люди будуть проти, то воно відповідно і не організується. Ну тобто отакі підводні камені.
- Дякую. Виникла така думка, що в мене... Можливо, ОСББ часто не розвивається ще через те, що люди, які будують їхній власний будинок, часто розбігаються в поглядах. Як саме треба робити цю політику розбудови?
- Ще раз питання. Люди, які будували будинок?
- Ні, просто які живуть. Вони будують їхню власну структуру ОСББ.
- Якщо є розбіжності в поглядах щодо розвитку будинку, то звичайно, можуть бути конфлікти в ОСББ, в керівництві або між мешканцями, тобто учасниками ОСББ. Одним пріоритетом бути дешевшим, це перший приклад, а іншим пріоритетом бути доглянутим виглядом будинку. Тут вже розходження в поглядах, тут вже може бути конфлікт. Тобто різні світогляди, які можуть стикатися.
- А чи були у вас в вашому особистому досліді такі люди, які використовують ті блага, які ОСББ дає, але самі нічого в це не вносять? Наприклад, внески, так як ви сказали.
- Звичайно, є такі люди, які не хочуть оплачувати в усіх ОСББ, потім приходиться на них тиснути або в судовому порядку ці кошти вимагати. Це завжди в кожному ОСББ такі люди безвідповідальні, навіть не безвідповідальні, а наголувальні такі, що думають, що хтось має оплачувати за них.
- А можна, на вашу думку, якимось чином юридично на них повпливати?
- Є прецеденти, що в судовому порядку стягують кошти. Це доволі поширене явище, скажу.
- Дякую. А чим, на вашу думку, спричинено те, що люди не хочуть вносити свій внесок в цю спільну справу?
- Я не знаю. Це, мабуть, якісь світоглядні установки кожної людини. Тому що є люди, які думають, що хтось має вирішити їхні проблеми. Хтось, але не я. Типу, моя хата з краю. Ну, типу, це звідси десь починається.
- Тоді перейдемо до останнього блоку. Щодо того, як, взагалі, на вашу думку, має ОСББ розвиватися.
- Як вважаєте, ОСБ, як добровільне об'єднання людей, воно є... Кожне ОСБ в кожному домі є унікальним по своїй суті?
- Думаю, що так. Чому унікальне, тому що кожен будинок по своєму унікальному. потім унікальні самі мешканці, які тут живуть тут різний контингент може бути різні люди, з якими треба знаходити порозуміння це ж якби треба знайти, це ж кожна в свої якісь вимоги кожна своє бачення до будинку, до розвитку будинку і відповідно треба шукати якісь компроміси тому думаю, кожне ОСББ це щось унікальне .
- Дякую, от ви говорили, що ОСББ в принципі мала би розвивати таку якусь присвяту людей. Якщо брати сукупність таких організацій, не тільки ОСББ, в принципі, таких організацій, де люди будуть задіяні якоюсь правильною діяльністю чи це буде формувати покращення нашої держави загалом в економічній і соціальному стані?
- Звичайно, лише так скажу. Я вже навіть починав про це говорити, що відповідальність кожного мешканця ОСББ виховує ту громадську відповідальність на рівні як громадянина. Тому що, коли ти відповідаєш за свій будинок, ти відчуваєш потім відповідальність за свою вулицю, за своє місто, за свою країну. Це виховує відповідальність однозначно. Тут нічого додати навіть. Хіба вам можна називати якісь приклади конкретні.
- Дуже дякую. Якщо ми будемо брати вже, що в сукупності ці інституції дійсно впливають позитивно на суспільство, які інші подібні структури, як ОСББ, ви могли б ще назвати? Не обов'язково в ЖКГ, просто.
- Це будь-які волонтерські добровільні організації можуть бути різні зараз, під час війни їх багато. Просто громадські організації, де люди, які їх організують, вони ініціативні, вони творчі, вони відповідальні за цю організацію, тобто відчувають цю відповідальність. Це можуть бути якісь спілки добровільні, тобто багато різних варіантів. Тобто все, що на добровільних основах, будь-які організації, які недержавні організації, це все, мабуть, можна під цю категорію віднести, тому що там є ініціативність, там є відповідальність і якесь бажання для розвитку.
- Дуже дякую. Можливо, є щось таке, що ми не передбачили, а воно є важливим саме в розгляді ОСББ для вас?
- Що можна сказати важливого, що б ми що не сказали? Це, знову ж таки, корупційний ризик якийсь певний, який завжди є. Тому що той, хто розпоряджається коштами ОСББ, якщо це говорити про правління ОСББ, завжди є бажання десь дописати, не дописати, або замовити послуги дешевше, а написати дорожче, більшу вартість поставити, десь щось замовити, але реально його де-факто не було, цих послуг. І тому ці корупційні ризики, які в будь-якій організації вони є, від них нікуди не дізнатися, для цього має бути контроль. Тому що в них є виробники, які можуть з тому саме ОСББ, має бути ревізійна комісія якась, отаке. Тобто механізм в ОСББ це передбачає. Дуже дякую тоді за приділений вами час.
- Дякую.
- До побачення. Дякую.
- Радий був.